

รายงานผลผลิตภาพ และผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2565

โครงการการสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลผลิตภาพ
และผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2565

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
1.1 แนวทางการคำนวณผลิตภาพและตัวชี้วัด	1-3
1.2 แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ	1-5
1.3 แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP	1-9
2 ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย	
2.1 สรุปผลการวิเคราะห์	2-3
2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรม	2-6
2.3 ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและประมาณการแนวโน้ม	2-8
2.4 ผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม	2-13
2.5 การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ	2-29
3 ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมผลิตรายสาขา	
3.1 TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	3-2
3.2 TSIC 11 : การผลิตเครื่องดื่ม	3-11
3.3 TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ	3-18
3.4 TSIC 17 : การผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ	3-24
3.5 TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม	3-31
3.6 TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	3-38
3.7 TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	3-45
3.8 TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ	3-59
3.9 TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	3-66
3.10 TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)	3-73
3.11 TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	3-80
3.12 TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	3-87
3.13 TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง	3-94
3.14 TSIC 30 : การผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนจักรยานยนต์	3-101
3.15 TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	3-107

บทที่ 1

บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจไทยมาอย่างยาวนาน และเป็นกลไกที่รัฐบาลใช้ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) รวมถึงสามารถยกระดับอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ตามหมวดหมู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จะช่วยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไทยให้สามารถก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงตามเป้าหมาย โดยการสร้างการเจริญเติบโตและรักษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีปัจจัยพื้นฐานสำคัญจากทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับความสามารถในการใช้ทรัพยากรเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในห่วงโซ่มูลค่าโลก ที่ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากขึ้น อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ต่าง ๆ ตลอดจนความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่นำไปสู่การแบ่งขั้วอำนาจและการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทาน ในขณะที่ เศรษฐกิจและการค้าโลกมีความเปราะบางและผันผวนมากขึ้น ดังนั้น ประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมจะเป็นแหล่งที่มาสำคัญในการเติบโต และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงเป็นภูมิคุ้มกันที่ช่วยให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมสามารถปรับตัวอยู่รอดในโลกธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูงได้

การติดตามข้อมูลโครงสร้าง สมรรถนะในการประกอบกิจการ รวมถึงผลการดำเนินธุรกิจ ในภาคอุตสาหกรรม จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทราบถึงสถานภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและการผลิตของระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเตือนภัยเบื้องต้นที่ช่วยบ่งชี้ถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในระดับจุลภาคและมหภาคของภาคอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายมาตรการส่งเสริมให้การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรมปี 2565 เพื่อประโยชน์ในการวางแผนนโยบาย มาตรการ และการวางแผนของภาครัฐ ตลอดจนการวางแผนการดำเนินธุรกิจสำหรับภาคเอกชน โดยมีการสำรวจจัดเก็บข้อมูลของสถานประกอบการจำนวนกว่า 3,083 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ของเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จัดทำตัวชี้วัดผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP Growth: TFPG) ในระดับภาคอุตสาหกรรม ระดับสาขาการผลิต และระดับนิติบุคคล

สำหรับการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมเป็นการติดตามและประเมินถึงความสามารถในการผลิตสินค้าและสร้างรายได้ จากการใช้จ่ายการผลิตต่าง ๆ โดยพิจารณาจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added: VA) ซึ่งหมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการที่ได้เพิ่มขึ้นจากการนำวัตถุดิบชั้นกลางต่าง ๆ และปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตหรือบริการ จนกระทั่งออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหรือเสร็จสิ้นการบริการ โดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์บัญชีการเจริญเติบโต (Growth Accounting Model) ในการแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตหรืออัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่ม อันเป็นผลมาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณปัจจัยการผลิตหลักที่สำคัญ คือ แรงงาน และปัจจัยทุน รวมถึง อัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG)

การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการผลิตนี้ มาจากทั้งปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น สภาพของตลาด หรือสถานการณ์ทางการเมืองและสังคม เป็นต้น รวมถึงปัจจัยภายในขององค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น

- คุณภาพของปัจจัยการผลิต ทั้งแรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผลิตสินค้าได้รวดเร็ว แม่นยำ ลดของเสีย รวมทั้งสามารถผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีซับซ้อนและมีมูลค่าสูงได้
- การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น การควบคุมต้นทุน การบริหารความเสี่ยง และการจัดการด้านการเงิน ซึ่งจะทำให้มีกำไรและมีเงินลงทุนเพื่อต่อยอดขยายธุรกิจ
- ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำไปสู่สินค้าและรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ สร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและผลกำไรที่สูงขึ้น

โดยรายละเอียดผลการสำรวจ และการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม จะแสดงรายละเอียดในส่วนถัดไป

ดังนั้น ผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตของประเทศ เนื่องจากสามารถทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นได้ ในขณะที่ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรต่าง ๆ มีปริมาณจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านแรงงาน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและยกระดับ TFP มีความท้าทาย และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ ทั้งการส่งเสริมและมาตรการด้านต่าง ๆ ของภาครัฐจะก่อให้เกิดระบบนิเวศน์ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ร่วมกับการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ใช้ปัจจัยที่มีคุณภาพ รวมถึงการลงทุนและนำเอาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาสร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง

ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.oie.go.th ในหัวข้อ ‘รายงานผลิตภาพอุตสาหกรรม (TFP)’

1.1 แนวทางการคำนวณผลิตภาพและตัวชี้วัด

การจัดทำผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) มีประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ การสร้างผลผลิต (Output : Y) ในรูปแบบของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) โดยใช้ปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน (Labor : L) และปัจจัยทุน (Capital : K) ซึ่งปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดจะมีคุณภาพ (Quality) หรือคุณลักษณะที่แตกต่างกัน รวมทั้งระดับเทคโนโลยี (State of Technology : A) หรือผลิตภาพการผลิตรวม ภายใต้ความสัมพันธ์ของฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas แบบประยุกต์ โดยจะมีรูปแบบความสัมพันธ์ คือ

$$Y_t = A_t (K_t Z_t)^\alpha (L_t H_t)^\beta \quad (1.1)$$

โดยที่	Y	คือ	มูลค่าเพิ่ม
	A	คือ	ระดับเทคโนโลยี หรือผลิตภาพการผลิตรวม ที่ปรับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิตแล้ว
	L	คือ	จำนวนชั่วโมงการทำงาน
	K	คือ	อัตราการใช้เครื่องจักร/สินทรัพย์ หรือค่าเสื่อมราคา
	H	คือ	คุณภาพของปัจจัยแรงงาน
	Z	คือ	คุณภาพของปัจจัยทุน

ในกรณีที่ผู้ผลิตแสวงหากำไรสูงสุดภายใต้ตลาดของผลผลิต (Output) และตลาดของปัจจัยการผลิต (Input) แข่งขันสมบูรณ์ (Competitive) จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) α และ β สะท้อนถึงสัดส่วนผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต คือ ทุน และแรงงาน ตามลำดับ

กำหนดให้ผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale : CRS) กล่าวคือ การเพิ่ม (ลด) ปัจจัยการผลิตจะทำให้ผลผลิตเพิ่ม (ลด) ในสัดส่วนที่เท่ากัน ทำให้พารามิเตอร์ (Parameter) มีความสัมพันธ์ดังนี้

$$\alpha + \beta = 1 \quad (1.2)$$

ดังนั้น จากสมการ (1) และ (2) สามารถหาค่าผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFP) ได้จากสูตรคำนวณ

$$A_t^{Unadj} = A_t Z_t^\alpha H_t^{1-\alpha} = \frac{Y_t}{K_t^\alpha L_t^{1-\alpha}} \quad (1.3)$$

จัดรูปสมการ (1.3) ใหม่ให้ผลิตภาพการผลิตโดยรวมอยู่ในรูปของส่วนประกอบของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงาน คือ

$$A_t^{Unadj} = \frac{Y_t^\alpha}{K_t^\alpha} \frac{Y_t^{1-\alpha}}{L_t^{1-\alpha}} = \left(\frac{Y_t}{K_t} \right)^\alpha \left(\frac{Y_t}{L_t} \right)^{1-\alpha} \quad (1.4)$$

หากประยุกต์แบบจำลองการเจริญเติบโตแบบโซโลว์ (Solow Growth Model) เข้ากับฟังก์ชันการผลิตข้างต้น โดยการหาอนุพันธ์ (Differentiate) เทียบกับเวลา (t) ของสมการ (1.1) จะได้

$$\frac{1}{Y_t} \frac{\partial Y_t}{\partial t} = \left(\frac{1}{A_t} \frac{\partial A_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{K_t} \frac{\partial K_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{Z_t} \frac{\partial Z_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{L_t} \frac{\partial L_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{H_t} \frac{\partial H_t}{\partial t} \right) \quad (1.5)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.5) และเขียนใหม่ในรูปอัตราการขยายตัวเป็น

$$y_t = a_t + \alpha(k_t + z_t) + (1-\alpha)(l_t + h_t) \quad (1.6)$$

ดังนั้น สามารถหาค่าของอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) ได้จาก

$$a_t^{Unadj} = a_t + \alpha z_t + (1-\alpha)h_t = y_t - \alpha k_t - (1-\alpha)l_t = \alpha[y_t - k_t] + (1-\alpha)[y_t - l_t] \quad (1.7)$$

โดยการคำนวณหา TFPG ด้วยวิธีแบบจำลอง Solow Growth นี้ ช่วยให้สามารถพิจารณาที่มาของอัตราการขยายตัว (Contribution of Growth) ของมูลค่าเพิ่มได้ว่ามาจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพของปัจจัยการผลิต หรือการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวม อย่างไรก็ตาม ทั้ง สามารถพิจารณาถึงองค์ประกอบของ TFPG ด้วยว่า มีส่วนที่มาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานอย่างละเท่าใด

จากสมการ (1.7) TFPG จะประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพปัจจัยการผลิต คือ คุณภาพปัจจัยทุน (z) และคุณภาพแรงงาน (h) และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หรือ TFPG ส่วนเหลือที่ปรับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิตแล้ว รวมถึงยังสามารถแสดงในรูปแบบองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ผลิตภาพทุน และผลิตภาพแรงงาน ได้เช่นกัน

สำหรับวิธีการหาค่าพารามิเตอร์ α และ β สามารถทำได้ 2 แบบ คือ **1) การอาศัยข้อสมมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์** ของลักษณะผู้ผลิตและตลาดที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ α และ β เท่ากับผลตอบแทนต่อการใช้จ่ายการผลิตขั้นต้น ซึ่งในที่นี้คือ สัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนและแรงงานตามลำดับ จึงสามารถใช้ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนการใช้จ่ายการผลิตทุนและแรงงานของแต่ละหน่วยธุรกิจในการกำหนดค่าพารามิเตอร์ได้ และ **2) การใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ** เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression) โดยการเขียนสมการ (3.1) ในรูปแบบลอการิทึมฐานธรรมชาติ (Natural Logarithm : ln) คือ

$$\ln Y_t = \ln A_t + \alpha(\ln K_t + \ln Z_t) + \beta(\ln L_t + \ln H_t) \quad (1.8)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.8) และจัดรูปใหม่จะได้

$$\ln Y_t - (\ln L_t + \ln H_t) = \ln A_t + \alpha[(\ln K_t + \ln Z_t) - (\ln L_t + \ln H_t)] \quad (1.9)$$

จากสมการ (1.9) สามารถใช้เป็นสมการในการประมาณหาค่าพารามิเตอร์ α และค่าพารามิเตอร์ $\beta = (1 - \alpha)$ โดยวิธีหานี้จำเป็นต้องใช้ชุดข้อมูลของหน่วยธุรกิจ หรือชุดข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในสาขาการผลิต ให้สามารถเป็นไปตามข้อสมมติทางสถิติด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ในการศึกษาภายใต้โครงการจะใช้วิธีการหาสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุน หรือค่าพารามิเตอร์ α ทั้ง 2 วิธีร่วมกัน โดยคำนวณจากโครงสร้างต้นทุนค่าเสื่อมราคาและค่าตอบแทนแรงงาน ประกอบกับการนำเอาค่าประมาณพารามิเตอร์จากแบบจำลองเศรษฐกิจมิติความควบคุมความผันผวนและช่วยแก้ไขปัญหาความผิดปกติของข้อมูลสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนจากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

การวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม จะอาศัยทั้งปัจจัยภายนอก (External Factors) และปัจจัยภายใน (Internal Factors) จากตัวชี้วัดผลประกอบการด้านต่าง ๆ ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิตรวมที่เกิดขึ้น ตัวเลขในวงเล็บหลังตัวชี้วัดแสดงถึงข้อคำถามในแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน (รายปี) ที่มีข้อมูลของตัวชี้วัดนั้น โดยสามารถแบ่งกลุ่มตัวชี้วัดเบื้องต้นออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) **ภาวะตลาด** เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสะท้อนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลโดยตรงกับผลประกอบการและความผันผวนทางธุรกิจในระยะสั้น ได้แก่ อัตราการเติบโตของยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าการส่งออก โดยมีวิธีการคำนวณ คือ
  - **อัตราการเติบโตของยอดขาย (2.5.2)** บ่งบอกถึงภาวะธุรกิจและรายได้ของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงภาวะธุรกิจและตลาดที่ดี (แย่) รวมถึงมีรายได้สูงขึ้น (ลดลง) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากดี
  - **สัดส่วนการส่งออก** สะท้อนถึงโครงสร้างตลาดและภาวะธุรกิจในต่างประเทศของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงความสามารถด้านการแข่งขันด้านการส่งออก และเชื่อมโยงกับตลาดโลกสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากดี

$$\frac{\text{มูลค่าการส่งออก (2.5.3)}}{\text{รายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการ (2.5.2)}} \times 100$$

- 2) **คุณภาพของปัจจัยการผลิต** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานของปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ตัวอย่างเช่น สัดส่วนแรงงานวิชาชีพและแรงงานฝีมือต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีรูปแบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติ เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- **สัดส่วนแรงงานมีฝีมือต่อแรงงานรวม** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านทักษะ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงคุณภาพของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานบริหาร (2.4.8)} + \text{จำนวนแรงงานฝ่ายผลิตที่มีฝีมือ (2.4.9)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน** บ่งบอกถึง คุณภาพของแรงงานด้านทักษะและความรู้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงแรงงานได้มีการพัฒนาทักษะและความรู้สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (2.4.7)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (2.4.6)** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านประสบการณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสบการณ์ในการทำงานของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น
- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (2.5.8)** บ่งบอกถึง คุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีใหม่และมีสภาพการใช้งานที่อยู่ในสภาพดี โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (2.5.9)** แสดงถึงคุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมาก โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงศักยภาพในการดำเนินงานของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

3) **การบริหารจัดการ** เป็นกลุ่มตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงลักษณะและความสามารถในการดำเนินงานด้านการผลิตและการขาย อาทิ สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ OBM และ ODM สัดส่วนการจำหน่ายผ่าน E-Commerce และอัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- **สัดส่วนของยอดขาย OBM และ ODM** แสดงถึงความสามารถในการออกแบบและจัดการแบรนด์สินค้าของตนเอง หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการผลิตมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

สัดส่วนการผลิตแบบ ODM (2.1.2) + สัดส่วนการผลิตแบบ OBM (2.1.3)

- สัดส่วนของยอดขาย E-Commerce (2.2) แสดงถึงการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการขายและดำเนินงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้นดี
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน บ่งบอกถึงความเข้มข้นของการใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการในการใช้ปัจจัยทุนเมื่อเทียบกับปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการดำเนินงานและบริหารจัดการมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$$\frac{\text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ) (2.8.4)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}}$$

รวมถึงการบริหารจัดการสะท้อนจากความสามารถในการควบคุมต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวม

$$\frac{\text{ต้นทุนวัตถุดิบ (2.6.1)}}{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6)} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1)} + \text{ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})} \times 100$$

- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนรวม

$$\frac{\text{ค่าตอบแทนแรงงานรวม (2.6.6 + 2.7.1.6)}}{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6)} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1)} + \text{ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})}$$

- สัดส่วนต้นทุนรวมต่อยอดขาย เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง มีต้นทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่าน้อยยิ่งดี

$$\frac{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6)} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1)} + \text{ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$$\frac{\text{มูลค่าเพิ่ม}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

โดยที่ มูลค่าเพิ่ม = มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี

- + มูลค่าการเปลี่ยนแปลงของสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (ปลายงวด - ต้นงวด)
- ต้นทุนวัตถุดิบรวม
- ต้นทุนวัสดุที่ใช้ในการหีบห่อสินค้า
- ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงาน ที่ใช้ในการผลิต
- ต้นทุนค่าน้ำดิบ/น้ำประปา ที่ใช้ในการผลิต
- ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์/เครื่องจักร (ที่ไม่ใช่ตัดค่าเสื่อม)
- ต้นทุนค่าจ้างเหมาจ่ายที่จ่ายให้ผู้ประกอบการอื่น โดยผู้จ้างจัดหาวัตถุดิบให้
- ค่าธรรมเนียมที่จ่ายสำหรับแรงงานเช่า
- ต้นทุนซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาเพื่อจำหน่ายต่อ
- ดอกเบี้ยจ่าย
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวมทั้งหมด
- + ค่าตอบแทนแรงงานฝ่ายขายและบริหาร
- + ค่าเช่า
- + หนี้สูญ
- + ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

เป็นส่วนประกอบของมูลค่าเพิ่ม จึงต้องบวกกลับเข้ามา

เป็นค่าใช้จ่าย/ต้นทุนทางการเงินที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ การบริหารจัดการทางการเงินยังสามารถสะท้อนถึงสถานะและความเสี่ยงทางการเงินด้านสภาพคล่องและด้านการก่อหนี้ อาทิ อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สิน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

- อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) สะท้อนถึง สถานะสภาพคล่องของกิจการ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงสภาพคล่องที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งดี

$$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน (2.8.1.1)}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน (2.8.2.1)}}$$

- อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio) บ่งบอกถึง ภาวะเสี่ยงของธุรกิจอันมาจากขนาดของการก่อหนี้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งดี

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{สินทรัพย์รวม (2.8.1)}}$$

- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio) แสดงถึง ความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินกู้ยืม โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งดี

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (2.8.3)}}$$

- 4) **นวัตกรรม** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพในการดำเนินกิจการด้านนวัตกรรมและระดับของเทคโนโลยี อาทิ สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย พิจารณาถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการและความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม หากตัวชี้วัดเหล่านี้มีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการที่สูง (ต่ำ) รวมถึง ศักยภาพในการยกระดับรูปแบบการดำเนินงานและกระบวนการผลิตที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดกลุ่มนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้นดี
- สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

$$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (2.7.1.3)}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

1.3 แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP

ในการวิเคราะห์ผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี รวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการที่มีสถานะไม่ดี โดยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงและกลุ่มที่มีศักยภาพต่ำ อ้างอิงการพิจารณาจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 โดยคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ไทล์ของทั้งสองปัจจัยเกินกว่าร้อยละ 50 กล่าวคือ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้จะมีระดับ TFP และ TFPG มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากร เป็นกลุ่มผู้นำ (Best Practice) และผู้ประกอบการที่มีตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ไทล์ของทั้งสองปัจจัยน้อยกว่าร้อยละ 50 กล่าวคือ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้จะมีระดับ TFP และ TFPG น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของประชากร เป็นกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี (Worst Practice)

หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มข้างต้นแล้ว จะนำเอาตัวชี้วัดที่ใช้ในการอธิบาย TFP ของผู้ประกอบการแต่ละรายในกลุ่มตัวอย่างที่ดี และกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี มาเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือแต่ละราย โดยใช้วิธีการทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากค่าสถิติ t โดยกำหนดรูปแบบการทดสอบในกรณีไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ของประชากร ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

โดยที่ t คือ ค่าสถิติ t $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง μ คือ ค่าเฉลี่ยของประชากร s คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง และ n คือ จำนวนตัวอย่าง ซึ่งหมายเลข 1 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำ (หรือไม่ใช่กลุ่มสถานะไม่ดี) และ 2 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มผู้นำ (Best Practice) (หรือกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี (Worst Practice))

ในการทดสอบสมมติฐานอ้างอิงค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 90 95 และ 99 มีสมมติฐานดังนี้

$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำไม่แตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) (หรือกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี (Worst Practice)) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

$H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำแตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) (หรือกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี (Worst Practice)) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

บทที่ 2

ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย

การสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2565 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ทำการวิเคราะห์ผลิตภาพของอุตสาหกรรม การผลิตของประเทศไทย ภายใต้การสำรวจกลุ่มตัวอย่างกว่า 3,083 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ดัชนีชี้วัด ผลิตภาพการผลิตที่สำคัญ คือ อัตราการเติบโตของผลิตภาพ (Total Factor Productivity: TFP) สะท้อนถึง การเปลี่ยนแปลงระดับความสามารถของผู้ผลิตในการสร้างมูลค่าของสินค้าและผลผลิตให้สูงขึ้นด้วยปัจจัย เชิงคุณภาพต่าง ๆ นอกเหนือจากปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตหลัก (แรงงาน (Labor Contribution) และ ปัจจัยทุน (Capital Contribution)) โดยหลักการแล้วอัตราการเปลี่ยนแปลงหรืออัตราการเติบโตของ ผลิตภาพการผลิตรวม (TFP Growth: TFPG) นี้ เป็นตัวชี้วัดถึงการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ อาทิ คุณภาพของปัจจัยการผลิตทั้งคุณภาพของแรงงานและคุณภาพปัจจัยทุน ความสามารถในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ความเสี่ยงด้านการเงิน และการพัฒนาด้านเทคโนโลยี รวมถึง ภาวะตลาดและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มและการดำเนินธุรกิจ

กระแสแนวโน้มทางเศรษฐกิจโลกและทิศทางในโลกธุรกิจยุคปัจจุบัน มีความท้าทายที่ผู้ประกอบการ ภาคอุตสาหกรรมต้องเผชิญมากยิ่งขึ้น และจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคหลังโควิด โดยความสามารถในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมของไทยในช่วงก่อนเกิดโควิดมีแนวโน้มชะลอตัว และได้รับ ผลกระทบอย่างมากจากภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจโลกและไทย หลังจากสถานการณ์โควิดคลี่คลาย ความสามารถในการผลิตเริ่มส่งสัญญาณฟื้นตัว แต่เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจและปัจจัยภายนอกเป็นหลัก ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ยังหดตัว ทำให้การติดตามและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพ รวมถึงปัจจัยและตัวชี้วัดสำคัญต่าง ๆ มีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้นสำหรับการกำหนดทิศทางของ มาตรการและนโยบายในการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับภาวะอุตสาหกรรม ตลอดจนสามารถ เติบโตได้อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

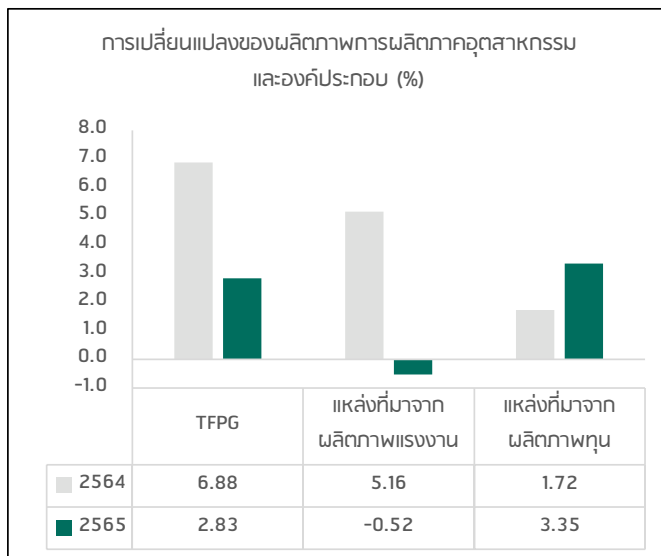
ในการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม จะพิจารณาทั้งในภาพรวมของอุตสาหกรรมการผลิต และในระดับสาขาการผลิตสำคัญที่มีมูลค่าเพิ่มสูงที่สุด 10 อันดับแรก รวมถึงสาขาการผลิตอื่น ๆ อีก 5 สาขา ที่มีผลการสำรวจครอบคลุมมูลค่ายอดขายมากกว่าร้อยละ 50 ของยอดขายของประชากรทั้งหมด โดยสาขาการผลิตที่ทำการวิเคราะห์เชิงลึกทั้งหมด 15 สาขานี้ ครอบคลุมสัดส่วนมูลค่าเพิ่มถึงร้อยละ 73.3 ของมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมการผลิต ประกอบด้วย

- สาขาการผลิตที่สำคัญ 10 อันดับแรก
  - TSIC : 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร
  - TSIC : 29 การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง
  - TSIC : 19 การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม
  - TSIC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์
  - TSIC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก
  - TSIC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี
  - TSIC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ
  - TSIC : 11 การผลิตเครื่องดื่ม
  - TSIC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน
  - TSIC : 27 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า
- สาขาการผลิตอื่น ๆ
  - TSIC : 12 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ
  - TSIC : 17 การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ
  - TSIC : 25 การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักร)
  - TSIC : 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ
  - TSIC : 32 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์

ผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม ปี 2565

TFPG ขยายตัวในอัตราชะลอลงในปี 2565 เกิดจากผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจไทยและโลกที่ฟื้นตัวดี รวมถึงคุณภาพปัจจัยทุนที่ดีขึ้น

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 คลี่คลาย กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับสู่ปกติมากขึ้น
- ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวดีตามภาวะตลาดที่ฟื้นตัวทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการบริโภคและลงทุน
- ผู้ประกอบการปรับตัวพัฒนารูปแบบการผลิต และใช้ E-Commerce มากขึ้น ประกอบกับปรับปรุงคุณภาพปัจจัยทุน และฝึกอบรมแรงงาน รวมถึงก่อกำเนิดผลผลิต
- แต่ยังมีข้อจำกัดต้นทุนสูงขึ้น ใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง มีสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง ทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยลง และมีความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 3,083 ราย พบว่า

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออกเติบโตดี
- สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ และเครื่องจักรอัตโนมัติ เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM และสัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น
- ความเสี่ยงด้านการก่อหนี้ลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง
- สัดส่วนต้นทุนสูงขึ้น และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มลดลง
- สภาพคล่องลดลง
- สัดส่วนการลงทุน R&D ลดลงเล็กน้อย

ตัวอย่างไร TFPG ปี 2564-2565 ขยายตัวได้มากขึ้น

- เร่งพัฒนาการสร้างความพร้อมและพัฒนากิจกรรมงานที่รองรับความต้องการของอุตสาหกรรมในอนาคตให้ครอบคลุมได้ในภูมิภาคต่าง ๆ
- ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ และการลงทุนในระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองได้มากขึ้น
- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีความพร้อมและยกระดับมาตรฐานให้เพียงพอต่อการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าระดับต่าง ๆ
- การผลักดันให้เกิดการใช้งานวิจัยและพัฒนา รวมถึงสร้างนวัตกรรมที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม
- เตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SME ที่ได้รับผลกระทบหรือจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม

ปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อ TFP

คุณภาพแรงงาน ทั้งทักษะและ การฝึกอบรมแรงงาน

การพัฒนารูปแบบ การผลิตแบบ OBM และ ODM

การบริหาร จัดการต้นทุน

การใช้เครื่องจักรและ อุปกรณ์มากขึ้น

การสร้างมูลค่า ให้สินค้าและบริการ

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงจากปีก่อน ตามภาวะเศรษฐกิจไทยและโลก มีปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแรงงาน รวมถึงมีความสามารถในการผลิตมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2565 มูลค่าเพิ่มเติบโตถึงร้อยละ 8.30 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2564 เป็นผลมาจากปริมาณปัจจัยการผลิตทั้งแรงงานและปัจจัยทุนเติบโตร้อยละ 5.10 และ 0.37 ตามลำดับ ประกอบกับความสามารถในการผลิตหรือผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) เติบโตร้อยละ 2.83 ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม และตัวชี้วัดสำคัญ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	8.30	5.10	0.37	2.83	-0.52	3.35
2564	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	2.83	-0.03	0.54	-6.15	8.47
2564	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71

		ภาวะตลาด						
				2565	2564			
		▪ การเติบโตของยอดขาย (%)		13.04	10.32			
		▪ การเติบโตของการส่งออก (%)		9.76	14.92			
คุณภาพปัจจัยการผลิต			2565	2564				
		▪ สัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ (%)	76.08	76.14	▪ สัดส่วนทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.65	1.68	
		▪ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	23.81	19.22	▪ สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย (%)	77.10	76.47	
		▪ อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.91	36.36	▪ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.85	23.74	
		▪ สัดส่วนเครื่องจักรที่อายุไม่เกิน 5 ปี (%)	11.90	11.14	▪ สัดส่วนการขายผ่าน E-Commerce (%)	1.75	1.36	
		▪ สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติถึงอัตโนมัติ (%)	29.61	27.95	▪ สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM (%)	26.43	25.41	
เทคโนโลยีและนวัตกรรม			2565	2564				
		▪ สัดส่วนการลงทุน R&D ต่อยอดขาย (%)	0.08	0.11	▪ อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.76	1.93	
					▪ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า)	0.44	0.45	
						▪ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.52	0.54
ปัจจัยเชิงคุณภาพที่กำหนดผลิตภาพการผลิต								

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

สำหรับความสามารถในการผลิต หรือผลิตภาพการผลิตรวมที่เพิ่มขึ้น (TFPG) ในปี พ.ศ. 2565 เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก คือ ภาวะตลาดขยายตัวถึงร้อยละ 8.47 ตามยอดขายที่ฟื้นตัวดีทั้งภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ ประกอบกับคุณภาพของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.54 เป็นผลมาจากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติสูงขึ้น ในขณะที่ คุณภาพของปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 0.03 เนื่องจากแรงงานที่มีทักษะและวิชาชีพมีสัดส่วนลดลง แม้ว่าจะมีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ยังหดตัวร้อยละ 6.15 สาเหตุหลักมาจากต้นทุนสูงขึ้น ทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง และมีสภาพคล่องลดลง รวมถึงมีการใช้ปัจจัยทุนเทียบกับแรงงานมีสัดส่วนลดลง และมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาชะลอลง อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการได้มีการพัฒนาและปรับตัวสะท้อนจากการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น มีการใช้ E-Commerce มากขึ้น และมีความเสี่ยงในการกีดกันของผู้ประกอบการลดลง โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 ขณะที่ผลิตภาพแรงงานลดลง 0.52

เมื่อพิจารณาการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFPG โดยจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการตามสถานะการเติบโตของตัวชี้วัดทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่สามารถฟื้นตัวได้ต่อเนื่องและอยู่ในสถานะที่ดี มีมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น โดยอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มหดตัวได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม กระดาษ ยาง พลาสติก แร่โลหะ เครื่องจักรกล ในขณะที่สาขาการผลิตยาสูบ เคมี โลหะมูลฐาน โลหะประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เพอร์นิเจอร์ มีสถานะไม่ดี เกิดจากมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตลดลง

ตารางที่ 2.1 : การจำแนกกลุ่มผู้ผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2565

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว
-	- ขนาดกิจการ : ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก - ภูมิภาค : กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก - สาขาการผลิต : อาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ เครื่องหนัง ปิโตรเลียม ยา ยานยนต์ ชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว
สาขาการผลิต : ยาสูบ เคมี โลหะมูลฐาน โลหะประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เพอร์นิเจอร์	- ภูมิภาค : ภาคใต้ - สาขาการผลิต : เครื่องนุ่งห่ม กระดาษ ยาง พลาสติก แร่โลหะ เครื่องจักรกล

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ผลการสำรวจผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตในปี พ.ศ. 2565 อาศัยข้อมูลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างภาคสนามทั้งหมด 3,083 ราย ครอบคลุมมูลค่ายอดขายของประชากรนิติบุคคลในภาคอุตสาหกรรมการผลิตจากข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรมร้อยละ 73.3 โดยการสำรวจครอบคลุมอุตสาหกรรมการผลิตในระดับความละเอียด TSIC 2 หลัก จำนวน 21 สาขา ซึ่งสาขาที่มีจำนวนตัวอย่างมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) และการผลิตแร่โลหะ (TSIC 23) มีจำนวน 800 359 และ 283 ตัวอย่าง ตามลำดับ

หากจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของจำนวนแรงงานและรายได้ พบว่า ผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise: L) มีจำนวน 1,414 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 45.86 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) ส่วนผู้ประกอบการที่เหลือเป็นกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยแบ่งเป็นกิจการขนาดกลาง (Medium Enterprise: M) จำนวน 800 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 25.95 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และกิจการขนาดเล็ก (Small Enterprise: S) จำนวน 869 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 28.19 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างในเชิงพื้นที่สะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 1,711 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 55.50 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออก มีจำนวน 553 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 17.94 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 238 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 7.72 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 : โครงสร้างของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจภาคสนาม

(ก) จำแนกตามสาขาการผลิต และขนาด

สัดส่วนความครอบคลุมของยอดขายประชากร: Coverage (%)			ขนาดของกิจการ (ราย)							
			L	สัดส่วน (%)	M	สัดส่วน (%)	S	สัดส่วน (%)	รวม	สัดส่วน (%)
10	อาหาร	88.7	360	11.68	182	5.90	258	8.37	800	25.9
11	เครื่องดื่ม	83.5	42	1.36	9	0.29	31	1.01	82	2.7
12	ยาสูบ	88.3	4	0.13	3	0.10	1	0.03	8	0.3
13	สิ่งทอ	45.3	31	1.01	22	0.71	23	0.75	76	2.5
14	เครื่องนุ่งห่ม	29.5	26	0.84	32	1.04	33	1.07	91	3.0
15	เครื่องหนัง	69.7	24	0.78	29	0.94	29	0.94	82	2.7
17	กระดาษ	78.9	53	1.72	37	1.20	31	1.01	121	3.9
19	ปิโตรเลียม	82.5	20	0.65	8	0.26	7	0.23	35	1.1
20	เคมี	93.2	133	4.31	73	2.37	58	1.88	264	8.6

TSIC			ขนาดของกิจการ (ราย)							
			L	สัดส่วน (%)	M	สัดส่วน (%)	S	สัดส่วน (%)	รวม	สัดส่วน (%)
21	ยา	77.7	22	0.71	22	0.71	9	0.29	53	1.7
22	ยางและพลาสติก	65.1	172	5.58	89	2.89	98	3.18	359	11.6
23	แร่โลหะ	90.1	86	2.79	72	2.34	125	4.05	283	9.2
24	โลหะมูลฐาน	69.8	57	1.85	14	0.45	16	0.52	87	2.8
25	โลหะประดิษฐ์	52.5	51	1.65	40	1.30	16	0.52	107	3.5
26	อิเล็กทรอนิกส์	50.3	66	2.14	8	0.26	5	0.16	79	2.6
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	65.6	67	2.17	36	1.17	16	0.52	119	3.9
28	เครื่องจักรกล	54.0	38	1.23	21	0.68	13	0.42	72	2.3
29	ยานยนต์	61.8	89	2.89	37	1.20	27	0.88	153	5.0
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	99.1	17	0.55	9	0.29	9	0.29	35	1.1
31	เฟอร์นิเจอร์	50.6	22	0.71	28	0.91	33	1.07	83	2.7
32	สินค้าอื่น	67.8	34	1.10	29	0.94	31	1.01	94	3.0
รวม		73.3	1,414	45.86	800	25.95	869	28.19	3,083	100.0

(ข) จำแนกตามพื้นที่

พื้นที่	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (%)
กรุงเทพและปริมณฑล	1,711	55.50
ตะวันออก	553	17.94
ตะวันออกเฉียงเหนือ	238	7.72
ใต้	181	5.87
เหนือ	161	5.22
กลาง	131	4.25
ตะวันตก	108	3.50
รวม	3,083	100

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ภาพรวมโครงสร้างอุตสาหกรรมของไทยมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มผู้ผลิต การวิเคราะห์จึงได้จำแนกผู้ผลิตออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาเปรียบเทียบ โดยจำแนกประเภทของกลุ่มผู้ผลิตตามขนาด ได้แก่ กิจการขนาดใหญ่ กิจการขนาดกลาง และกิจการขนาดเล็ก กลุ่มผู้ผลิตตามพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพและปริมณฑล ตะวันออก กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ เหนือ ใต้ และตะวันตก รวมทั้งกลุ่มผู้ผลิตตามสาขาการผลิตอ้างอิงตามรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมของไทย (TSIC) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 จำแนกตามขนาดกิจการ

กลุ่มกิจการ SMEs ส่งสัญญาณฟื้นตัวได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการส่งออก และแสดงถึงการเร่งปรับตัวมากขึ้นในการใช้ E-Commerce รวมถึงกิจการขนาดเล็กสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น แต่กิจการ SMEs ยังมีความเปราะบางด้านสภาพคล่อง และได้รับผลกระทบจากต้นทุนที่สูงขึ้นมากกว่ากิจการขนาดใหญ่ สำหรับกิจการขนาดใหญ่มีการจ้างงานมากขึ้น พัฒนารูปแบบการผลิตภายใต้การออกแบบและตราสินค้าของตนเองมากขึ้น และมีความเสี่ยงทางการเงินลดลง

2.2.2 จำแนกตามภูมิภาค

ผู้ประกอบการในภูมิภาคภาคตะวันออก และกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงภาคกลาง ซึ่งมีกิจการขนาดใหญ่จำนวนมาก ยังมีการฟื้นตัวได้ดี และมี TFP เติบโตต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคตะวันออกและภาคกลาง อย่างไรก็ดี ภูมิภาคอื่น ๆ เริ่มส่งสัญญาณการปรับตัวมากขึ้นเช่นกัน สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมีการปรับปรุงคุณภาพแรงงานมากขึ้น โดยภาคเหนือยังมีการใช้ E-Commerce ปรับรูปแบบการผลิตของตนเองมากขึ้น จึงสามารถสร้างมูลค่าได้มากขึ้น นอกจากนี้ ภาคตะวันตกยังมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดีขึ้น ในขณะที่ ภาคใต้มีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง

2.2.3 จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม

ผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า สาขาการผลิตส่วนใหญ่ฟื้นตัวตามภาวะตลาดโดยเฉพาะต่างประเทศ โดยสาขาการผลิตที่ฟื้นตัวได้ดีมีคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้น และมีสภาพคล่องดีขึ้น อย่างไรก็ดีผู้ประกอบการยังเผชิญความเสี่ยงจากต้นทุนที่สูงขึ้น ทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง รวมถึงแนวโน้มการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่ชะลอตัว

2.3 ผลผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2565 ส่งสัญญาณฟื้นตัวตัวอย่างต่อเนื่องจากปีที่แล้ว มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ณ ราคาปีปัจจุบันขยายตัวถึงร้อยละ 7.45 แม้ว่าจะเผชิญการแพร่ระบาดของโควิด-19 สายพันธุ์ โอไมครอน (Omicron) ในช่วงต้นปี แต่จากการที่นโยบายฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ และเศรษฐกิจของหลากหลายประเทศเริ่มฟื้นตัวช่วยให้เศรษฐกิจการค้าโลกและไทยปรับตัวฟื้นตัวดีขึ้นต่อเนื่อง โดยภาวะส่งออกที่ยังเติบโตดีและราคาของผลผลิตการเกษตรอยู่ในระดับสูงทำให้รายได้ของแรงงานภาคการผลิตและรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ช่วยให้กำลังซื้อภายในประเทศฟื้นตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังเผชิญกับความเสี่ยงจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และราคาเชื้อเพลิงพลังงานในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงินเฟ้อมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาก และธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ส่งสัญญาณปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยทำให้ตลาดการเงินโลกมีความผันผวนมากขึ้น

ทั้งนี้ ภาคธุรกิจต่าง ๆ มีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยวที่เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้น ทำให้ภาคการค้าและการบริการขยายตัวถึงร้อยละ 6.90 ในภาพรวมกลุ่มธุรกิจหลักอื่น ๆ มีการเติบโตตามทิศทางของเศรษฐกิจในภาพรวม โดยภาคอุตสาหกรรม (ประกอบด้วยเหมืองแร่ การผลิต ไฟฟ้าและน้ำ) มีการขยายตัวมากถึงร้อยละ 8.10 ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตขยายตัวถึงร้อยละ 6.82 และภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 8.76

ตารางที่ 2.3 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	8.30	5.10	0.37	2.83	-0.52	3.35
2564	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	2.83	-0.03	0.54	-6.15	8.47
2564	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ในปี พ.ศ. 2565 ภาพรวมของกิจการในอุตสาหกรรมการผลิตมีมูลค่าเพิ่มขยายตัวถึงร้อยละ 8.30 เป็นผลมาจากจำนวนชั่วโมงการทำงานและการใช้ปัจจัยทุนที่ขยายตัวร้อยละ 5.10 และ 0.37 ตามลำดับ รวมถึงความสามารถในการผลิตของกิจการที่สะท้อนผ่านผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ขยายตัวร้อยละ 2.83 โดยเกิดจากภาวะตลาดฟื้นตัวเป็นสำคัญที่ขยายตัวถึงร้อยละ 8.47 ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพปรับลดลง โดยคุณภาพแรงงานและปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หดตัวร้อยละ 0.03 และ 6.15 ตามลำดับ ส่วนคุณภาพปัจจัยทุนยังขยายตัวร้อยละ 0.54 ซึ่งมีตัวชี้วัดผลประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ดังนี้

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อ TFPG ได้แก่

- **ภาวะตลาดที่ฟื้นตัว** โดยยอดขายและการส่งออกขยายตัวมากถึงร้อยละ 13.04 และ 9.76 ตามลำดับ
- **คุณภาพปัจจัยทุนมีแนวโน้มดีขึ้น** มีการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้นจากสัดส่วนของเครื่องจักรที่สามารถดำเนินงานด้วยระบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.94 เป็นร้อยละ 29.61 รวมถึงสัดส่วนเครื่องจักรใหม่อายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

- **รูปแบบการผลิตและขายพัฒนามากขึ้น** มีการออกแบบและแบรนด์ของตนเองมากขึ้น รวมถึง มีการขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น โดยสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.41 เป็นร้อยละ 26.43 และสัดส่วนยอดขาย E-commerce เพิ่มขึ้นเล็กน้อย
  - **ความเสี่ยงทางด้านหนี้สินลดลง** มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนลดลงจาก 0.54 เท่า เป็น 0.52 เท่า
- ในขณะที่ ผลประกอบการภาคอุตสาหกรรมที่ส่งสัญญาณชะลอตัวและส่งผลกระทบต่อการขายตัวของ TFPG ประกอบด้วย
- **คุณภาพแรงงานปรับลดลง** มีแรงงานทักษะลดลงเล็กน้อย ขณะที่ มีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น โดยมีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.22 เป็นร้อยละ 23.81
  - **การชะลอตัวของการลงทุน** ทำให้สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลงจาก 1.68 ล้านบาทต่อคน เหลือ 1.65 ล้านบาทต่อคน
  - **ต้นทุนสูงขึ้น และสร้างมูลค่าสินค้าได้ลดลง** สะท้อนจากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 76.47 เป็นร้อยละ 77.10 เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นทั้งต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร รวมถึงมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 23.74 เป็นร้อยละ 22.85
  - **การลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมลดลง** มีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายปรับลดลงจากร้อยละ 0.11 เป็นร้อยละ 0.08
  - **ความเสี่ยงทางการเงินสูงขึ้นจากสภาพคล่องลดลง แต่มีการก่อหนี้สินลดลง** โดยมีอัตราส่วนสภาพคล่องลดลงจาก 1.93 เท่า เหลือ 1.76 เท่า ขณะที่ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนลดลงจาก 0.54 เท่า เป็น 0.52 เท่า

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตเฉพาะส่วนของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 ส่วนผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.52

ตารางที่ 2.4 : ตัวชี้วัดผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

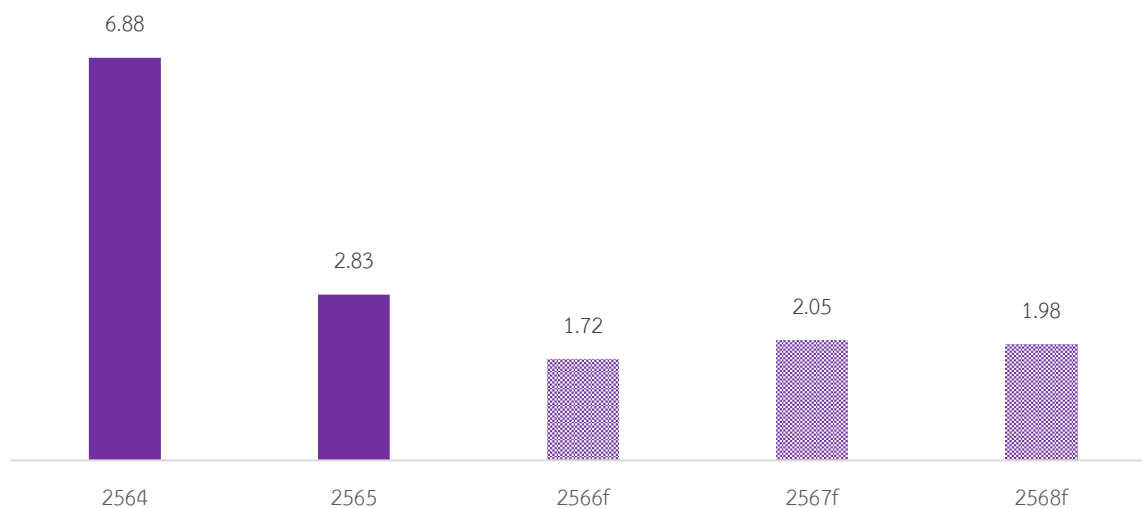
ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	13.04	10.32
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	9.76	14.92
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	76.08	76.13

ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	23.81	19.22
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.91	36.36
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	11.90	11.14
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	29.61	27.94
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	1.74	1.36
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.39	0.40
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	26.43	25.41
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.65	1.68
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	77.10	76.47
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.87	68.48
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	8.06	7.62
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	22.85	23.74
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	87.69	86.79
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	5.58	5.81
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.76	1.93
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.44	0.45
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.54
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.08	0.11

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

สำหรับแนวโน้มการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ของไทยในระยะข้างหน้าจะยังขยายตัวได้ในอัตราชะลอตามทิศทางการชะลอตัวของเศรษฐกิจไทย แต่ปัจจัยเชิงคุณภาพยังมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยผลประมาณการ TFPG ในปี พ.ศ. 2566 และ 2567 จะเท่ากับร้อยละ 1.72 และ 2.05 ตามลำดับ และมีสมมุติฐานในการประมาณการดังนี้

แผนภาพที่ 2.2 : ผลประมาณการ TFPG และสมมุติฐาน ปี พ.ศ. 2566-2568

ตัวแปรทางเศรษฐกิจและคุณภาพ	อัตราการเปลี่ยนแปลง (% ต่อปี)
การเติบโตของ GDP	4.75
สัดส่วนแรงงานทักษะ	1.10
สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน	4.00
สัดส่วนเครื่องจักรใหม่	1.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ	1.10
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน	4.00
สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบชั้นกลาง	0.10
สัดส่วนการส่งออก	0.50
สัดส่วนต้นทุนการตลาด	0.10
สัดส่วน E-commerce	7.70
สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย	-0.20
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย	0.90
อัตราส่วนสภาพคล่อง	1.00
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	-1.90
สัดส่วนการลงทุนด้าน R&D	0.10
สัดส่วนต้นทุนพลังงานและเชื้อเพลิง	-0.10

2.4 ผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม

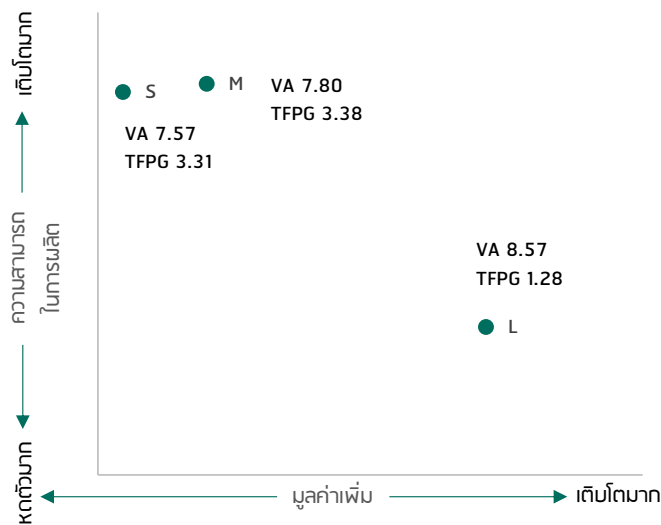
การประเมินสถานะของกิจการในอุตสาหกรรมรายสาขาการผลิตจะใช้เกณฑ์การพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มและผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรม โดยผลการประเมินสถานะของผู้ประกอบการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่มสถานะดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสามารถสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มสถานะไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง รวมถึงมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ลง
- **กลุ่มแนวโน้มดี** : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ยังขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง แต่เริ่มมีการปรับปรุงความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มแนวโน้มไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น แต่เริ่มมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ลง

2.4.1 จำแนกตามขนาดของกิจการ

ผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรมของกิจการขนาดต่าง ๆ ปี 2565

ผู้ประกอบการทุกขนาดมีมูลค่าเพิ่ม และ TFP ขยายตัว โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดใหญ่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวมากที่สุด ขณะที่ SMEs มี TFP เพิ่มขึ้นมากกว่า

- SMEs ส่งสัญญาณฟื้นตัวได้ชัดเจน โดยเฉพาะการส่งออก และแสดงถึงการปรับตัวมากขึ้นในการใช้ E-Commerce แต่ยังคงมีความเปราะบางด้านสภาพคล่อง และได้รับผลกระทบจากต้นทุนที่สูงขึ้นมากกว่ากิจการขนาดใหญ่
- กิจการขนาดเล็กสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย
- กิจการขนาดใหญ่มีการจ้างงานมากขึ้น พัฒนารูปแบบการผลิตภายใต้การออกแบบและตราสินค้าของตนเองมากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่ลดลง
L	การผลิตรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น	- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง - สัดส่วน R&D ลดลง - L สัดส่วน E-Commerce ลดลง
M	- สัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น - S มีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายสูงขึ้น และมีสัดส่วน R&D เพิ่มขึ้นเล็กน้อย	- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง - สัดส่วนปัจจัยต้นทุนต่อแรงงานลดลง - สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้น - สภาพคล่องลดลง
S	- ภาวะตลาดฟื้นตัว - สัดส่วนฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น - สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์รูปแบบอัตโนมัติเพิ่มขึ้น - สัดส่วนเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น (ยกเว้น M)	การผลิตรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง

เมื่อเปรียบเทียบผู้ประกอบการที่มีขนาดกิจการต่างกัน พบว่า กิจการทุกขนาดยังคงมีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัวในปี พ.ศ. 2565 โดยปริมาณปัจจัยแรงงานเป็นแหล่งที่มาสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ กิจการขนาดใหญ่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวสูงกว่า SMEs ในขณะที่ กิจการ SMEs พื้นตัวดีขึ้นและมี TFP ขยายตัวสูงกว่า สำหรับการเปลี่ยนแปลงของ TFPG ของกิจการขนาดต่าง ๆ ได้รับอานิสงค์จากภาวะตลาดที่ฟื้นตัวได้ดีเป็นสำคัญ รวมถึงคุณภาพปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ คุณภาพแรงงาน และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ปรับลดลง โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะตลาดที่ฟื้นตัวดี ส่งผลให้ผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตทั้งผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนของ SMEs ขยายตัวมากขึ้น ขณะที่ กิจการขนาดใหญ่มีผลผลิตภาพแรงงานลดลง

แผนภาพที่ 2.3 : ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ขนาด กิจการ	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลผลิตภาพ แรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
ใหญ่ (L)	2565	8.57	6.89	0.40	1.28	-2.16	3.44
	2564	10.64	1.46	2.24	6.94	5.10	1.84
กลาง (M)	2565	7.80	4.20	0.22	3.38	0.56	2.82
	2564	6.83	0.80	0.52	5.51	3.91	1.60
เล็ก (S)	2565	7.57	3.87	0.38	3.31	0.77	2.54
	2564	3.73	0.15	-0.33	3.91	2.49	1.43

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
ใหญ่ (L)	2565	1.28	-0.19	0.85	-8.94	9.57
	2564	6.94	-0.04	0.02	-0.67	7.63
กลาง (M)	2565	3.38	-0.63	0.15	-2.42	6.27
	2564	5.51	0.23	0.17	-0.09	5.20
เล็ก (S)	2565	3.31	-0.46	1.51	-2.15	4.42
	2564	3.91	1.38	0.08	0.40	2.06

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ของกิจการทุกขนาด คือ การฟื้นตัวของตลาดโดยเฉพาะต่างประเทศ รวมทั้งคุณภาพของปัจจัยทุนที่มีเครื่องจักรและอุปกรณ์รูปแบบอัตโนมัติเพิ่มขึ้น รวมถึงการเร่งพัฒนาฝึกอบรมแรงงาน นอกจากนี้ กิจการขนาดใหญ่ยังพัฒนาการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น สำหรับกิจการ SMEs มีสัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น อีกทั้ง กิจการขนาดกลางมีภาระหนี้สินลดลง ขณะที่ กิจการขนาดเล็กมีการสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และมีการลงทุนวิจัยและพัฒนามากขึ้น

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่มีผลทางลบต่อ TFPG ของกิจการในแต่ละขนาดนั้น คือ คุณภาพปัจจัยแรงงานลดลงจากสัดส่วนแรงงานทักษะ การลงทุนชะลอลงทำให้สัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง และต้นทุนสูงขึ้น และมีความเสี่ยงทางการเงินจากสภาพคล่องลดลงด้วย โดยกิจการขนาดใหญ่และกิจการขนาดกลางมีการสร้างมูลค่าเพิ่มลดลง นอกจากนี้ กิจการขนาดใหญ่มีสัดส่วน E-Commerce และการลงทุนวิจัยและพัฒนาลดลง นอกจากนี้ กิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีภาระหนี้สินมากขึ้นด้วย รวมถึงกิจการ SMEs มีการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง

ตารางที่ 2.5 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ

ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564
ภาวะตลาด						
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	14.73	11.75	9.65	8.00	6.80	3.17
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	9.70	18.48	17.76	-1.40	18.99	-11.50
คุณภาพปัจจัยการผลิต						
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	84.57	84.93	83.72	84.74	60.34	61.10
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	28.72	23.40	13.23	9.81	5.84	4.90
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.37	38.11	39.51	38.72	39.53	38.77
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	37.47	35.15	16.97	17.53	13.07	9.14
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	33.46	32.01	24.77	23.42	28.83	24.95
การบริหารจัดการ						
ด้านการผลิตและการขาย						
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.19	0.23	2.84	1.76	1.10	0.20
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	29.44	28.30	21.39	21.79	24.47	25.46
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.86	3.10	1.12	1.14	0.49	0.50
ด้านต้นทุน						
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	77.80	77.18	68.22	67.20	58.92	58.19
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.34	67.95	61.77	61.06	49.60	49.08
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	9.02	8.61	1.59	1.12	8.47	7.94
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	22.05	23.51	26.84	27.34	35.57	35.37
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	91.50	89.90	77.35	77.19	88.81	88.67
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	3.76	4.08	15.68	14.39	24.56	24.93

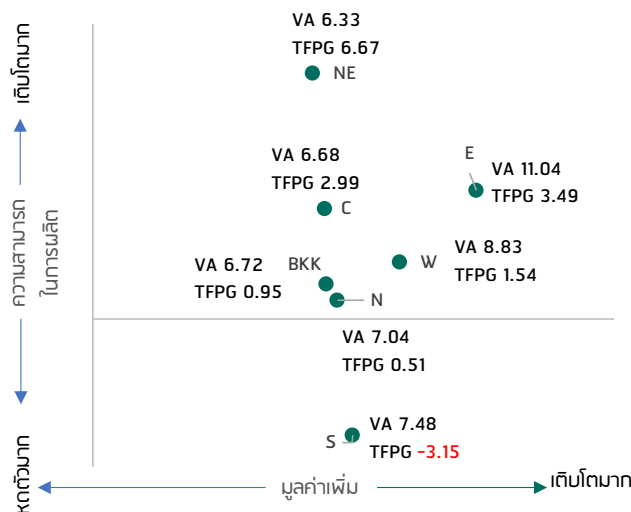
ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564
ด้านการเงิน						
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.70	1.71	1.06	1.67	1.50	1.56
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.43	0.43	0.44	0.43	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.76	0.76	0.75	0.79	0.68	0.66
นวัตกรรม						
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.13	0.16	0.07	0.07	0.05	0.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.4.2 จำแนกตามภูมิภาค

ผลิภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรมในภูมิภาคขนาดต่าง ๆ ปี 2565

ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่ม และมีเพียงภาคใต้ที่มี TFP หดตัว โดยภาคตะวันออก มี TFP ขยายตัวมากที่สุด

- ภูมิภาคภาคตะวันออก และกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงภาคกลาง ซึ่งมีกิจการขนาดใหญ่จำนวนมาก ยังมีการฟื้นตัวได้ดี และมี TFP เติบโตต่อเนื่อง
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีการปรับปรุงคุณภาพแรงงานมากขึ้น โดยภาคเหนือยังมีการใช้ E-Commerce ปรับรูปแบบการผลิตของตนเองมากขึ้น จึงสามารถสร้างมูลค่าได้มากขึ้น
- ภาคตะวันตกยังมีการบริหารจัดการต้นทุนที่ดีขึ้น
- ภาคใต้มีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่ลดลง
BKK		สภาพคล่องลดลง และก่อหนี้มากขึ้น
N	- สัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น - สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย - มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น	ยอดขายหดตัว
NE	- สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย - สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง	- สัดส่วน ODM และ OBM ลดลง - สภาพคล่องลดลง
E		สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง
C	สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น	สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง
W	- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง - สัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น	สัดส่วน ODM และ OBM ลดลง
S	สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น	- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง - สภาพคล่องลดลง

หมายเหตุ : BKK หมายถึง พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล N หมายถึง ภาคเหนือ NE หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ E หมายถึง ภาคตะวันออก C หมายถึง ภาคกลาง W หมายถึงภาคตะวันตก และ S หมายถึงภาคใต้

สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการจำแนกรายภูมิภาคแสดงให้เห็นว่า ทุกภูมิภาคส่วนใหญ่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเกือบทุกภูมิภาค TFP ขยายตัว ยกเว้นภาคใต้ โดยภาคตะวันออกมีมูลค่าเพิ่มขยายตัวมากที่สุด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี TFP ขยายตัวมากที่สุด ซึ่งเกือบทุกภูมิภาคมีปริมาณแรงงานเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี TFP เป็นปัจจัยสำคัญ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของ TFPG ของภูมิภาคต่าง ๆ นี้ เป็นผลมาจากภาวะตลาดที่ฟื้นตัวเป็นหลัก ยกเว้นในภาคเหนือที่มีคุณภาพแรงงานและปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ ภูมิภาคส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพปัจจัยทุนปรับดีขึ้น ยกเว้นภาคใต้ ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ มีเพียงภาคเหนือเท่านั้นที่มีปัจจัยดังกล่าวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลิตภาพทุนขยายตัวในทุกภูมิภาค ในขณะที่ ผลิตภาพแรงงานลดลง ยกเว้นในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แผนภาพที่ 2.4 : ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกรณีจำแนกตามภูมิภาค

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพทุน
กรุงเทพและ ปริมณฑล	2565	6.72	5.33	0.43	0.95	-1.65	2.60
	2564	10.41	0.32	1.59	8.50	6.25	2.24
เหนือ	2565	7.04	5.89	0.64	0.51	-1.81	2.33
	2564	6.49	1.18	0.94	4.37	2.91	1.46
ตะวันออก เฉียงเหนือ	2565	6.33	-0.86	0.52	6.67	4.79	1.88
	2564	5.41	3.19	0.94	1.28	0.46	0.82
ตะวันออก	2565	11.04	7.19	0.36	3.49	-1.23	4.72
	2564	17.02	2.54	2.31	12.18	8.26	3.92
กลาง	2565	6.68	3.37	0.32	2.99	0.29	2.69
	2564	9.31	0.99	2.63	5.68	4.38	1.30
ตะวันตก	2565	8.83	6.42	0.88	1.54	-1.02	2.55
	2564	4.50	0.42	1.00	3.08	2.75	0.33
ใต้	2565	7.48	9.51	1.12	-3.15	-4.82	1.67
	2564	5.37	0.26	0.48	4.63	3.81	0.82

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
กรุงเทพและ ปริมณฑล	2565	0.95	-0.15	1.27	-9.55	9.38
	2564	8.50	0.17	0.30	0.10	7.93
เหนือ	2565	0.51	1.34	0.89	1.83	-3.56
	2564	4.37	0.93	-0.42	0.20	3.66
ตะวันออก เฉียงเหนือ	2565	6.67	3.06	1.48	-10.44	12.58
	2564	1.28	-1.07	-0.04	-1.11	3.51
ตะวันออก	2565	3.49	-0.43	0.54	-11.36	14.74
	2564	12.18	-0.12	0.19	2.00	10.11
กลาง	2565	2.99	-0.91	1.33	-4.01	6.57
	2564	5.68	0.10	-1.32	-1.53	8.44
ตะวันตก	2565	1.54	-0.80	1.49	-6.64	7.48
	2564	3.08	0.39	1.10	-5.84	7.43
ใต้	2565	-3.15	-1.71	-3.61	-14.67	16.84
	2564	4.63	1.74	0.01	-3.50	6.38

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

สำหรับปัจจัยสำคัญสนับสนุน TFPG ในแต่ละภูมิภาค คือ ภาวะตลาดฟื้นตัว โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ รวมทั้งภูมิภาคส่วนใหญ่มีคุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น ประกอบกับการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น มีการพัฒนาการผลิตรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น และความเสี่ยงทางการเงินลดลงมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และการกีดกันสินค้าลดลง นอกจากนี้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้นด้วย รวมถึงภาคเหนือ และภาคตะวันตก มีสัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น อีกทั้ง ภาคเหนือยังปรับตัวทำให้ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น ส่วนภาคตะวันตกมีต้นทุนต่อยอดขายลดลง

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ในทุกภูมิภาค คือ ผู้ประกอบการในแต่ละภูมิภาคส่วนใหญ่มีสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง ใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง มีต้นทุนสูงขึ้น และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง รวมถึงมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาชะลอลง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการในพื้นที่กรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ยังมีสภาพคล่องลดลง รวมถึงภาคใต้มีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง ในขณะที่ ภาคตะวันออกมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง รวมทั้ง ภาคเหนือมีการเติบโตของยอดขายหดตัว

ตารางที่ 2.6 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามภูมิภาค

ตัวชี้วัด	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ตะวันออก	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564	2565	2564
ภาวะตลาด								
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	14.44	7.17	-5.48	4.08	19.36	17.12	22.69	14.10
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	8.40	7.71	3.18	16.00	14.70	16.93	14.97	24.51
คุณภาพปัจจัยการผลิต								
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงาน วิชาชีพ (ร้อยละ)	74.39	74.66	67.88	65.56	56.82	51.89	80.55	81.35
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	22.47	19.11	21.61	13.67	24.59	19.63	28.52	22.53
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.52	38.18	40.02	39.43	38.98	38.41	38.24	37.44
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	14.60	11.06	4.88	1.64	5.40	1.13	10.71	11.43
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและ กึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	36.52	34.44	14.27	13.27	12.64	9.14	29.26	26.16
การบริหารจัดการ								
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>								
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.08	0.70	5.23	0.08	1.48	1.62	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.00	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	33.83	32.86	22.08	20.38	12.21	13.05	27.05	25.38
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้าน บาท/คน)	1.26	1.36	1.09	1.01	0.78	0.75	2.56	2.79
<u>ด้านต้นทุน</u>								
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	76.90	76.30	65.44	61.51	65.76	65.63	72.65	72.01
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	64.83	64.43	61.81	61.97	59.31	59.55	68.32	67.95
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและ บริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	12.05	11.70	3.12	-6.37	5.94	5.46	4.63	4.15
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อย ละ)	21.94	22.78	35.33	30.47	28.49	30.95	23.08	25.67
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการ ผลิต (ร้อยละ)	90.50	88.49	91.51	84.52	89.51	88.50	88.07	86.69
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)	6.84	7.19	15.05	12.99	8.07	8.69	3.36	4.34
<u>ด้านการเงิน</u>								
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.34	1.37	2.48	2.39	2.13	2.16	2.10	1.99
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.45	0.45	0.33	0.33	0.47	0.49	0.36	0.37

ตัวชี้วัด	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ตะวันออก	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564	2565	2564
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.86	0.84	0.52	0.52	0.90	0.95	0.59	0.61
นวัตกรรม								
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.15	0.17	0.07	0.13	0.03	0.03	0.05	0.07

ตัวชี้วัด	กลาง		ตะวันตก		ใต้	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564
ภาวะตลาด						
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	10.12	5.66	11.51	15.30	25.92	11.92
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	16.97	0.93	12.74	21.86	14.78	-2.50
คุณภาพปัจจัยการผลิต						
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงาน วิชาชีพ (ร้อยละ)	76.67	78.32	77.48	78.78	70.60	73.32
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	28.58	29.19	18.55	7.43	46.77	33.72
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.16	38.70	38.37	38.39	40.43	41.63
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มี อายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	12.52	10.11	11.55	5.44	1.44	3.30
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและ กึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	37.94	34.48	16.48	14.92	11.89	16.73
การบริหารจัดการ						
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>						
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	1.07	1.74	4.57	2.98	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	21.87	20.92	26.19	26.74	19.98	19.59
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/ คน)	2.63	2.82	1.43	1.49	4.93	2.32
<u>ด้านต้นทุน</u>						
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	83.40	82.45	76.62	76.64	81.08	80.33
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	75.21	74.41	66.21	66.84	74.80	74.25
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ต่อยอดขาย (ร้อยละ)	6.24	6.13	8.11	8.43	7.81	7.55
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	19.96	20.78	23.24	23.82	16.51	19.86
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	88.44	86.98	85.82	85.62	91.96	90.95

ตัวชี้วัด	กลาง		ตะวันตก		ใต้	
	2565	2564	2565	2564	2565	2564
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	3.85	4.42	7.17	7.37	3.96	5.17
ด้านการเงิน						
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.26	2.07	2.16	2.13	1.07	1.17
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.32	0.33	0.34	0.34	0.58	0.59
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.48	0.49	0.53	0.53	1.44	1.53
นวัตกรรม						
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.02	0.06	0.07	0.07	0.02	0.02

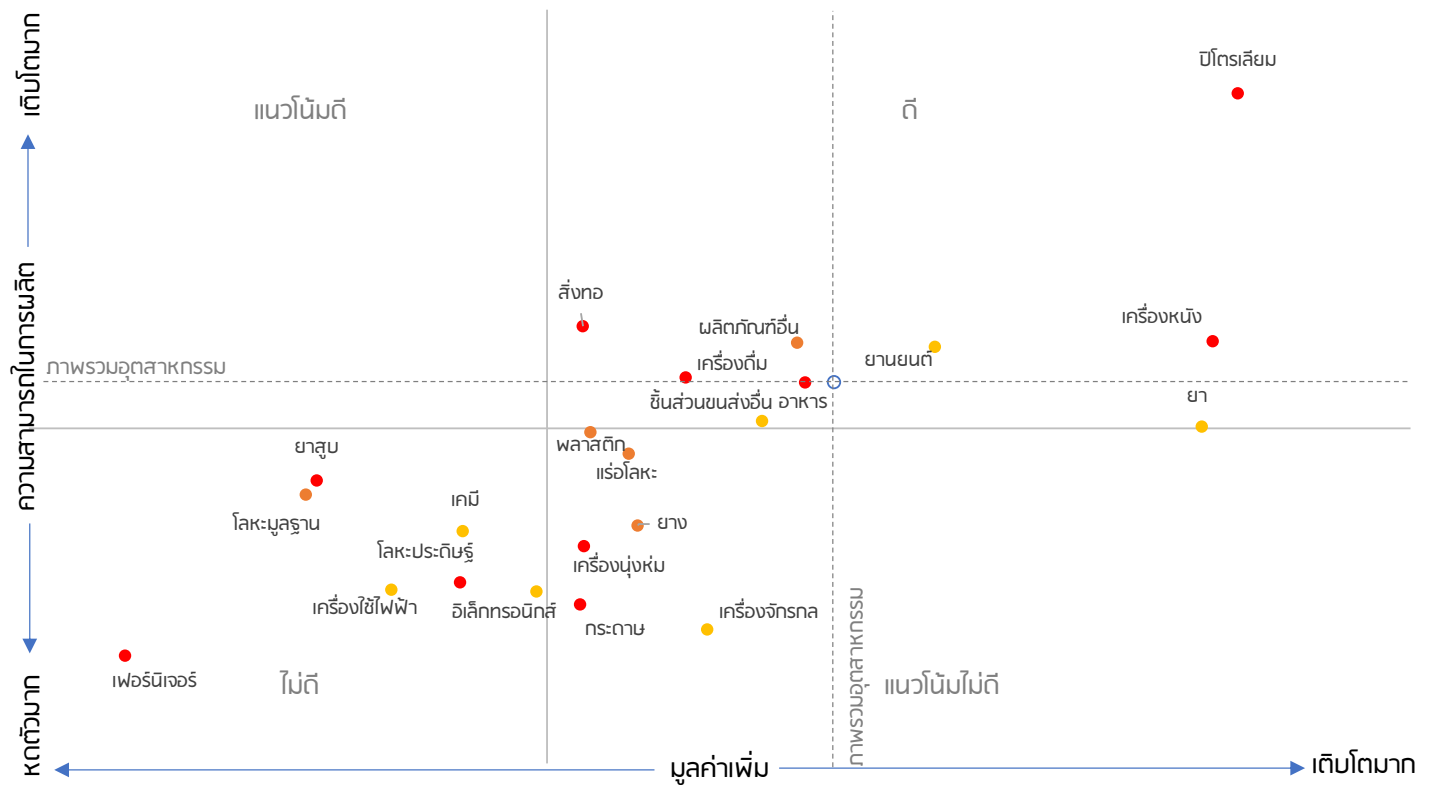
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.4.3 จำแนกตามสาขาการผลิต

ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตสามารถฟื้นตัวได้ต่อเนื่องและอยู่ในสถานะที่ดี มีมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มหดตัว ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม กระดาษ ยาง พลาสติก แร่โลหะ และเครื่องจักรกล โดยมีสถานะแนวโน้มไม่ดี รวมถึงสาขาการผลิตยาสูบ เคมี โลหะมูลฐาน โลหะประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และเฟอร์นิเจอร์ ที่มีสถานะไม่ดี มีความสามารถในการผลิตลดลง โดยปริมาณแรงงานเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยให้มูลค่าเพิ่มขยายตัวของอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ ยกเว้น สาขาเครื่องดื่ม สิ่งทอ ปิโตรเลียม ยานยนต์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มี TFPG เป็นปัจจัยสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงของ TFP ในสาขาการผลิตที่มีสถานะที่ดีส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาจากปัจจัยภายนอก คือ ภาวะตลาดเป็นหลัก ยกเว้น สาขาการผลิตเครื่องดื่ม ขณะที่กลุ่มสาขาการผลิตที่มีสถานะแนวโน้มไม่ดี และสถานะไม่ดี ส่วนใหญ่มีปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญของ TFPG อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลิตภาพปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้น ยกเว้น สาขาการผลิตแร่โลหะ เครื่องจักร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในขณะที่ผลิตภาพแรงงานลดลง ยกเว้น สาขาการผลิตอาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ เครื่องหนัง ปิโตรเลียม ยานยนต์ ชิ้นส่วนขนส่งอื่น และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

สำหรับการวิเคราะห์ถึงผลิตภาพการผลิตรวมในรายสาขาการผลิตได้นำเอาระดับเทคโนโลยีของสาขาการผลิตต่าง ๆ มาช่วยในการจัดกลุ่ม เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมได้มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์การแบ่งระดับของเทคโนโลยีในแต่ละสาขาการผลิตของ UNIDO ที่จัดกลุ่มระดับเทคโนโลยีโดยพิจารณาความเข้มข้นของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าการผลิต และการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าเพิ่ม

แผนภาพที่ 2.5 : การจำแนกกลุ่มสาขาการผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2565

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

หมายเหตุ : สีเหลือง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลางสูงและสูง สีส้ม หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลาง และสีแดง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำ

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับการเติบโตของมูลค่าเพิ่ม และ TFP จะสามารถแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีลักษณะและสถานะใกล้เคียงกันได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่อยู่ในสถานะที่ดี :

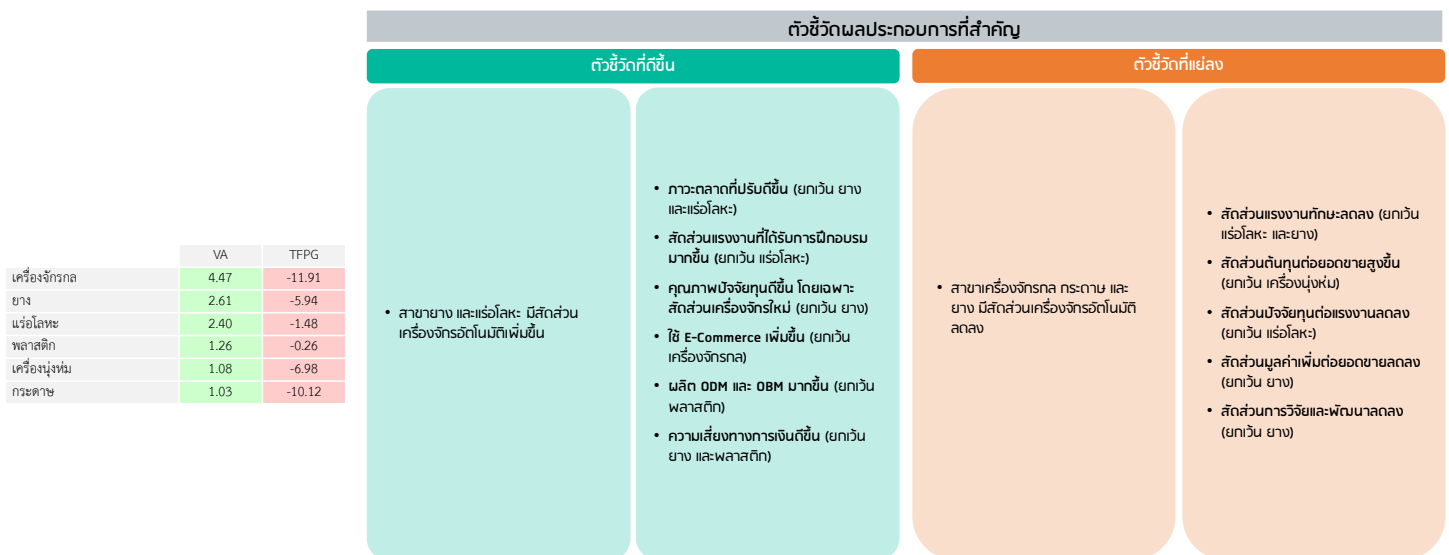

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้มีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว ส่วนใหญ่เป็นสาขาการผลิตที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำที่มีการฟื้นตัวได้ดี ประกอบด้วย

- สาขาการผลิตที่มี TFP ขยายตัวมากกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ ปิโตรเลียม เครื่องหนัง ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์อื่น เครื่องดื่ม และสิ่งทอ โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดฟื้นตัว คุณภาพแรงงานส่วนใหญ่ดีขึ้น (ยกเว้น เครื่องหนัง และปิโตรเลียม) จากสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพและการฝึกอบรมแรงงาน มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น (ยกเว้นเครื่องหนัง และปิโตรเลียม) และ ก่อหนี้ลดลง (ยกเว้น ปิโตรเลียม) นอกจากนี้ กลุ่มที่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวดี ได้แก่ ปิโตรเลียม เครื่องหนัง และยานยนต์ จะมีการใช้ E-Commerce มากขึ้น ขณะที่ ยานยนต์ เครื่องหนัง และสิ่งทอ มีสภาพคล่องมากขึ้น สำหรับกลุ่มเทคโนโลยีสูงและ ปานกลางมีต้นทุนลดลง รวมถึง กลุ่มเทคโนโลยีต่ำจะมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ ลดลง (ยกเว้นเครื่องหนัง และผลิตภัณฑ์อื่น) สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง (ยกเว้น ปิโตรเลียม และเครื่องดื่ม) รวมทั้ง สัดส่วนการวิจัยและพัฒนาชะลอลง
- สาขาการผลิตที่มี TFP ขยายตัวน้อยกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ ยา อาหาร และชิ้นส่วนขนส่งอื่น โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดฟื้นตัว (ยกเว้นยา) คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นจากทั้งสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ มีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น ประกอบกับมีการผลิตในรูปแบบ OBM และ ODM และใช้ E-Commerce มากขึ้น (ยกเว้นชิ้นส่วนขนส่งอื่น) รวมถึง

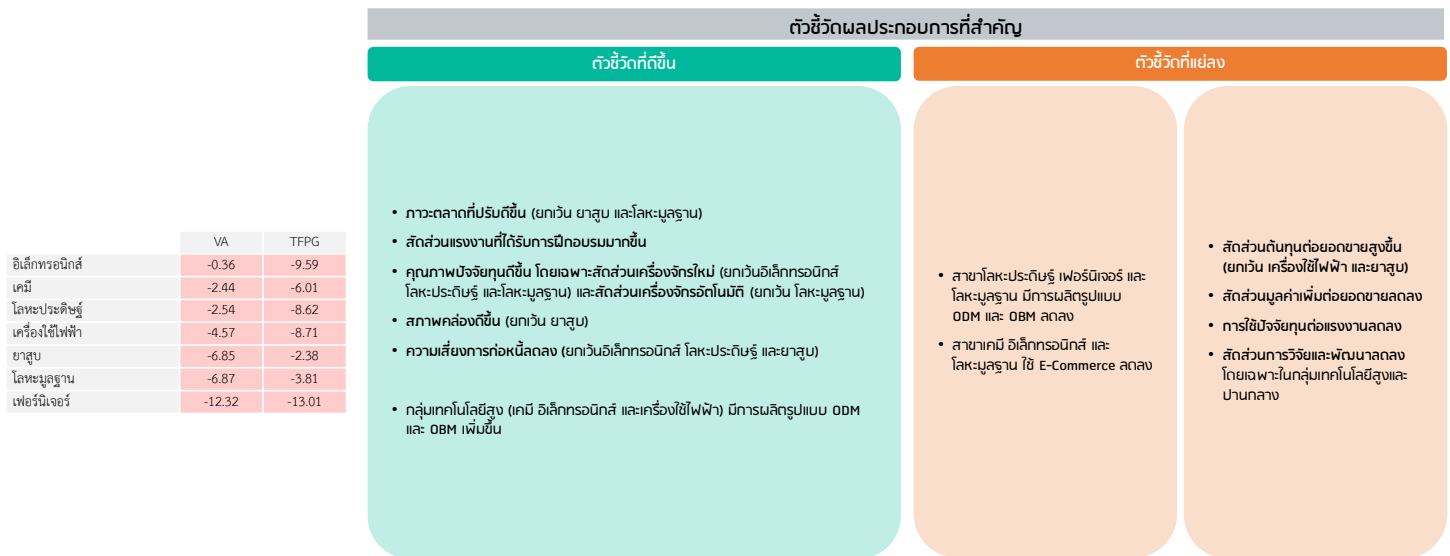
มีต้นทุนลดลง ความเสี่ยงทางการเงินลดลง (ยกเว้น ยาง) ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ คุณภาพแรงงานลดลงจากสัดส่วนแรงงานทักษะ มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง (ยกเว้น ยาง) รวมถึงมีการวิจัยและพัฒนาลดลง

2) กลุ่มสถานะแนวโน้มไม่ดี:

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้ยังมีมูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว ได้แก่ เครื่องจักรกล ยาง แร่โลหะ พลาสติก เครื่องนุ่งห่ม และกระดาษ โดยมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ได้แก่ ต้นทุนที่สูงขึ้น (ยกเว้น เครื่องนุ่งห่ม) มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง (ยกเว้น แร่โลหะ) และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง (ยกเว้น ยาง) รวมถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาลดลง (ยกเว้น ยาง) นอกจากนี้ สัดส่วนแรงงานทักษะยังลดลงในสาขาเครื่องจักรกล เครื่องนุ่งห่ม กระดาษ และพลาสติก ขณะที่ สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติมีการลดลงในสาขาเครื่องจักรกล กระดาษ และยาง สำหรับปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG คือ ภาวะตลาดที่ปรับดีขึ้น (ยกเว้น ยาง) การฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น (ยกเว้น แร่โลหะ) คุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ (ยกเว้น ยาง) มีการใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น (ยกเว้น เครื่องจักรกล) รวมถึงมีการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น (ยกเว้น พลาสติก) และความเสี่ยงทางการเงินดีขึ้น (ยกเว้น ยาง)

3) กลุ่มสถานะไม่ดี :

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้ยังมีมูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว คือ อิเล็กทรอนิกส์ เคมี โลหะประดิษฐ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยาสูบ โลหะมูลฐาน และเฟอร์นิเจอร์ โดยมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ได้แก่ ต้นทุนสูงขึ้น (ยกเว้น อิเล็กทรอนิกส์ และยาสูบ) มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง รวมถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาลดลง (ยกเว้นยาสูบ และเฟอร์นิเจอร์) โดยเฉพาะในกลุ่มเทคโนโลยีสูงและปานกลาง นอกจากนี้ การผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ยังลดลงในสาขาโลหะประดิษฐ์ เฟอร์นิเจอร์ และโลหะมูลฐาน ขณะที่ สัดส่วน E-Commerce ลดลงในสาขาเคมี อิเล็กทรอนิกส์ และโลหะมูลฐาน สำหรับปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG คือ ภาวะตลาดที่ปรับดีขึ้น (ยกเว้น ยาสูบ) การฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ (ยกเว้น อิเล็กทรอนิกส์ โลหะประดิษฐ์ และโลหะมูลฐาน) และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ (ยกเว้น โลหะมูลฐาน) รวมถึงมีความเสี่ยงการก่อหนี้ลดลง (ยกเว้น อิเล็กทรอนิกส์ และยาสูบ) และมีสภาพคล่องดีขึ้น (ยกเว้น ยาสูบ)

ตารางที่ 2.7 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตรายสาขา

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ														(หน่วย : %)	
บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564							
		มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก						
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
						ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		
TSIC	สาขา														
รวม	อุตสาหกรรมการผลิต	8.30	5.10	0.37	2.83	-0.52	3.35	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72		

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
		มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		
TSIC	สาขา					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
10	อาหาร	7.43	3.88	0.88	2.67	0.85	1.82	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07
11	เครื่องดื่ม	4.02	-0.65	1.61	3.06	2.54	0.52	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50
12	ยาสูบ	-6.85	4.27	-8.74	-2.38	-5.85	3.47	-3.54	-5.20	0.49	1.17	2.96	-1.79
13	สิ่งทอ	1.01	-4.90	0.10	5.81	5.53	0.28	-5.87	-3.76	-1.47	-0.64	-0.31	-0.33
14	เครื่องนุ่งห่ม	1.08	8.54	-0.48	-6.98	-7.66	0.68	-14.16	-7.82	-0.45	-5.89	-3.30	-2.59
15	เครื่องหนัง	19.21	8.96	4.70	5.55	5.45	0.10	8.89	-7.73	0.66	15.96	14.77	1.19
17	กระดาษ	1.03	13.68	-2.53	-10.12	-13.15	3.03	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53
19	ปิโตรเลียม	52.19	10.06	4.27	37.86	7.86	30.00	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75
20	เคมี	-2.44	6.70	-3.13	-6.01	-8.00	1.99	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34
21	ยา	18.99	15.93	2.80	0.26	-3.41	3.67	-2.39	1.89	-2.09	-2.19	-3.66	1.47
22	ยาง และพลาสติก	1.95	5.26	-0.11	-3.20	-4.11	0.91	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
23	แร่โลหะ	2.40	2.27	1.61	-1.48	-1.09	-0.39	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57
24	โลหะมูลฐาน	-6.87	1.24	-4.30	-3.81	-4.54	0.73	23.67	-3.17	3.73	23.11	17.00	6.11
25	โลหะประดิษฐ์	-2.54	8.90	-2.82	-8.62	-10.24	1.62	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66
26	อิเล็กทรอนิกส์	-0.36	10.30	-1.07	-9.59	-10.49	0.90	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	-4.57	6.70	-2.56	-8.71	-9.52	0.81	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58
28	เครื่องจักรกล	4.57	12.57	3.91	-11.91	-9.55	-2.36	14.35	-1.15	3.19	12.31	10.34	1.97
29	ยานยนต์	11.26	3.05	3.37	4.84	3.07	1.77	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	6.23	3.22	2.55	0.46	0.34	0.12	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27
31	เฟอร์นิเจอร์	-12.32	5.18	-4.49	-13.01	-14.51	1.50	8.68	-5.73	2.95	11.46	12.12	-0.66
32	อื่นๆ	7.29	-1.61	3.78	5.12	6.23	-1.11	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2565					ปี พ.ศ. 2564				
		TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก				TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด		คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด
TSIC	สาขา										
รวม	อุตสาหกรรม การผลิต	2.83	-0.03	0.54	-6.15	8.47	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71
10	อาหาร	2.67	-0.53	1.07	-12.25	14.38	7.18	0.13	0.03	3.17	3.85
11	เครื่องดื่ม	3.06	0.39	-0.59	3.13	0.13	0.94	-0.16	0.03	0.84	0.23
12	ยาสูบ	-2.38	-0.01	0.13	0.32	-2.82	1.17	-0.97	-1.38	2.73	0.79
13	สิ่งทอ	5.81	3.90	-0.41	-7.43	9.75	-0.64	3.07	-0.25	-2.14	-1.32
14	เครื่องนุ่งห่ม	-6.98	-2.34	0.43	-18.64	13.57	-5.89	1.27	-0.18	-0.61	-6.37
15	เครื่องหนัง	5.55	-5.08	1.10	-8.43	17.96	15.96	1.71	-0.01	6.65	7.61
17	กระดาษ	-10.12	-1.23	0.59	-14.39	4.91	8.73	0.68	0.33	1.68	6.04
19	ปิโตรเลียม	37.86	4.45	0.43	12.12	20.86	27.72	0.25	0.26	1.27	25.94
20	เคมี	-6.01	0.57	2.49	-18.09	9.02	2.68	-0.77	0.11	-6.64	9.98
21	ยา	0.26	-1.18	1.72	1.31	-1.59	-2.19	0.77	0.02	-1.59	-1.39

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2565					ปี พ.ศ. 2564				
		TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก				TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด		คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด
TSIC	สาขา										
22	ยางและพลาสติก	-3.20	-1.42	0.88	1.52	-4.18	6.66	0.34	-0.11	0.20	6.23
23	แร่โลหะ	-1.48	1.12	1.45	-7.38	3.33	4.49	-0.16	-2.00	11.04	-4.39
24	โลหะมูลฐาน	-3.81	1.81	-1.71	-6.70	2.79	23.11	0.95	0.85	3.10	18.21
25	โลหะประดิษฐ์	-8.62	1.11	2.18	-14.52	2.61	15.50	0.15	-0.03	4.22	11.16
26	อิเล็กทรอนิกส์	-9.59	1.26	-0.30	-22.45	11.90	0.55	-0.07	0.07	-3.71	4.26
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	-8.71	-1.36	3.11	-17.97	7.51	-0.62	-0.64	3.24	-8.35	5.13
28	เครื่องจักรกล	-11.91	-0.75	0.67	-22.91	11.08	12.31	2.56	0.04	2.05	7.66
29	ยานยนต์	4.84	0.84	-0.96	-2.96	7.92	-2.96	-0.68	0.26	-6.58	4.04
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	0.46	-4.76	0.22	-5.09	10.09	2.40	-0.52	0.01	-16.68	19.59
31	เฟอร์นิเจอร์	-13.01	-0.18	0.74	-18.53	4.96	11.46	0.41	0.07	10.08	0.90
32	อื่น ๆ	5.12	1.23	0.15	-3.66	7.40	12.83	1.82	-0.03	2.98	8.06

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

2.5 การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ

การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการจะทำการเปรียบเทียบโดยแบ่งผู้ประกอบการอ้างอิงออกเป็นกลุ่มผู้นำ (Best Practice) เป็นผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีศักยภาพสูง อ้างอิงจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565 สูงกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีจำนวน 776 ตัวอย่าง ในขณะที่กลุ่มสถานะไม่ดี (Worst Practice) จะมีระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีจำนวน 805 ตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดผลทดสอบทางสถิติดังนี้

1) กลุ่มผู้นำ (Best Practice)

สำหรับตัวชี้วัดของกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุน รวมถึงศักยภาพของแรงงาน โดยเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการทำให้ธุรกิจฟื้นตัวในภาวะธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง และปัจจัยแรงงานจะมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดความยืดหยุ่นแต่การปรับตัวทางธุรกิจที่มีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยทั้งสองกลุ่มข้างต้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **คุณภาพปัจจัยแรงงาน :** กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีการพัฒนาศักยภาพของแรงงานมากกว่า โดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง
- **การจัดการด้านการตลาด :** กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีการเข้าถึงและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้มาก โดยมีสัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบ โดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น
- **การจัดการด้านการผลิต :** ผู้ประกอบการที่เป็นตัวอย่างที่ดีจะมีใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มาช่วยในการผลิตและดำเนินงาน และมีสัดส่วนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงานสูง โดยการนำเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้การผลิตมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบธุรกิจที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มากด้วย ซึ่งบ่งชี้ถึงมูลค่าและความแตกต่างของสินค้าและบริการที่เกิดจากผู้ประกอบการ และนำไปสู่การสร้างกำไรทางธุรกิจ
- **การจัดการต้นทุน :** กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีความสามารถในการบริหารจัดการต้นทุนได้ดี มีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการอื่น ๆ รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอื่น โดยการบริหารจัดการด้านต้นทุนและการสร้างมูลค่าเพิ่มนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนความสามารถในการแข่งขันและบทบาทในห่วงโซ่มูลค่าระหว่างประเทศ

2) กลุ่มสถานะไม่ดี (Worst Practice)

สำหรับตัวชี้วัดของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุน รวมถึงศักยภาพของแรงงาน ยังคงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในทางธุรกิจ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดียังแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงจากตลาดต่างประเทศ และการสร้างและใช้ประโยชน์จากการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาที่อาจเป็นต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะสั้นได้เช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **คุณภาพปัจจัยการผลิต :** กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีจะมีการพัฒนาศักยภาพของแรงงานน้อยกว่า โดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีจะการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์มากกว่า โดยมีสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี สูงกว่า ซึ่งอาจเป็นต้นทุนและค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มที่ทำให้ผลกำไรลดลงในระยะสั้น

- **การจัดการด้านการตลาด :** กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีมีการเข้าถึงและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้มาก โดยมีสัดส่วนการส่งออก โดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากความผันผวนในตลาดต่างประเทศสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้เป็นผลกระทบทางลบต่อผลตอบแทนทางธุรกิจในช่วงที่เศรษฐกิจและการเงินโลกชะลอตัว
- **การจัดการต้นทุน :** กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีจะมีความสามารถในการบริหารจัดการต้นทุนได้ไม่ดี มีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการอื่น ๆ รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อย โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อขายน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอื่น โดยการบริหารจัดการด้านต้นทุนและการสร้างมูลค่าเพิ่มนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนความสามารถในการแข่งขันและบทบาทในห่วงโซ่มูลค่าระหว่างประเทศ
- **การวิจัยและพัฒนา :** กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะไม่ดีจะการลงทุนวิจัยและพัฒนา มีสัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการอื่น ๆ โดยอาจเป็นต้นทุนและค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มที่ทำให้ผลกำไรลดลงในระยะสั้น

ตารางที่ 2.8 : ตัวชี้วัดของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2565

(ก) กลุ่มตัวอย่างที่ดี (Best Practice)

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่าง ที่ดี	กลุ่มตัวอย่าง อื่น ๆ	ค่าสถิติ t
ระดับ TFP (2559=100)	786.00	-2,241.35	
TFPG (%)	330.73	-3.43	
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานวิชาชีพ (%)	47.87	43.37	-3.8585***
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	49.18	46.15	-1.8102*
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี (%)	21.80	24.15	1.5931
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีระบบอัตโนมัติ/ กึ่งอัตโนมัติ (%)	18.97	22.14	2.0797**
การบริหารจัดการ			
โครงการการผลิตและการขาย			
สัดส่วนการส่งออก (%)	28.92	36.31	1.1705
สัดส่วนการใช้ E-commerce (%)	8.69	12.72	2.4538**
สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบ (%)	20.50	29.76	1.4646
สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM (%)	70.53	65.03	-2.3897**
สัดส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	11.98	4.44	-3.6357***
ต้นทุน			
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	34.38	26.85	-10.2035***
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	92.86	94.73	2.4464**

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่าง ที่ดี	กลุ่มตัวอย่าง อื่น ๆ	ค่าสถิติ t
การเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง	20.02	10.70	-1.6327
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	1.01	3.83	1.3709
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.05	0.06	0.3134
(ข) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ดี (Worst Practice)			
ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่าง ที่สถานะไม่ดี	กลุ่มตัวอย่าง อื่น ๆ	ค่าสถิติ t
ระดับ TFP (2559=100)	-7,303.54	577.56	
TFPG (%)	-132.03	155.56	
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานวิชาชีพ (%)	42.28	45.26	2.6139***
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	45.72	47.34	0.9802
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี (%)	25.51	22.87	-1.7943*
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีระบบอัตโนมัติ/ กึ่งอัตโนมัติ (%)	23.01	20.74	-1.5110
การบริหารจัดการ			
โครงการการผลิตและการขาย			
สัดส่วนการส่งออก (%)	42.65	31.73	-1.7173*
สัดส่วนการใช้ E-commerce (%)	12.72	11.30	-0.8622
สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบ (%)	21.40	29.80	1.3812
สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM (%)	64.98	66.86	0.8694
สัดส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	4.04	7.15	1.5186
ต้นทุน			
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	24.10	30.39	8.5774***
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	96.08	93.62	-3.2671***
การเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง	7.20	15.11	1.3982
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	1.84	3.58	0.8520
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.07	0.05	-1.7570*

ที่มา : มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

หมายเหตุ : เครื่องหมาย ‘***’ ‘**’ และ ‘*’ หมายถึง ตัวชี้วัดทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 95 และ 90 ตามลำดับ

บทที่ 3

ผลิิตภาพการผลิิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิิตรายสาขา

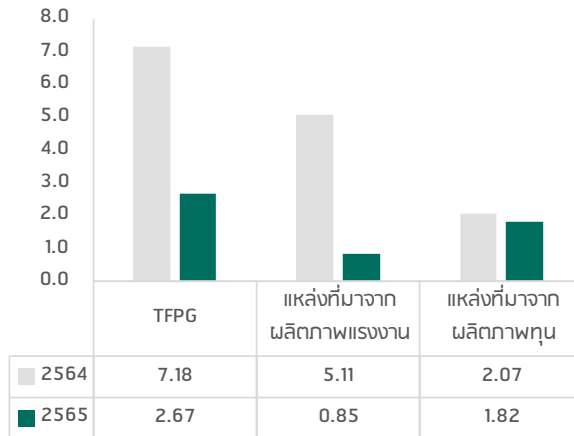

3.1 TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอาหาร ปี 2565

การเปลี่ยนแปลงของผลิภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมอาหาร (%)

TFPG ปรับเพิ่มขึ้นในอัตราชะลอลง เป็นผลมาจาก
ผลิภาพแรงงานชะลอตัว ในขณะที่ ผลิภาพทุน
ขยายตัวเร่งขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนจากกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจและภาคการท่องเที่ยวเริ่มฟื้นตัว

- อุตสาหกรรมอาหารได้รับอานิสงส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ทำให้การบริโภคและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศฟื้นตัวมากขึ้น
- การคลายมาตรการ COVID-19 ส่งผลให้การเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ ทำได้อย่างเต็มรูปแบบมากขึ้น ทำให้ความต้องการผลิตภัณ์ที่อาหารในภาคบริการการท่องเที่ยวสูงขึ้น
- สาขาการผลิตที่ TFPG เติบโตดี 3 อันดับแรก คือ น้ำมันพืช เนื้อสัตว์ปีกสด แซ่เย็นหรือแช่แข็ง และน้ำมันปาล์ม ในขณะที่สาขาการผลิตที่ TFPG ลดตัว ได้แก่ เครื่องปรุงรสอาหาร และประกอบอาหาร สตาริช และสัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น
- การใช้ E-Commerce มากขึ้น
- ต้นทุนการผลิตและต้นทุนแรงงานที่ต่ำลง
- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินที่ลดลง

ตัวชี้วัดที่เย่อลง

- สัดส่วนแรงงานที่ทักษะลดลง
- การผลิตแบบ ODM และ OBM ที่ลดลง
- ทุนต่อแรงงานต่ำลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ และต้นทุนวัตถุดิบการผลิตสูงขึ้น

ตัวอย่างไร้ให้ TFPG ของการผลิตอาหารยังคงขยายตัว

- นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อยกระดับมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมอาหาร
- การปรับปรุงกระบวนการผลิต และการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทนต่อกระแสสังคม อาทิ อาหารเพื่อสุขภาพ
- พัฒนาแรงงานให้มีทักษะตรงตามความต้องการของลักษณะงาน เพื่อให้เกิดความชำนาญ และลดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการผลิต
- การวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น หรือการปรับตัวได้อย่างทันก่วงที่ เช่น การจัดการวัตถุดิบในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การลดต้นทุนการขนส่ง โดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญทำการจัดส่งให้ เป็นต้น

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี: มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ
- ผลิตภัณฑ์นม

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- เนื้อสัตว์ปีกสด แซ่เย็น แช่แข็ง
- เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก
- สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- การแปรรูปและถนอมผัก ผลไม้
- น้ำมันพืช
- น้ำมันปาล์ม
- ผลิตภัณฑ์ขนมอบ
- น้ำตาลทราย
- อาหารสัตว์สำเร็จรูป

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- สัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง
- การผลิต และผลิตภัณฑ์จากสตาริช
- มะกอกดิบ เสิ่นก้วยเตี่ยว อาหารจำพวกแป้งที่คล้ายกัน
- กาแฟ ชา และสมุนไพรผงสำหรับชงดื่ม
- เครื่องปรุงรสอาหาร และประกอบอาหาร

การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตอาหารที่อยู่ในรูปของอาหารแปรรูปขั้นกลางที่นำไปผลิตต่อเป็นอาหารพร้อมทาน รวมถึงอาหารสำเร็จรูปเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ สัตว์น้ำ ผลไม้และผัก รวมถึงการผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ นม ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการหมักยีสต์พืช สตาร์ชและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ และอาหารสัตว์สำเร็จรูป

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารรวมทั้งสิ้น 800 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 360 ราย ขนาดกลาง 182 ราย และขนาดเล็ก 258 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 88.70 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น เนื้อสัตว์ปีก สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสดแช่แข็ง อาหารทะเลแช่แข็งและบรรจุกระป๋อง ผลไม้แปรรูปและอบแห้ง อาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม ขนมอบน้ำตาลทราย กาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม น้ำมันพืช ซอส และเครื่องปรุงรส แป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น

3.1.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า จากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจฟื้นตัว การเปิดประเทศอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ความต้องการบริโภคเพิ่มมากขึ้น รวมถึงคำสั่งซื้อจากทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยสินค้าที่มีการผลิตขยายตัวได้ดี ได้แก่ ไก่แช่เย็นแช่แข็ง น้ำมันปาล์ม แป้งมันสำปะหลัง และน้ำตาล สำหรับการจำหน่ายอาหารภายในประเทศหดตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเฉพาะสินค้ากึ่งแช่แข็ง เนื่องจากราคาวัตถุดิบปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ความต้องการของตลาดในประเทศลดลง สำหรับการส่งออก ขยายตัวมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าจากการส่งออกสินค้าสำคัญ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เนื่องจากปริมาณความต้องการจากจีนที่สูงมากขึ้น 2) ไก่สดแช่เย็น แช่แข็ง เนื่องจากการปลดล็อกการนำเข้าไก่จากจีน และการหาตลาดส่งออกใหม่ของไทย 3) อาหารสัตว์เลี้ยง เนื่องจากแนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ที่เติบโตมากขึ้นทั่วโลก และ 4) ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการ COVID-19 ส่งผลให้ไทยมีคำสั่งซื้อและส่งออกน้ำมันปาล์มดิบได้มากขึ้น ประกอบกับผลผลิตที่ออกสู่ตลาดในปริมาณที่มาก ในทำนองเดียวกัน การนำเข้า ขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยสินค้าสำคัญที่มีการขยายตัว ได้แก่ 1) ไขมันและน้ำมันพืช จากความต้องการบริโภคที่มากขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ 2) กากพืชไขมัน เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยง 3) ประมง ตามความต้องการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และ 4) ผลิตภัณฑ์จากแป้ง เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมเบเกอรี่สำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ขนมอบ

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารคาดการณ์ว่าจะยังขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องจากการที่ไทยเปิดรับนักท่องเที่ยวและการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ ในประเทศ ส่งผลให้ความต้องการสินค้าอาหารยังคงขยายตัวได้ดี สำหรับกลุ่มของสินค้าที่คาดว่าจะขยายตัวได้ดีในปี พ.ศ. 2566 ได้แก่ กลุ่มผลไม้แช่เย็น แช่แข็ง ซึ่งในกลุ่มนี้ได้รับความนิยมในการบริโภคจากจีน และไทยได้รับการยกเว้นการเก็บภาษีนำเข้ากลุ่มสินค้ามันสำปะหลัง เช่น แป้งมันสำปะหลัง เพื่อทดแทนแป้งข้าวโพดที่ยังคงราคาสูง ใกล้เคียงแช่เย็น แช่แข็งจากทิศทางการขยายตลาดใหม่ ทำให้โอกาสเติบโตมากขึ้นจากการที่ไทยขยายตลาดใหม่ไปยังกลุ่มประเทศอาหรับ แต่อย่างไรก็ดี แม้ทิศทางการรวมจะยังคงขยายตัว แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าหลักของไทย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเติบโตในภาคเกษตรบางสินค้าที่เติบโตได้ดีในปีที่ผ่านมา สงครามการค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาของโลก สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ยังไม่รู้จุดสิ้นสุด ทำให้ราคาพลังงานและราคาวัตถุดิบยังคงผันผวนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะส่งผลให้ราคาปัจจัยการผลิตในไทยสูงขึ้นได้ เช่น ราคาปุ๋ยเคมี และราคาน้ำมันที่แพงขึ้น เป็นต้น ก็จะส่งผลต่อการผลิตในอุตสาหกรรมอาหารอาจจะหดตัวลงได้

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 7,013 โรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.40 จากปีก่อนหน้า จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (ร้อยละ 0.01 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 351 โรงงาน (ร้อยละ 5.01 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 6,661 โรงงาน (ร้อยละ 94.98 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 12,027.68 ล้านบาท หดร้อยละ 32.32 จากปีก่อนหน้า

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.1 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ทำให้ยอดขายและการส่งออกเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.26 และ 28.41 ตามลำดับ ทั้งนี้ สำหรับคุณภาพของแรงงานพบว่า สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.99 เป็นร้อยละ 25.30 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 37.99 ปี เป็น 38.48 ปี ขณะที่สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 71.35 เป็นร้อยละ 70.51 ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้นโดยมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.50 เป็นร้อยละ 8.75 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.64 เป็นร้อยละ 12.25 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่าสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้นเล็กน้อย และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานต่ำลง ส่วนในด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและอัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงแย่ง โดยพบว่ามีส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ลดลง ยกเว้นสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนทั้งหมด และสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย ที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.1 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	21.26	5.68
การเติบโตของการส่งออก (%)	28.41	5.33
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	70.51	71.35
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	25.30	17.99
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.48	37.99
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	12.25	8.64
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	8.75	6.50
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.39	0.36
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	20.17	19.21
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.49	1.55
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.50	77.07
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	68.28	69.03
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	8.52	7.15
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.86	25.13
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	84.73	84.13
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.15	6.75
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.21
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.35	0.36
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.61
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02

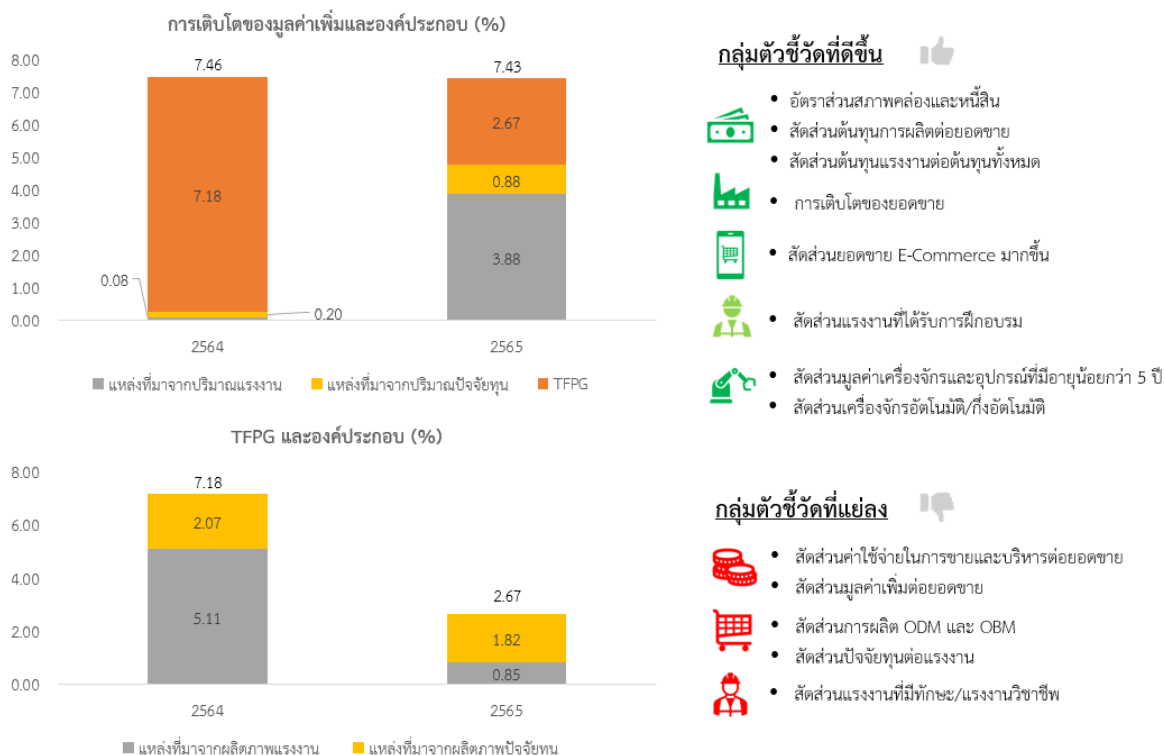
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.43 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานและทุนร้อยละ 3.88 และ 0.88 รวมถึง ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.67 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยส่งเสริมจากสถานการณ์โรค COVID-19 ที่ผ่อนคลายลง และนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศ ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 14.38 ตามยอดขายและการส่งออกที่เติบโตขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีทั้งการหดตัวและขยายตัว โดยคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.53 จากสัดส่วนแรงงานมีทักษะที่ลดลง คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.07 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ

ที่เพิ่มขึ้น และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 12.25 ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM และทุนต่อแรงงานที่ลดลง นอกจากนี้มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายยังลดลงอีก จึงทำให้สัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบที่มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง ไม่สามารถทำให้ภาพรวมของปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เติบโตขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของปัจจัยแรงงานและทุนยังคงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85 และ 1.82 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.1

**แผนภาพที่ 3.1 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ
ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร**

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2565	7.43	3.88	0.88	2.67	0.85	1.82
2564	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	2.67	-0.53	1.07	-12.25	14.38
2564	7.18	0.13	0.03	3.17	3.85

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตน้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม) (TSIC 1041) เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.21 และมีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 12.80 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 33.59 ซึ่งสะท้อนถึงตัวชี้วัดแรงงานมีทักษะ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่มากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.62 สะท้อนถึงจำนวนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ประกอบกับคุณภาพปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน รวมไปถึงภาวะตลาดขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยอื่น ๆ หดตัวลง ในขณะเดียวกัน การผลิตเครื่องปรุงอาหารประจำโต๊ะและเครื่องประกอบอาหาร (TSIC 1077) เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวที่ร้อยละ 17.03 แต่มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 4.76 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งการหดตัวนี้มาจากด้านปัจจัยแรงงานที่ลดลงร้อยละ 17.89 ซึ่งสะท้อนถึงตัวชี้วัดแรงงานมีทักษะที่ต่ำลง ขณะที่ผลิตภาพด้านปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ในทางกลับกันตัวชี้วัดที่สะท้อนคือจำนวนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติกลับลดน้อยลงกว่าปีก่อนหน้า นอกจากนี้คุณภาพของปัจจัยการผลิตยังหดตัวลงทั้งหมด แต่ภาวะตลาดยังคงขยายตัวได้

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีทั้งสิ้น 9 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ที่มีปัจจัยบวกสนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้น และมีมูลค่าเพิ่มที่เติบโตขึ้นทั้งหมด ซึ่งโดยส่วนมากมีปัจจัยสนับสนุนจากผลิตภาพแรงงานเป็นหลัก โดยพบว่ามียอธราที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผลิตภาพปัจจัยทุน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นผลมาจากการขยายตัวของจำนวนแรงงานมีทักษะหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่มากขึ้น นอกจากนี้คุณภาพปัจจัยทุนยังขยายตัวได้มากขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยแรงงานและปัจจัยอื่น ๆ โดยส่วนมากจะหดตัวลง ซึ่งกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1041 : การผลิตน้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม) มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.21 จากปีก่อน
- TSIC 1012 : การฆ่าสัตว์ปีกและการผลิตเนื้อสัตว์ปีกสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.55 จากปีก่อน
- TSIC 1042 : การผลิตน้ำมันปาล์ม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.05 จากปีก่อน
- TSIC 1013 : การผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.12 จากปีก่อน
- TSIC 1080 : การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.88 จากปีก่อน
- TSIC 1021 : การผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.28 จากปีก่อน
- TSIC 1072 : การผลิตน้ำตาลทราย มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.78 จากปีก่อน
- TSIC 1071 : การผลิตผลิตภัณฑ์ขนมอบ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.75 จากปีก่อน
- TSIC 1030 : การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ มีทั้งสิ้น 7 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการการเติบโตของ TFPG หดตัว แต่มีมูลค่าเพิ่มที่เติบโตขึ้นโดยส่วนมาก เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานหดตัว ซึ่งสะท้อนถึงจำนวนแรงงานมีทักษะที่โดยส่วนมากจะลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน ประกอบกับคุณภาพปัจจัยแรงงาน และอื่น ๆ หดตัวลง นอกเหนือจากทุนที่เติบโตขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เรียงลำดับจากหดตัวมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1077 : การผลิตเครื่องปรุงอาหารประจำโต๊ะและเครื่องประกอบอาหาร มี TFPG หดตัวร้อยละ 17.03 จากปีก่อน
- TSIC 1062 : การผลิตสตาร์ช และผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช มี TFPG หดตัวร้อยละ 15.87 จากปีก่อน
- TSIC 1029 : การผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ มี TFPG หดตัวร้อยละ 12.96 จากปีก่อน
- TSIC 1076 : การผลิตกาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม มี TFPG หดตัวร้อยละ 4.53 จากปีก่อน
- TSIC 1074 : การผลิตมะกะโรนี เส้นก๋วยเตี๋ยว และผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกแป้งที่คล้ายกัน มี TFPG หดตัวร้อยละ 4.18 จากปีก่อน
- TSIC 1022 : การผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง มี TFPG หดตัวร้อยละ 4.09 จากปีก่อน
- TSIC 1050 : การผลิตผลิตภัณฑ์นม มี TFPG หดตัวร้อยละ 3.65 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.2 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน
10	7.43	3.88	0.88	2.67	0.85	1.82	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07
1012	28.63	-4.29	2.37	30.55	23.02	7.53	2.08	12.90	-1.53	-9.29	-11.31	2.02
1013	17.52	9.86	2.54	5.12	1.42	3.70	8.00	-3.08	3.53	7.55	8.68	-1.13
1021	2.06	-0.42	0.20	2.28	1.77	0.51	6.85	16.50	1.75	-11.40	-11.26	-0.14
1022	8.72	10.79	2.02	-4.09	-5.08	0.99	-7.39	-18.19	-2.65	13.45	12.26	1.19
1029	-1.88	12.65	-1.57	-12.96	-13.87	0.91	4.00	-2.85	0.86	5.99	5.83	0.16
1030	3.19	3.37	-0.43	0.25	-1.31	1.56	2.13	-8.40	0.64	9.89	9.94	-0.05
1041	12.80	-25.33	0.92	37.21	33.59	3.62	29.80	49.80	2.27	-22.27	-28.90	6.63
1042	17.66	-8.96	4.57	22.05	20.12	1.93	23.68	2.22	1.64	19.82	12.07	7.75
1050	-3.52	0.19	-0.06	-3.65	-2.43	-1.22	-2.98	0.06	-3.11	0.07	-2.04	2.11
1062	4.56	19.60	0.83	-15.87	-16.66	0.79	10.00	6.39	2.23	1.38	-0.04	1.42
1071	3.15	3.45	-1.05	0.75	-1.53	2.28	6.28	-2.19	0.05	8.42	6.70	1.72
1072	16.45	6.70	7.97	1.78	3.04	-1.26	18.35	-5.79	2.00	22.14	15.66	6.48
1074	3.58	7.07	0.69	-4.18	-4.73	0.55	9.84	-7.65	1.25	16.24	15.34	0.90

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
1076	1.64	7.47	-1.30	-4.53	-6.41	1.88	0.96	2.95	-2.12	0.13	-2.20	2.33
1077	4.76	20.75	1.04	-17.03	-17.89	0.86	10.79	7.87	0.88	2.04	0.10	1.94
1080	7.10	2.43	-0.21	4.88	2.16	2.72	11.98	12.79	-1.10	0.29	-4.63	4.92

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงาน (2) ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ และแรงงาน/บุคลากร และ (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยมีสาเหตุมาจากการขึ้นดอกเบี้ยของธนาคารกลางทั่วโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทยที่ต้องขึ้นดอกเบี้ยตาม ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ส่งผ่านราคามาที่ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงานของผู้ประกอบการ สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่มีความยืดเยื้อ ส่งผลต่อต้นทุนเชื้อเพลิง ต้นทุนพลังงาน และต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และนอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ และแรงงานที่ใช้ในการผลิตอีกด้วย ทั้งนี้สถานการณ์ COVID-19 ที่เริ่มคลี่คลาย ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจเริ่มกลับมาฟื้นตัว แต่ยังคงต้องมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบในภาพรวมต่อผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการพัฒนาการดำเนินงานสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของลักษณะงานในแต่ละกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น และได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด มีมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการได้

3.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร การเพิ่มผลผลิตการผลิต จะต้องอาศัยทั้งปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ทั้งนี้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานต้องมีการเพิ่มการอบรมแรงงานมีทักษะให้ตรงตามลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ รวมไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เครื่องจักรในการทำงาน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต ก็จะช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการต้นทุน

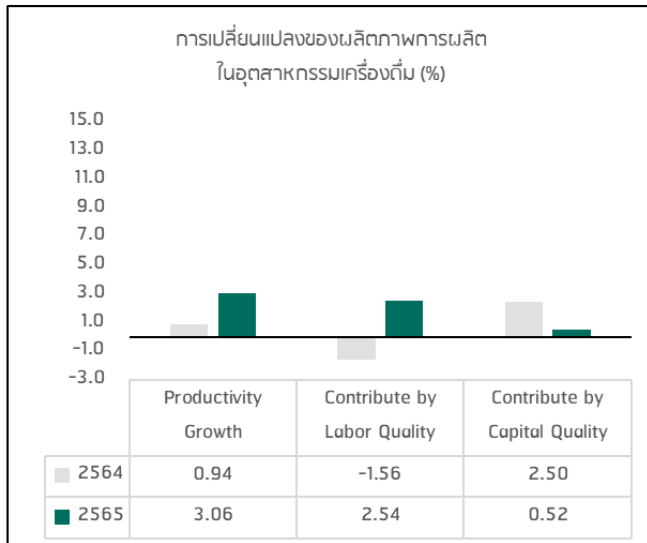
ในการผลิต และยังสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตให้ตรงตามมาตรฐานที่ต้องการได้อีกด้วย ดังนั้น ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร จึงควรมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) ลงทุนวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตอาหารเพื่อลดต้นทุนการผลิต และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด รวมไปถึงกระแสของสังคม หรือแม้กระทั่งการวิจัยในตลาดหรือพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น กระแสของคนรักสุขภาพในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการนิยมบริโภคอาหารสุขภาพมากขึ้น ดังนั้น การผลิตอาหารสุขภาพก็เป็นการตอบโจทย์ให้กับผู้บริโภคกลุ่มนี้ รวมไปถึงกลุ่มอื่น ๆ ก็จะมีทางเลือกในการบริโภคที่มากขึ้นด้วย เป็นต้น
- 2) ลงทุนในการฝึกอบรมบุคลากร ให้มีทักษะตรงตามลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากทักษะของแรงงานที่ตรงตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการผลิต หรือมีผลทำให้ผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นได้ หรือมองอีกมุมหนึ่งคือ ช่วยลดต้นทุนค่าเสียโอกาสได้ จากการที่แรงงานได้ปฏิบัติในงานที่ตรงตามทักษะที่มี จะเกิดความชำนาญ (Specialization) ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ ก็จะช่วยประหยัดเวลา และประสิทธิภาพของการผลิตก็จะเพิ่มขึ้น
- 3) การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาในกระบวนการผลิต เพื่อจัดการในต้นทุนค่าหรือผลิตภัณฑ์ที่จะออกสู่ท้องตลาด ให้มีความทันสมัย รวมไปถึงการออกแบบอาหารแนวใหม่ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือมีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือแม้กระทั่งการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย ย่อยสลายง่าย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยถ้าพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ การนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ครอบคลุมทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหาร ตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ
- 4) สถานการณ์ความไม่แน่นอนของสงครามรัสเซีย-ยูเครน และสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต ต้นทุนเชื้อเพลิง และต้นทุนพลังงาน รวมไปถึงประสิทธิภาพการผลิต ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะวางแผนในการรับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือมีการปรับตัวได้อย่างทันท่วงที เช่น มีการวางแผนจัดการการใช้วัตถุดิบในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การลดต้นทุนการขนส่ง โดยการจ้างบริษัทผู้เชี่ยวชาญมาทำการจัดส่งให้ เป็นต้น

3.2 TSIC 11: การผลิตเครื่องดื่ม

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ปี 2565

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า พร้อมกับมูลค่าเพิ่มที่ขยายตัวดี โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

- มาตรการ Lock down เริ่มผ่อนคลายและภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยฟื้นตัว
- ภาคการท่องเที่ยวค่อย ๆ กลับมาฟื้นตัว
- กลุ่ม Functional Drink เป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ
- ความใส่ใจด้านสุขภาพส่งผลต่อการเลือกของผู้บริโภค

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง
- ปัจจัยทุนต่อแรงงานสูงขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนลดลง

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- การใช้เครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติหรือทั้งอัตโนมัติลดลง
- ยอด E-Commerce ลดลง
- การผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น
- สภาพคล่องแยลงเล็กน้อย

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเครื่องดื่มยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการต้องปรับตัวในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของแรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์ เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการต้นทุนในการผลิตและการดำเนินงานให้ได้อย่างยั่งยืน
- ควรพัฒนาและสร้างบุคลากรที่สามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรใหม่ ๆ ในการผลิตและการสร้างนวัตกรรมเครื่องดื่มที่ตอบโจทย์สังคมสมัยใหม่
- ต้องยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรการเพื่อสุขภาพของ หรือย้ายไปสู่ธุรกิจใหม่ที่มีโอกาสเติบโตได้มากกว่าในอนาคต แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 ได้เริ่มคลี่คลาย
- ในกลุ่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ควรมีการสร้างนวัตกรรม และการตลาดมากขึ้นให้ผู้บริโภคตระหนักถึงสุขภาพมากขึ้น
- ผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าหลักในปัจจุบัน (เช่น เบียร์ สุราน้ำอัดลมและโซดา และเครื่องดื่มให้พลังงาน) ต้องหาตลาดในต่างประเทศมากขึ้นกว่าที่มียุติในปัจจุบัน เนื่องจากตลาดโลกเริ่มที่ฟื้นตัวแล้วในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และจีน

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- สุราต้ม สุรากลั่น และสุราผสม

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- มอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

คำจำกัดความของหมวดย่อยการผลิตเครื่องดื่ม (TSIC 11) ตามมาตรฐานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ครอบคลุมการผลิตเครื่องดื่ม เช่น เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำแร่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมัก (เช่น เบียร์ และไวน์) และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการกลั่น (เช่น สุรากลั่น และสุราผสม) แต่ไม่รวมน้ำผลไม้และน้ำผัก เครื่องดื่มที่มีนมเป็นส่วนประกอบหลัก และผลิตภัณฑ์จากกาแฟ ชา และชาเมเต้ ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในหมวดย่อยอื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเครื่องดื่มทั้งสิ้นมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 82 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 42 ราย ขนาดกลาง 9 ราย และขนาดเล็ก 31 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 260,702 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.5 ของ TSIC 11 ทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น น้ำดื่ม น้ำแร่ สุรากลั่นชนิดสุราขาว สุราผสม สุรปรุงพิเศษ และสุราพิเศษทุกประเภท สุราแช่ชนิดสุราผลไม้และสุราแช่อื่นนอกจากเบียร์ เบียร์ เครื่องดื่มกาแฟ ชาและชาชง สมุนไพรพร้อมดื่ม น้ำอัดลม และโซดา

3.2.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มในปี พ.ศ. 2565 ในภาพรวมมีการขยายตัวเพิ่มเล็กน้อย โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 1.48 การผลิตเครื่องดื่มในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการต้ม การกลั่น และการผสมสุราหดตัวร้อยละ 11.55 ในขณะที่เครื่องดื่มในกลุ่มการผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ขยายตัวร้อยละ 12.10 และ 0.13% ตามลำดับ สอดคล้องกับการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้ การบริโภคภายในประเทศของเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์และไม่มีแอลกอฮอล์ของไทยมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการนำเข้าเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นผลมาจากการยกเลิกมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งการอนุญาตให้ร้านอาหารสามารถกลับมาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับลูกค้าที่ร้านและมาตรการเปิดประเทศของประเทศต่าง ๆ

แนวโน้มความใส่ใจด้านสุขภาพ สถานการณ์การณ์ด้านท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจยังคงมีผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง และมีปริมาณน้ำตาลสูงจะได้รับความนิยมลดลง หลังจากสถานการณ์ของโควิด-19 เริ่มคลี่คลายและเริ่มมีการเปิดประเทศในปี พ.ศ. 2565 การบริโภคเบียร์และไวน์ได้จะฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องตามยอดจำหน่ายเครื่องดื่มตามสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และผู้บริโภคเลือกที่จะดื่มสุรากลั่นและสุราผสมน้อยลง ในขณะที่เครื่องดื่มประเภท Functional Drink เพื่อสุขภาพจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น และยอดขายของน้ำบรรจุขวดยังคงไม่เปลี่ยนแปลง แนวโน้มของตลาดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจคือ มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์มากขึ้น ความต้องการเครื่องดื่มกลุ่ม Ready-To-Mix Hybrid และ Ready-to-Mix Cocktails ในขณะที่เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์จะมีแนวโน้มที่จะมีเครื่องดื่มประเภทเบียร์ไม่มีแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมจากกัญชามากขึ้น และมีการนำบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์โลกมาใช้มากขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวร้อยละ 4.58 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยมีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 502 โรงงาน ประกอบด้วยโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของโรงงานทั้งหมด) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 39 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 7.77 ของโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 462 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 92.03 ของโรงงานทั้งหมด) ในปี พ.ศ. 2565 มีการลงทุนในโรงงานทั้งสิ้น 4,805 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 95.07

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มในปี พ.ศ. 2565 แสดงให้เห็นว่า ยอดขายของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.21 ซึ่งชะลอตัวจากเมื่อปีที่แล้วที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.37 ในขณะที่การส่งออกปรับตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 22.66 ต่อเนื่องจากปีที่แล้วที่มีการขยายตัวร้อยละ 6.71 อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการยกระดับทักษะของพนักงานโดยที่มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะหรือแรงงานวิชาชีพเพิ่มสูงขึ้น มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้น และเริ่มมีอายุเฉลี่ยของแรงงานลดลง อย่างไรก็ตามอายุเฉลี่ยของเครื่องจักรปรับตัวสูงขึ้นและมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลงสะท้อนถึงคุณภาพของเครื่องจักรที่ลดน้อยลง

ตัวชี้วัดด้านการผลิตและการขายชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรมนี้มีการสัดส่วนการผลิตที่เป็นแบรนด์ของตัวเองลดลงร้อยละ 2.47 แต่มีการควบคุมต้นทุนได้ดีขึ้นแม้ว่าต้นทุนแรงงานและวัตถุดิบสูงขึ้น โดยที่สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายปรับตัวลดลงร้อยละ 2.83 และ 3.78 ตามลำดับ ผลของการลดต้นทุนส่งผลให้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มในปี พ.ศ. 2565 มีสภาพคล่องทางการเงินลดลงแม้ว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดี และมีหนี้สินลดลงเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นทำให้อุตสาหกรรมมีความเข้มแข็งทางการเงินมากขึ้น

ตารางที่ 3.3 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	0.21	0.37
การเติบโตของการส่งออก (%)	22.66	6.71
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	61.41	60.57
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	34.05	24.03
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.47	39.76
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	11.17	11.73
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	15.02	16.70
การบริหารจัดการ		
โครงสร้างการขายและการผลิต		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.12	0.27
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	22.29	24.76
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.73	1.71
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	73.54	76.37

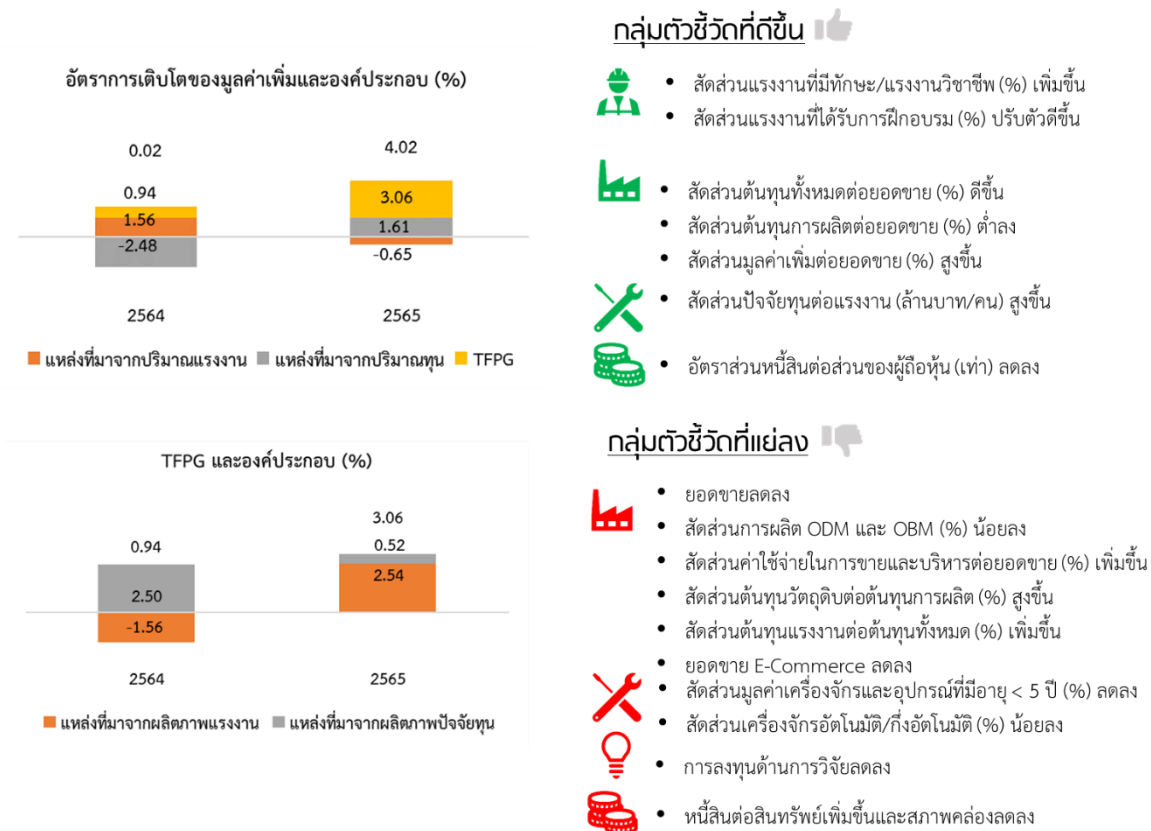
ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	62.62	66.40
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	10.77	9.82
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.90	22.08
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	90.74	85.44
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.67	4.40
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	3.65
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.24	0.23
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.33
นวัตกรรม		
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.00	0.03

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 มูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.02 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยเป็นผลมาจากการใช้แรงงานลดลงร้อยละ 0.65 และการใช้ปัจจัยทุนมากขึ้นร้อยละ 1.61 ในขณะที่ TFPG เท่ากับร้อยละ 3.06 ซึ่งแหล่งของ TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานร้อยละ 2.54 และผลิตภาพทุนร้อยละ 0.52 คุณภาพของแรงงานที่เพิ่มขึ้นมาจากการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น และมีสัดส่วนแรงงานมีทักษะและวิชาชีพสูงขึ้น ในส่วนของคุณภาพทุนมาจากการลงทุนใน ICT อย่างต่อเนื่องแต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากยอดขายที่เติบโตช้าลง ไม่ได้มีการลงทุนในเครื่องจักรเพิ่มขึ้น ต้นทุนวัตถุดิบและแรงงานที่สูงขึ้น และ ใช้ E-commerce ลดลง

แผนภาพที่ 3.2 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	4.02	-0.65	1.61	3.06	2.54	0.52
2564	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	3.06	0.39	-0.59	3.13	0.13
2564	0.94	-0.16	0.03	0.84	0.23

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีสามารถแบ่งเป็น 3 หมู่ย่อย¹ (TSIC 4 หลัก) ได้แก่ การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา (TSIC 1101) การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ (TSIC 1103) และ การผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ (TSIC 1104)

เมื่อพิจารณาข้อมูลในระดับหมู่ย่อย TSIC 4 หลัก ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า มูลค่าเพิ่มของการผลิตเบียร์ และการผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นตามทิศทางของอุตสาหกรรมเครื่องตีในภาพรวม การเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการผลิตเบียร์ (TSIC 1103) และการผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (TSIC 1104) มูลค่าเพิ่มของการผลิตเบียร์เติบโตขึ้นร้อยละ 12.55 มาจากการใช้แรงงาน และปัจจัยทุนเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 9.04 และร้อยละ 6.29 ตามลำดับ) แม้ว่า TFP จะลดลงร้อยละ 2.78 โดยมาจากการลดลงของผลิตภาพแรงงานเป็นสำคัญ (ร้อยละ 3.05) และผลิตภาพทุนร้อยละ 0.27 ในขณะที่การผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (TSIC 1104) สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1.84 โดยมีการใช้แรงลดลงและใช้เครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น การเติบโตของ TFP ในอุตสาหกรรมเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นมาจากคุณภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกอบรมและสัดส่วนของแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพที่เพิ่มสูงขึ้น

ในทางกลับกัน กลุ่มของสุรากลั่นและสุราผสม (TSIC 1101) มีมูลค่าเพิ่มลดลงถึงร้อยละ 6.99 ซึ่งสอดคล้องกับกำลังการผลิตที่ลดลงพร้อมกับการใช้แรงงานและเครื่องจักรที่ลดลงในปี พ.ศ. 2565 TFP ของสุรากลุ่มเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3.46 มาจากทั้งคุณภาพของแรงงานและเครื่องจักรที่เพิ่มสูงขึ้น

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นน้อยสุดไปมากที่สุดได้แก่

- TSIC 1104: การผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.01 จากปีก่อน
- TSIC 1101: การต้ม การกลั่นและการผสมสุรา มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ ได้แก่

- TSIC 1103: การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ มี TFPG ลดลงร้อยละ 2.78 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.4 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตี

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
11	4.02	-0.65	1.61	3.06	2.54	0.52	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50
1101	-6.99	-5.63	-4.82	3.46	2.44	1.02	4.40	-1.51	1.56	4.35	3.98	0.37
1103	12.55	9.04	6.29	-2.78	-3.05	0.27	-1.84	-6.90	-0.21	5.27	6.45	-1.18
1104	1.84	-1.41	1.24	2.01	2.27	-0.26	-0.24	5.02	-3.40	-1.86	-5.15	3.29

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

¹ ไม่มีข้อมูลการผลิตสุราผลไม้ (TSIC 1102) ในปี พ.ศ. 2565

3.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับต้นทุนและความจำเป็นในการเพิ่มผลผลิตการผลิตของแรงงานและเครื่องจักรเป็นสำคัญ ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะด้านเชื้อเพลิงและพลังงานเป็นผลมาจากการที่เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัวและสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มก็ได้พยายามลดต้นทุนการผลิตอย่างเต็มที่

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานในระยะ 1 ปีหน้าพบว่าจะให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเรื่องต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตการผลิต ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มให้ความสำคัญกับปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) มากที่สุด ตามด้วยการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ (Develop Product/Service) ซึ่งเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมนี้ที่ต้องการลดต้นทุนและความสูญเสียจากการทำงาน เพิ่มผลผลิตแรงงาน และต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้นหรือผลิตภัณฑ์ใหม่และสร้างโอกาสจากธุรกิจใหม่ ๆ

3.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

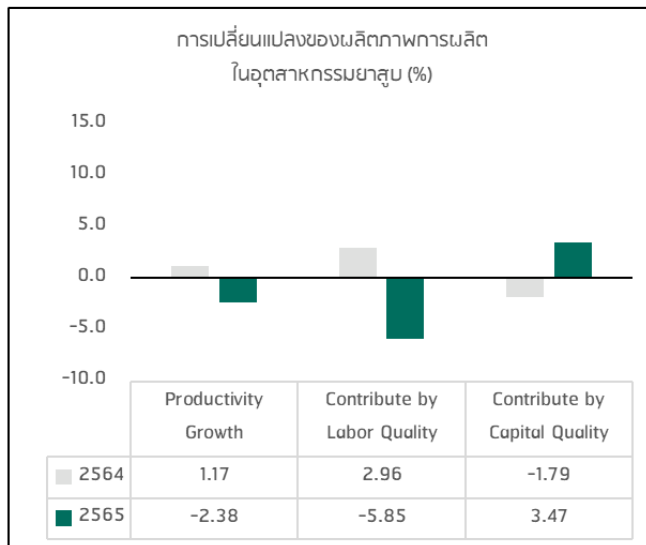
แนวโน้มการใส่ใจต่อสุขภาพของผู้บริโภคยังคงได้รับความสำคัญอย่างต่อเนื่องทำให้เครื่องดื่มถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มที่ชัดเจนคือ สินค้าที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและสินค้าที่ก่อให้เกิดโทษต่อสุขภาพ นโยบายของภาครัฐยังคงให้ความสำคัญกับการลดการบริโภคเครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการรักษาในอนาคตเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การผลิตเครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจะต้องถูกเก็บภาษีส่งผลทำให้ราคาถึงผู้บริโภคสูงขึ้น ในขณะที่เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจะมีโอกาสที่จะเติบโตมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มควรมีการปรับตัว ดังนี้

- 1) ต้นทุนพลังงานและวัตถุดิบที่ปรับตัวสูงขึ้นและความผันผวนมากขึ้นทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวในการเพิ่มผลผลิตการผลิตของแรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการต้นทุนในการผลิตได้ดียิ่งขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการควรเตรียมความพร้อมในการพัฒนาและสร้างบุคลากรที่สามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรใหม่ ๆ ในการผลิตและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มได้
- 3) ผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าหลักในปัจจุบันต้องยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรการของภาครัฐ (เช่น ลดปริมาณแอลกอฮอล์ ลดความหวานหรือใช้สารให้ความหวานอื่น) หรือย้ายไปสู่ธุรกิจใหม่ที่มีโอกาสเติบโตได้มากกว่าในอนาคต แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 ได้เริ่มคลี่คลาย
- 4) ผู้ประกอบการในกลุ่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพควรมีการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และทำการตลาดมากขึ้นให้ผู้บริโภคได้ตระหนักถึงการใส่ใจสุขภาพและรู้จักผลิตภัณฑ์ที่ดียิ่งขึ้น

3.3 TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาสูบ ปี 2565

TFPG และมูลค่าเพิ่มหดตัว มีข้อจำกัดด้านมาตรการภาษีและส่วนแบ่งทางการตลาด และปัจจัยเสี่ยงในอนาคต

- ได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ส่งผลให้ราคามูลค่าเพิ่มในประเภทย่อยทุกชนิดปรับตัวสูงขึ้น
- สูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศ
- ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ราคาสินค้าโภคภัณฑ์และค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น
- แนวโน้มการใส่ใจสุขภาพลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- แรงงานได้รับการอบรมมากขึ้น
- เครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายดีขึ้น
- สภาพคล่องดีขึ้นเล็กน้อย
- อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้น (เท่า) ลดลงเล็กน้อย

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- ยอดขายเติบโตลดลง
- แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง
- เครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลง
- ปัจจัยต้นทุนแรงงานลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น
- ไม่มีการใช้จ่ายด้าน ICT และ E-Commerce
- ไม่มีการผลิต ODM และ OBM

ตัวอย่างไร้ให้ TFPG ของการผลิตยาสูบยังคงขยายตัว

- รัฐบาลให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ
- โรงบ่มและอบใบยาสูบอาจจำเป็นต้องหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก
- ยศก. และผู้ประกอบการรายอื่นต้องปรับตัว ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สร้างกำไร
- จำเป็นต้องมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา
- จำเป็นต้องพิจารณาวางแผนในการขยายตลาดออกไปจำหน่ายในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น พัฒนาคุณภาพของบุหรี่ให้มีรสชาติดีขึ้นและเป็นอันตรายต่อสุขภาพน้อยลงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค
- ต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลสินค้าผิดกฎหมายให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ บุหรี่ไฟฟ้า และโครงสร้างทางภาษีบุหรี่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- ผลิตภัณฑ์ยาสูบ เช่น การบ่ม และการอบใบยาสูบ การผลิตบุหรี่และซิการ์

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ (TSIC 12) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การบ่มและการอบใบยาสูบ การผลิตบุหรี่และซิการ์ ตลอดจนการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบอื่น ๆ (ยกเว้น บุหรี่ และซิการ์)

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ราย ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 4 ราย ขนาดกลาง 3 ราย และ ขนาดเล็ก 1 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 71,426 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.3 ของ TSIC 12 ทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ หรือฟิซินิโคเทียนา ทาแบกคัม (Nicotiana tabacum) รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด อม เคี้ยว กิน เป่า หรือ ฟ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ผลเช่นเดียวกันตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับการผลิตบุหรี่และซิการ์นั้น มีเพียงการยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.)² เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งเดียวที่เป็นผู้ผูกขาดการผลิตยาสูบในประเทศ และจำหน่ายในประเทศมากกว่าร้อยละ 99 ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจจะประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จากการแยกก้าน การบ่ม และการอบใบยาสูบ การผลิตผลิตภัณฑ์จากยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบอื่น ๆ และการผลิตบุหรี่และซิการ์

3.3.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมยาสูบในปี พ.ศ. 2565 ในภาพรวมยังคงหดตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 11.19 สอดคล้องกับยอดส่งออกบุหรี่ยุทธภัณฑ์ที่น้อยลง ในภาพรวม ยอดขายของอุตสาหกรรมนี้ของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2565 ยอดขายของบุหรี่ยุทธภัณฑ์อยู่ 33,375 ล้านบาท และคาดว่าจะลดลงต่อไปอีก แม้ว่าการระบาดของโรคโควิด-19 จะมีความรุนแรงลดลงแล้ว แนวโน้มของการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวขึ้นถือเป็นปัจจัยบวก แต่ปัจจัยแนวโน้มการใส่ใจด้านสุขภาพและนโยบายการลดการบริโภคของสินค้ากลุ่มนี้ของภาครัฐยังคงมีอิทธิพลต่อตลาดนี้มากกว่า เช่น การเพิ่มภาษีในผลิตภัณฑ์ยาสูบ การห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ และการบังคับให้มีการเตือนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพของการสูบบุหรี่บนซองบุหรี่ยุทธภัณฑ์ อย่างไรก็ตามกลุ่มของ Cigar และ Cigarillos ซึ่งเป็นสินค้าพรีเมียมโดยเป็นสินค้าที่เป็นกลุ่มเฉพาะและเป็นสินค้านำเข้าเกือบทั้งหมดมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง³ แนวโน้มที่สำคัญในตลาดของอุตสาหกรรมนี้คือ การเพิ่มทางเลือกสำหรับการสูบบุหรี่ เช่น บุหรี่ไฟฟ้า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเจาะกลุ่มใหม่ๆ เช่น บุหรี่ขนาดเล็ก (Super Slim Cigarettes) สำหรับกลุ่ม Millennial

² ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2561 ให้ยกเลิกโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของแต่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้มีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินกิจการ และจัดตั้งการยาสูบแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยรับโอนบรรดา กิจการ เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน หนี้ และความรับผิดชอบของกระทรวงการคลังในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบุหรี่ยุทธภัณฑ์และเป็นการผูกขาดของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตและการกระทำกิจการอื่น

³ Euromonitor International (2023) Sector Capsule: Cigarettes in Thailand และ Euromonitor International (2023) Sector Capsule: Cigars, Cigarillos and Smoking Tobacco in Thailand

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวลงจากปีก่อน จำนวนโรงงานสะสมของอุตสาหกรรมนี้มีทั้งสิ้น 70 โรงงาน ลดลงจากปีที่แล้วร้อยละ 2.78 โดยจำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 1 โรงงาน และโรงงานจำพวกที่ 3 มีจำนวน 69 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 1.43 และ 98.57 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดตามลำดับ อย่างไรก็ตามไม่มีการลงทุนโรงงานใหม่เพิ่มเติมในอุตสาหกรรมนี้

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบในปี พ.ศ. 2565 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ของอุตสาหกรรมยาสูบยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากยอดขายที่ลดลง ต้นทุนที่สูงขึ้น แต่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ได้พยายามที่จะส่งออกสินค้ามากขึ้น ยกกระดับคุณภาพของแรงงานและเครื่องจักรและควบคุมต้นทุนในภาพรวมได้ดีขึ้น ยอดขายของอุตสาหกรรมยาสูบลดลงร้อยละ 4.48 และมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 6.72 อย่างไรก็ตามได้มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และได้เห็นสัญญาณบวกในสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการขายสินค้าแบบ ODM และ OBM ไม่ต่างจากปีที่แล้ว อุตสาหกรรมนี้ยังสามารถลดต้นทุนการผลิตและต้นทุนในภาพรวมได้ แม้ว่าต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงานจะปรับตัวสูงขึ้น

สถานการณ์ทางการเงินของอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น สภาพคล่องเพิ่มขึ้นและมีสัดส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนหนี้สินต่อทุนทรงตัว ผู้ประกอบการยังไม่ได้มีการใช้จ่ายด้าน ICT และไม่สามารถขายสินค้าผ่านช่องทาง E-Commerce ได้ แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 ได้คลี่คลายแล้ว อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบยังต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างมากจากแนวโน้มความใส่ใจด้านสุขภาพ และการขึ้นภาษีของผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีมาตรการที่ควบคุมด้านบรรจุภัณฑ์ที่ต้องมีข้อความและภาพสื่อถึงโทษของการสูบบุหรี่ที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ความต้องการในการบริโภคสินค้ากลุ่มนี้ลดลงได้ นอกจากนี้ยังมีความนิยมในการสูบบุหรี่ไฟฟ้าซึ่งยังเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 3.5 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-4.48	1.25
การเติบโตของการส่งออก (%)	68.83	27.95
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	62.10	62.14
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	11.55	0.00
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	47.28	46.61
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	0.33	0.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	0.01	0.00
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	6.28	6.28
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	3.17	3.62

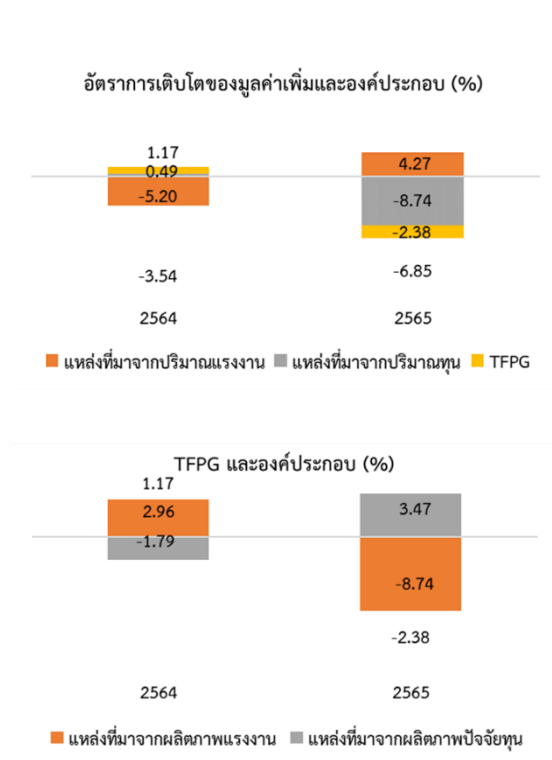
ตัวชี้วัด	2565	2564
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	98.83	99.67
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	11.98	12.86
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	86.85	86.80
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	6.72	8.83
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	59.63	57.97
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	2.69	2.71
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	12.89
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.32	0.32
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.32
นวัตกรรม		
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.02	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.3.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงต่อเนื่องจากปีที่แล้วเป็นร้อยละ 6.85 โดยมีที่มาจากการหดตัวของค่าใช้จ่ายทุนมากถึงร้อยละ 8.74 ในขณะที่ TFPG ลดลงด้วยอัตราร้อยละ 2.38 โดยการลดลงของ TFPG เกิดจากการลดลงของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 5.85 เป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยลบได้แก่ การไม่ลงทุนในเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติรวมถึงด้าน ICT ที่จะช่วยเพิ่มผลิตภาพการผลิตในอนาคต

แผนภาพที่ 3.3 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ขึ้น

- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%) ปรับตัวดีขึ้น

- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%) ดีขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%) ต่ำลง

- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%) สูงขึ้น

- สภาพคล่อง (เท่า) ดีขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า) ลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%) ลดลง

- ยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%) ลดลง
- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%) สูงขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%) เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (%) ลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%) น้อยลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	-6.85	4.27	-8.74	-2.38	-5.85	3.47
2564	-3.54	-5.20	0.49	1.17	2.96	-1.79

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-2.38	-0.01	0.13	0.32	-2.82
2564	1.17	-0.97	-1.38	2.73	0.79

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ตารางที่ 3.6 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยาสูบ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2565						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน
12	-6.85	4.27	-8.74	-2.38	-5.85	3.47	-3.54	-5.20	0.49	1.17	2.96	-1.79

ที่มา : ผลการสำรวจและติดตามข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.3.3 ปัญหา/อุปสรรค

ไม่มีข้อมูลปัญหาและอุปสรรคจากข้อมูลการสำรวจสำหรับปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากผู้ประกอบการไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค แต่ได้ตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการตามแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และแผนการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff)

3.3.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

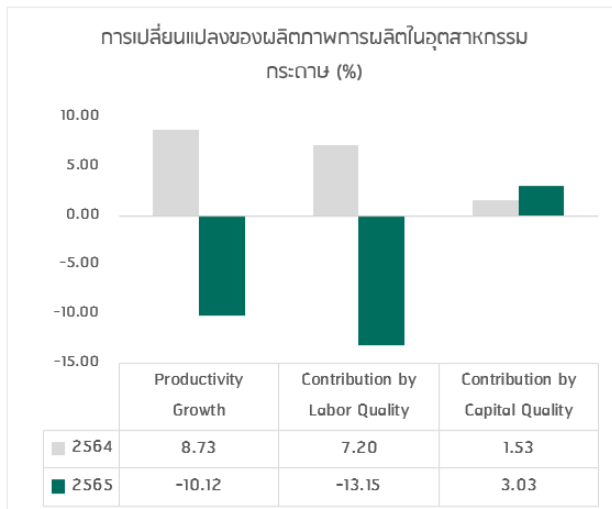
จากผลการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่จะมีโอกาสเติบโตในประเทศน้อยมากจากแนวโน้มความต้องการบริโภคที่ลดลงทั้งจากแนวโน้มการใส่ใจด้านสุขภาพและการเพิ่มอัตราภาษีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั้งเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ โรงบ่มและอบใบยาสูบ ผู้ผลิตก้นกรองบุหรี่ และสินค้าที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการปรับตัวดังนี้

- 1) รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องกับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในการปรับตัวจากการปรับโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ เช่น การช่วยเหลือให้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากใบยาสูบ
- 2) ยสท. โรงบ่มและอบใบยาสูบเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก เนื่องจากใบยาสูบของไทยมีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก และยสท. พึงพาดตลาดในประเทศมากจนเกินไป
- 3) ยสท. และผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ต้องปรับตัวเพื่อที่จะสามารถรักษาอัตรากำไรและสามารถอยู่รอดต่อไปได้โดยจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สร้างกำไรได้มากขึ้น
- 4) การปรับโครงสร้างทางภาษีทำให้ราคาของบุหรี่ราคาถูกสูงขึ้นเท่ากับบุหรี่ที่มีราคาแพงทำให้มีการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนที่ราคาถูกกว่ามากและผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความนิยมบุหรี่ไฟฟ้าที่ยังถือว่าเป็นสิ่งกฎหมายมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลสินค้าผิดกฎหมายให้ดียิ่งขึ้น

3.4 TSIC 17 : การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมกระดาษ ปี 2565

TFPG ปรับตัวลดลง เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานหดตัว รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบเยื่อกระดาษที่ยังทรงตัวในระดับสูงและการขาดแคลนวัตถุดิบ

- ยอดขายเติบโตในอัตราที่ต่ำลง เนื่องจากอุปสงค์ของต่างประเทศ (จีน) ลดลง แต่อุปสงค์ของอุปกรณ์เครื่องเขียนจากกระดาษกลับเพิ่มขึ้นเนื่องจากคนเข้าไปทำงานที่ออฟฟิศมากขึ้นหลังสถานการณ์ COVID-19 ในไทย คลี่คลายลง
- สัดส่วนยอดขายในช่องทาง E-commerce ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ในปี พ.ศ. 2566 แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ คาดว่าจะเติบโตในทิศทางที่ดีขึ้นจากการเติบโตของตลาด E-Commerce และตลาดฟู้ดเดลิเวอรี่ แต่ยังคงเผชิญความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยแล้งของสงครามรัสเซีย-ยูเครน และแนวโน้มต้นทุนวัตถุดิบที่ยังสูง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออกเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น ขณะที่อัตราส่วนหนี้สินและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลง
- ต้นทุนรวมและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ทำไมจึงให้ TFPG ของการผลิตกระดาษยังคงขยายตัว

- พัฒนาลิตรภัณฑ์กระดาษให้หลากหลาย มีคุณสมบัติที่มีความแข็งแรง ทนทาน เพื่อตอบโจทย์ความต้องการใช้งานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์
- สนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางสารสนเทศไปใช้ในการผลิตกระดาษ ตามแนวคิด BCG เพื่อลดปัญหาการเผาที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 รวมถึงแก้ปัญหาการขาดแคลนปริมาณเศษกระดาษใช้แล้วในประเทศ
- ยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของทั้งห่วงโซ่อุปทานด้วยการนำระบบอัตโนมัติ (Automation) มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต
- สนับสนุนการนำแนวคิด ESG 4 Plus มาขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเน้นการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง
- การผลิตการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษรวมทั้งเครื่องเขียน

อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ (TSIC 17) เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจประเภทการผลิตกระดาษประเภทต่าง ๆ ตามโครงสร้างของการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) ฉบับปรับปรุงปี 2552 ได้ระบุกิจกรรมของการผลิตกระดาษ ได้แก่ การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษแปรรูป โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยตาม TSIC 4 หลัก ทั้งสิ้น 3 หมู่อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่ TSIC 1701 การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง TSIC 1702 การผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง และ TSIC 1709 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง ซึ่งมีข้อแตกต่างของหมู่อุตสาหกรรมย่อยทั้ง 3 คือ หมู่ย่อย 1701 เป็นการผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็งที่ทำในปริมาณมาก ในขณะที่หมู่ย่อยอื่นๆ ที่เหลือเป็นกระบวนการของการนำกระดาษมาแปรรูปต่อและการผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ จำนวนทั้งสิ้น 121 ราย แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 53 ราย ขนาดกลาง 37 ราย และขนาดเล็ก 31 ราย ครอบคลุมร้อยละ 78.9 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ คือ การผลิตกระดาษและกระดาษแข็ง การผลิตเยื่อกระดาษ การผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง

3.4.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 หดตัวลงตามปริมาณคำสั่งซื้อของประเทศคู่ค้าหลักหรือประเทศจีนที่ลดลง เนื่องจากในปี พ.ศ. 2565 จีนยังคงประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และยังคงดำเนินนโยบายโควิดเป็นศูนย์เกือบตลอดทั้งปี ทำให้อุปสงค์ของผลิตภัณฑ์กระดาษ โดยเฉพาะในกลุ่มของเยื่อกระดาษลดลง ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีการส่งสินค้าของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่ลดลง โดยเฉพาะในหมวดการผลิตเยื่อกระดาษที่ลดลงมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ในส่วนของอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์อุปกรณ์เครื่องเขียนจากกระดาษกลับเพิ่มขึ้นโดยมีดัชนีการส่งสินค้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากในปี พ.ศ. 2565 สถานการณ์ COVID-19 ในไทยเริ่มคลี่คลายลง จึงทำให้คนส่วนใหญ่กลับเข้าไปทำงานที่ออฟฟิศมากขึ้น จึงมีการใช้ผลิตภัณฑ์กระดาษพิมพ์เขียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีคำสั่งซื้อที่เพิ่มขึ้นจากตลาดคู่ค้าในกลุ่มประเทศอาเซียน

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษน่าจะมีทิศทางการเติบโตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มบรรจุภัณฑ์กระดาษ ซึ่งได้รับผลดีจากแนวโน้มการเติบโตของตลาดการค้าออนไลน์ (E-Commerce) และตลาดฟู้ดเดลิเวอรี (Food Delivery) ซึ่งผู้ประกอบการหลายรายหันมาใช้บรรจุภัณฑ์กระดาษทดแทนบรรจุภัณฑ์พลาสติก เพื่อลดการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีคนรุ่นใหม่มากขึ้น ประกอบกับวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปสู่ครัวเรือนขนาดเล็กมากขึ้น และวิถีสังคมเมือง ซึ่งเน้นการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบและต้องการความสะดวกสบาย ทำให้มีความต้องการอาหารพร้อมทานมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวของตลาดบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงบรรจุภัณฑ์กระดาษ อย่างไรก็ตาม

อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษยังคงเผชิญกับความท้าทายจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในจีน และแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นคู่ค้าหลักของอุตสาหกรรมนี้ รวมถึงสถานการณ์ยืดเยื้อของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและพลังงาน โดยเฉพาะต้นทุนเยื่อกระดาษ เนื่องจากรัสเซียเป็นผู้ส่งออกเยื่อกระดาษรายใหญ่ของโลก

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวลงจากปีก่อน โดยมีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 4.19 มีจำนวนโรงงานสะสมรวม 981 โรงงาน ขยายตัวเล็กน้อยร้อยละ 1.87 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 โดยจำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 90 โรงงาน (ร้อยละ 9.17 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 891 โรงงาน (ร้อยละ 90.83 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) แต่มีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 1,777.23 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 29.90 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.7 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 โดยยอดขายและการส่งออกปี พ.ศ. 2565 เติบโตร้อยละ 7.51 และร้อยละ 9.66 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในส่วนของคุณภาพแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.57 เป็นร้อยละ 20.88 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพ ลดลงจากร้อยละ 84.69 เป็นร้อยละ 82.32 รวมถึงอายุเฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 39.49 ปี เป็น 39.93 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.44 เป็นร้อยละ 9.90 แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 6.50 เป็นร้อยละ 6.49 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย พบว่าเฉพาะสัดส่วนยอดขาย E-Commerce ที่เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่แย่ลง โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง รวมถึงมีสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น ยกเว้นสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดที่ลดลง

ตารางที่ 3.7 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	7.51	9.24
การเติบโตของการส่งออก (%)	9.66	-6.00
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	82.32	84.69
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	20.88	17.57
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.93	39.49
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	9.90	7.44
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	6.49	6.50
การบริหารจัดการ		
<u>โครงสร้างการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	7.39	2.40

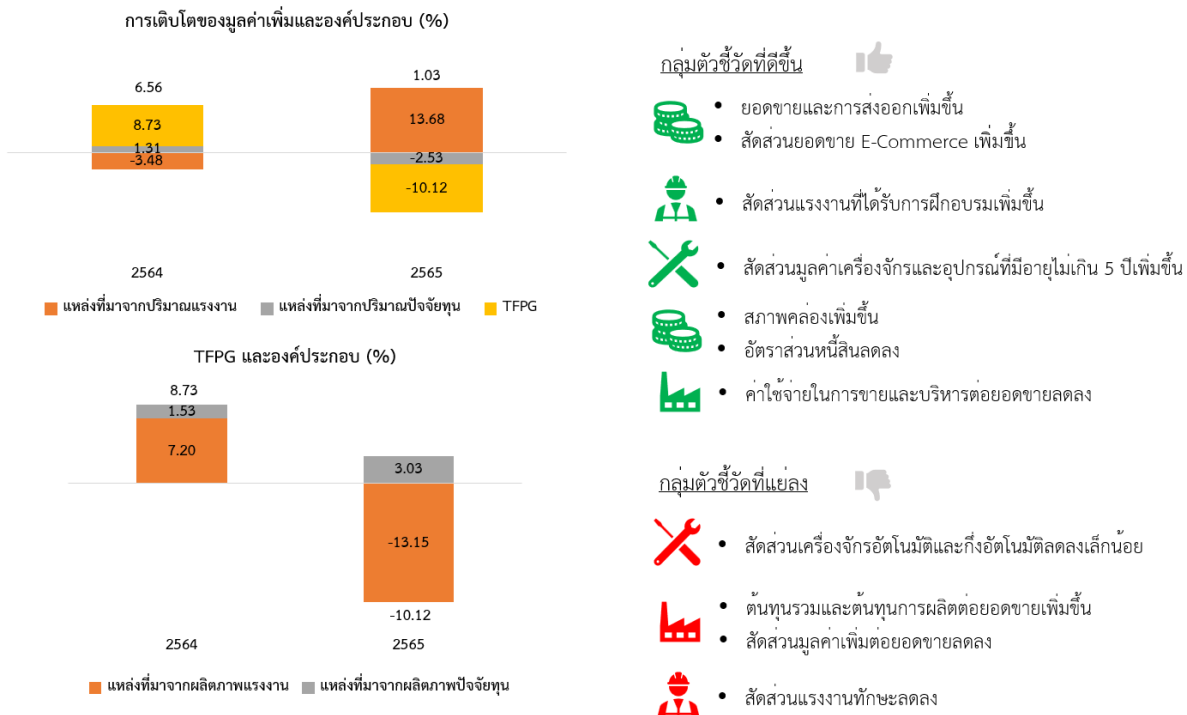
ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	31.71	31.68
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.86	3.13
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.84	78.21
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	70.90	69.01
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	8.10	8.33
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	20.53	22.67
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	72.30	71.32
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.92	5.96
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	1.32
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.46	0.48
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	1.09
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.30	0.31

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.03 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าปีก่อน โดยเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของปัจจัยแรงงานเพียงปัจจัยเดียวซึ่งมีการขยายตัวร้อยละ 13.68 ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 4.91 ตามยอดขายและการส่งออกที่เติบโตขึ้น สำหรับปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ พบว่ามีเพียงคุณภาพปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.59 จากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีที่เพิ่มขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 1.23 ตามสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่ลดลง รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 14.39 แม้สัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น รวมถึงฐานะการเงินดีขึ้น แต่กลับมีสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น รวมถึงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง อย่างไรก็ตาม TFPG ในส่วนของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.03 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.4

แผนภาพที่ 3.4 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	1.03	13.68	-2.53	-10.12	-13.15	3.03
2564	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-10.12	-1.23	0.59	-14.39	4.91
2564	8.73	0.68	0.33	1.68	6.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

จากการวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิต (TFPG) ลงไปในหมู่อุตสาหกรรมย่อยระดับ TSIC 4 หลัก โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 พบว่าอุตสาหกรรมย่อยในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษรวมทั้งเครื่องเขียน (TSIC1709) มีอัตราการเติบโตของ TFPG ที่ลดลงมากที่สุดที่ร้อยละ 21.77 รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษและกระดาษแข็ง (TSIC 1701) มีอัตราการเติบโตของ TFPG ลดลงร้อยละ 8.87 และอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและ

กระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง (TSIC 1702) มีอัตราการเติบโตของ TFPG ลดลงร้อยละ 5.20 โดยเกิดจากการลดลงของผลิตภาพของปัจจัยแรงงาน รวมถึงการบริหารจัดการต้นทุนที่แย่ง และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง

ตารางที่ 3.8 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2565						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
17	0.96	14.03	-2.55	-10.52	-13.53	3.01	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53
1701	-4.22	9.99	-5.71	-8.50	-11.96	3.46	6.96	-4.60	1.32	10.24	8.76	1.48
1702	1.44	8.45	-1.67	-5.34	-7.71	2.37	3.65	-5.10	0.10	8.65	6.97	1.68
1709	4.52	28.35	-0.05	-23.78	-25.79	2.01	9.88	3.23	2.12	4.53	2.82	1.71

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.4.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) การจัดหาแรงงาน และ (3) การจัดหาวัตถุดิบ เนื่องจากสถานการณ์ยืดเยื้อของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและพลังงาน โดยเฉพาะต้นทุนเยื่อกระดาษ เนื่องจากรัสเซียเป็นผู้ส่งออกเยื่อกระดาษรายใหญ่ของโลก โดยราคาต้นทุนวัตถุดิบเยื่อกระดาษเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดการระบาดของโรค COVID-19 ยังทรงตัวอยู่ในระดับสูง โดยปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.0 ซึ่งมีผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและการจัดหาวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต นอกจากนี้ การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นการขึ้นค่าแรงในรอบ 2 ปี นับจากปี พ.ศ. 2563 โดยปรับขึ้นร้อยละ 5.02 ได้ส่งผลต่อการจัดหาแรงงานให้มีต้นทุนที่สูงขึ้น

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระดาษ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งด้านคุณภาพแรงงานและกระบวนการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีความต้องการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาพรวมอุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษในปี พ.ศ. 2565 มีการขยายตัวของยอดขายในอัตราที่ต่ำลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากอุปสงค์ของต่างประเทศที่ลดลงตามปริมาณคำสั่งซื้อของจีนที่เป็นประเทศคู่ค้าหลักที่ลดลง แต่ผลจากสถานการณ์ COVID-19 ของไทยที่คลี่คลายลงทำให้คนกลับไปทำงานที่ออฟฟิศเพิ่มขึ้นจึงมีการใช้ผลิตภัณฑ์กระดาษพิมพ์เขียนเพิ่มขึ้น รวมถึงการขยายตัวของตลาดการค้าออนไลน์ (E-Commerce) และตลาดฟู้ดเดลิเวอรี่ (Food Delivery) ในไทย ทำให้มีความต้องการบรรจุภัณฑ์กระดาษเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในจีน และสถานการณ์ยืดเยื้อของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและพลังงาน ดังนั้น ควรมีมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

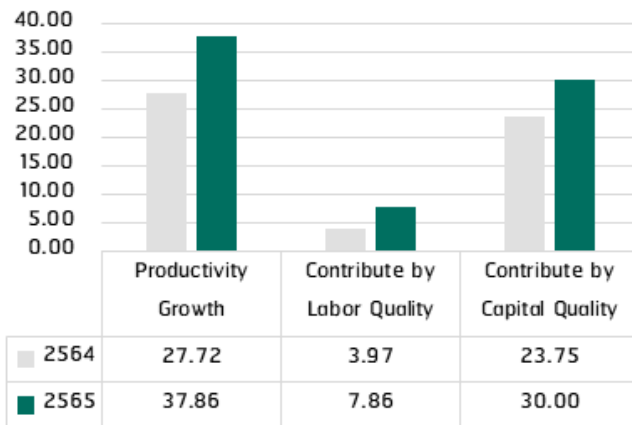
- 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษให้หลากหลาย มีคุณสมบัติที่มีความแข็งแรง ทนทานกับสภาวะต่าง ๆ เช่น ความร้อน น้ำ น้ำมัน เพื่อตอบโจทย์ความต้องการใช้งานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระดาษมากขึ้น
- 2) สนับสนุนการนำเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ในการผลิตกระดาษ ซึ่งจะเป็นการนำเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในการสร้าง หมุนเวียน และนำมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ ตามแนวคิด BCG อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาการเผาเพื่อกำจัดเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 ตามมา ตลอดจนแก้ปัญหามลพิษทางอากาศและปริมาณเศษกระดาษใช้แล้วในประเทศ
- 3) ยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain integration) และการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Operational excellence) ด้วยการนำระบบอัตโนมัติ (Automation) มาใช้ในการวิเคราะห์ คัดการณ์ และเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต และการใช้ Data Analytics เพื่อสร้างความแข็งแกร่งด้านข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน (End-to-End)
- 4) สนับสนุนการนำแนวคิด ESG 4 Plus มาขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเน้นการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนของไทยภายในปี พ.ศ. 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ของไทยในปี พ.ศ. 2608

3.5 TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมปิโตรเลียม ปี 2565

การเปลี่ยนแปลงของผลิภาพการผลิตและองค์ประกอบในอุตสาหกรรมปิโตรเลียม (%)

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากผลิภาพแรงงาน ผลิภาพทุน ที่สูงขึ้น และปัจจัยจากในประเทศและต่างประเทศ

- ยอดขายสินค้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 32.95
- การผลิตของกลุ่มปิโตรเลียมขยายตัวจากความต้องการทั้งฝั่งอุปสงค์และอุปทาน
- มีความก้าวหน้าจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคที่สนใจยานยนต์พลังงานไฟฟ้ามากขึ้น
- การปรับปรุง พ.ร.บ. กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2562 คาดว่าจะทำให้อุปสงค์ลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ถึ้น

- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานมีฝีมือเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ถึ่ลง

- การส่งออกลดลง
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลง
- การผลิต ODM และ OBM ลดลง
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องลดลง
- หนี้สินเพิ่มขึ้น
- การลงทุนด้านการวิจัยลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตปิโตรเลียมยังคงขยายตัว

- สนับสนุนให้มีการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อทำให้ต้นทุนต่ำลงและค่าการกลั่นรวมเพิ่มขึ้น
- ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นเพื่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพเชื้อเพลิงดีขึ้น
- ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร
- เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ EV
- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และสามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แพร่หลายมากขึ้น

การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม (TSIC 19) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ประกอบด้วย 2 หมวดใหญ่ คือ การผลิตถ่านโค้กและการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงกลั่นปิโตรเลียม การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพและการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากโรงกลั่นปิโตรเลียม

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมที่สามารถนำข้อมูลมาประมวลผลมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 35 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 20 ราย ขนาดกลาง 8 ราย และขนาดเล็ก 7 ราย ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 82.5 ของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมผลิตภัณฑ์ ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันหล่อลื่น เชื้อเพลิงชีวภาพ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น

3.5.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมของไทยในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2565 ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ชะลอตัวลง และส่งผลต่อเศรษฐกิจของไทยค่อย ๆ พื้นตัวตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจท่องเที่ยวและการเดินทางในประเทศที่กำลังฟื้นตัวการใช้น้ำมันในประเทศทั้งปี พ.ศ. 2565 พบว่าน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.4 รายละเอียดดังนี้

ยอดการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 โดยแยกรายละเอียดเป็นกลุ่มดีเซลเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.7 กลุ่มเบนซินเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 LPG ปรับตัวดีขึ้น ร้อยละ 5.6 และน้ำมันอากาศยานเชิงพาณิชย์เพิ่มมากถึงร้อยละ 87.7 จากการที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวและการเดินทางทั้งในและต่างประเทศที่เริ่มกลับมา อย่างไรก็ตาม ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกมีแนวโน้มพุ่งสูงขึ้นในช่วงครึ่งปีแรกจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่เกิดขึ้นและลดลงช่วงครึ่งปีหลัง ทำให้บริษัทที่มีธุรกิจโรงกลั่นน้ำมัน มีมูลค่ายอดขายที่เพิ่มสูงขึ้น

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมมีความสัมพันธ์เติบโตไปกับเศรษฐกิจ หลังจากที่มีเศรษฐกิจค่อย ๆ ฟื้นตัวและการผ่อนคลายมาตรการเดินทางระหว่างประเทศของหลายประเทศซึ่งเป็นปัจจัยบวกต่อเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมจะยังคงฟื้นตัวขึ้นจากปีก่อน ตามทิศทางเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมฟื้นตัว โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) คาดว่า GDP โลกปีนี้จะเติบโตที่ร้อยละ 3.2 ส่งผลให้อุปสงค์น้ำมันโลกในมีแนวโน้มขยายตัว

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,157 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 6.54 จำแนกเป็นโรงงานจำพวก 3 จำนวน 71 โรงงาน โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 4,446 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 54.91 จากปีก่อน

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมจะมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หลังจากที่มีการฉีดวัคซีนเป็นวงกว้าง แต่เริ่มมีการทยอยฉีดในหลายประเทศ รวมถึงในประเทศไทย ที่รัฐบาลได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติที่จะเร่งฉีดวัคซีนให้กับประชาชนไทย โดยตั้งเป้าหมายจะฉีดวัคซีน 100 ล้านโดสให้ได้ 50 ล้านคน นับเป็นปัจจัยบวกต่อเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมจะฟื้นตัวขึ้นจากปีก่อน ตามทิศทางเศรษฐกิจ

ไทยและเศรษฐกิจโลก ที่จะเริ่มเห็นการฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปีพ.ศ. 2564 ซึ่งบางประเทศในเอเชียเริ่มผ่อนคลายมาตรการเข้มงวดทางสังคม รวมทั้งประเทศในฝั่งยุโรปมีแผนจะคลายมาตรการล็อกดาวน์ ซึ่งส่งผลให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมฟื้นตัว โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) คาดว่า GDP โลกปีนี้จะเติบโตที่ร้อยละ 6 ส่งผลให้อุปสงค์น้ำมันโลกในช่วงครึ่งหลังของปีมีแนวโน้มขยายตัว

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ในปี พ.ศ. 2565 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.9 พบว่า ในด้านการผลิตและการขาย การเติบโตของยอดขายขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 33.07 เนื่องมาจากเศรษฐกิจของโลกเริ่มฟื้นตัวหลังจากที่สถานการณ์โรค COVID-19 เริ่มคลี่คลาย ทำให้มีความต้องการใช้พลังงานมากขึ้น ตลอดจนความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครนส่งผลให้ราคาพลังงานสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2565 ราคาน้ำมันดิบ Brent เพิ่มขึ้นเป็น 100.93 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จาก 70.86 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล เป็นผลมาจากปัจจัยทางด้านอุปสงค์และปัจจัยทางด้านอุปทาน ในด้านการเติบโตของการส่งออกลดลงร้อยละ 36.14 เนื่องจากมีความต้องการจากทั้งอุปสงค์และอุปทานในประเทศมากขึ้นจึงทำให้ปริมาณการส่งออกน้อยลง

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมนี้มีศักยภาพที่จะยกระดับผลผลิตภาพการผลิตจากคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.49 ในปี พ.ศ. 2564 เป็นร้อยละ 99.46 ในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลงจากร้อยละ 34.44 ในปี พ.ศ. 2564 เป็นร้อยละ 29.95 ในปี พ.ศ. 2565 และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศลดลงเล็กน้อยโดยค่าใช้จ่ายลดลงจากร้อยละ 0.12 ในปี พ.ศ. 2564 เป็นร้อยละ 0.11 ในปี พ.ศ. 2565

**ตารางที่ 3.9 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก
และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม**

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	33.07	41.12
การเติบโตของการส่งออก (%)	-36.14	45.14
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	99.46	86.49
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	4.74	2.52
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	42.46	43.38
การบริหารจัดการ		
โครงสร้างการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	3.13	2.70
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	57.17	57.22
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	34.16	35.04
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.99	77.75

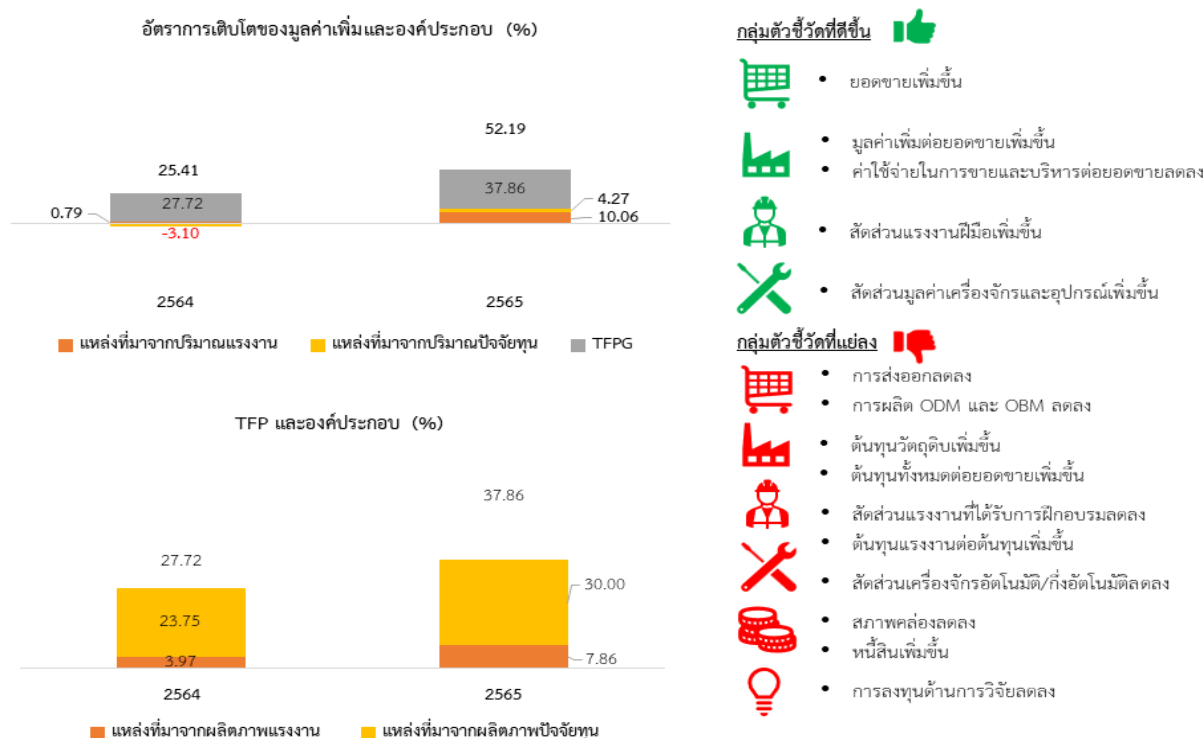
ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	74.40	70.76
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.46	9.10
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	27.11	20.19
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.51
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.52	0.52
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	1.28
นวัตกรรม		
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.12	0.12

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.5.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ขยายตัวมากขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 52.19 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานและทุนร้อยละ 10.06 และ 4.27 ตามลำดับ ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.86 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ที่อยู่ในการควบคุม ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 20.86 ตามยอดขายและการส่งออกที่เติบโตขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีการเพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.45 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.43 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติและปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.12 ซึ่งเป็นไปตามสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่สูงขึ้น

แผนภาพที่ 3.5 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	52.19	10.06	4.27	37.86	7.86	30.00
2564	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	37.86	4.45	0.43	12.12	20.86
2564	27.72	0.25	0.26	1.27	25.94

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.10 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน
19	52.19	10.04	4.23	37.92	7.75	30.17	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.5.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ภาษี (2) กฎหมาย / กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม และ (3) ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ตามลำดับ เนื่องจากมีความกังวลเรื่องภาษีที่จะสูงขึ้นจากการยกเลิกนโยบายลดอัตราภาษีน้ำมัน การเก็บภาษีเข้ากองทุนน้ำมันที่เพิ่มขึ้น การคำนวณและรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการนำส่งค่าภาคหลวง

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ

3.5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมปิโตรเลียมของไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบ และความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องรวมถึงกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลภาวะ รวมถึงมาตรการลดการอุดหนุนการใช้พลังงานฟอสซิล ซึ่งมีผลต่อการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรมนี้จึงควรปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจและการควบคุมต้นทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนทางการเงิน ด้วยการลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนให้ดีขึ้น
- 2) ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนและช่วยให้ค่าการกลั่นรวมเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผลประกอบการของอุตสาหกรรมดีขึ้น

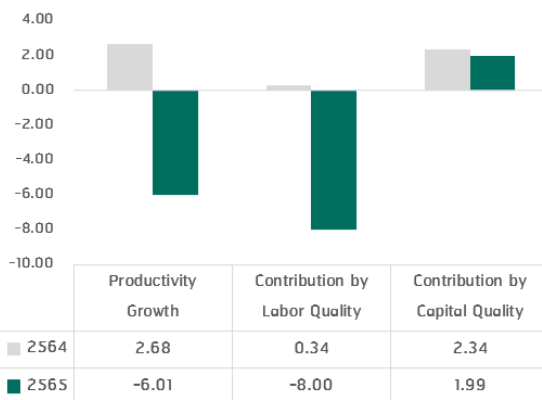
- 3) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาบุคลากรโดยมีกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ความสามารถของบุคลากรเดิม โดยเฉพาะทักษะความรู้ในด้านที่เป็นปัญหาสำคัญ เช่น การพัฒนาบุคลากรด้านการเงินและนักบัญชีให้มีทักษะธุรกิจด้านพลังงาน
- 4) ผู้ประกอบการซื้อเพลิงชีวภาพควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ต้นทุนต่ำลง และคุณภาพเชื้อเพลิงดีขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในอนาคต เมื่อมีการยกเลิกการอุดหนุนเชื้อเพลิงชีวภาพ ตาม พ.ร.บ. กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2562
- 5) ผู้ประกอบการควรเพิ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อสร้างการเติบโตของยอดขายในสถานะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง เช่น การเข้าสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ EV (เช่น สถานีประจุไฟฟ้า) และลงทุนในธุรกิจต่อเนื่องจากเทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์ และการกักเก็บคาร์บอน (Carbon Capture Utilization and Storage: CCUS)
- 6) สนับสนุนผู้ประกอบการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากในระดับโลกให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น ปิโตรเลียมที่สามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แพร่หลายมากขึ้นกว่าการใช้ในภาคการขนส่ง เช่น การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเคมี เครื่องนุ่งห่ม สินค้าอุปโภค เป็นต้น

3.6 TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเคมี ปี 2565

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตในอุตสาหกรรมเคมี (%)

TFPG ปรับตัวลดลง เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานหดตัว และแรงกดดันจากการชะลอการนำเข้าของต่างประเทศ

- ภาวะตลาดขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากการชะลอตัวของความต้องการนำเข้าของตลาดต่างประเทศ
- ยอดขายสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.31 ขณะที่การผลิตเคมีภัณฑ์ในประเทศหดตัวจากปีที่ผ่านมา โดยมีดัชนีผลผลิตลดลงร้อยละ 1.89
- ในปี พ.ศ. 2565 มีแนวโน้มเติบโตได้จำกัดจากสถานการณ์ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เนื่องจากความผันผวนของราคาน้ำมันดิบและต้นทุนวัตถุดิบปิโตรเคมีเพิ่มขึ้น รวมถึงแรงกดดันจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและความไม่แน่นอนของสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในจีนซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ยอดขายและการส่งออกเพิ่มขึ้น
- การผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปีและเครื่องจักรอัตโนมัติ เพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ต้นทุนรวมและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเคมียังคงขยายตัว

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับปรุงเพิ่มสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างนวัตกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- เร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูง โดยการ Upskill และ Reskill
- ขยายตลาดเป้าหมายในการส่งออกเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีไปยังกลุ่ม CLMV ซึ่งเน้นนโยบายส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกของไทย
- สนับสนุนการนำหลักการ ESG มาปรับใช้ในธุรกิจเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- เชื่อมโยงธุรกิจเคมีภัณฑ์ไทยกับ Global Value Chain เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงเข้าสู่ตลาดสากล

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว -	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน
กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว - ปิโตรเคมีและสารประกอบไฮโดรเจน - พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น - สี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน เคมีภัณฑ์ และน้ำมันกาโน - ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอม และเครื่องประดับ - เส้นใยประดิษฐ์	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว -

อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (TSIC 20) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ซึ่งประกอบด้วย 1) การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น 2) การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยาปราบศัตรูพืชและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทางเภสัชกรรม การผลิตสี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และน้ำมันทาไม้ การผลิตสบู่และสารซักฟอก ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะดวกและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประพินโฉม การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (เช่น วัตถุระเบิด กาวและเยลาติน น้ำมันหอมระเหย ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการถ่ายรูป ฯลฯ) และ 3) การผลิตเส้นใยประดิษฐ์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี รวมทั้งสิ้น 264 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 133 ราย ขนาดกลาง 73 ราย และขนาดเล็ก 58 ราย ครอบคลุมร้อยละ 93.2 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ คือ การผลิตสีน้ำมันชักเงาและสารเคลือบประเภทเดียวกัน และ น้ำมันทาไม้ การผลิตปุ๋ยเคมี การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ การผลิตสบู่และสารซักฟอกผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการทำความสะดวก และขัดเงา การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน และการผลิตเคมีภัณฑ์อนินทรีย์ขั้นมูลฐานอื่น ๆ

3.6.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ชะลอตัวลงตามแรงกดดันจากการชะลอตัวของความต้องการนำเข้าของตลาดต่างประเทศ รวมถึงผู้ประกอบการบางรายได้ชะลอการผลิตเพื่อรอดูสถานการณ์ราคาต้นทุนวัตถุดิบและราคาน้ำมันดิบ จึงมีการผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อเท่านั้น ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมีดัชนีคำสั่งซื้อในภาพรวมที่ลดลง โดยเป็นการลดลงในทุกหมวดย่อย โดยเฉพาะปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน ที่ดัชนีคำสั่งซื้อลดลงมากที่สุด ยกเว้น เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานซึ่งเป็นหมวดเดียวที่ดัชนีคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้น

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีคาดว่าเติบโตได้อย่างจำกัด เนื่องจากยังคงเผชิญกับสถานการณ์ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จากแนวโน้มความผันผวนของราคาน้ำมันดิบ รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบปุ๋ยเคมีที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์การยึดถือของสงครามรัสเซีย-ยูเครน นอกจากนี้ ยังมีแรงกดดันจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว รวมถึงความไม่แน่นอนของสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในจีนซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญ นอกจากนั้น อุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมียังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความเสี่ยงในการถูกเก็บภาษีคาร์บอนในอนาคต เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการปล่อยคาร์บอนสูง ซึ่งไทยได้ตั้งเป้าหมายที่จะบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี พ.ศ. 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในปี พ.ศ. 2608 อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมียังมีปัจจัยสนับสนุนจากความต้องการบริโภคพืชอาหารที่เพิ่มขึ้นและแนวโน้มการขยายพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรเนื่องจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยมากขึ้น ทำให้ความต้องการปุ๋ยเคมีในประเทศเพิ่มขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวลงจากปีก่อน โดยมีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 1.89 มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 2,580 โรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.51 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 39 โรงงาน (ร้อยละ 1.51 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 2,541 โรงงาน (ร้อยละ 98.49 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 26,257 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 322.17 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.11 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ทำให้ยอดขายเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.30 และการส่งออกเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.86 ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพแรงงานพบว่ามีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.82 เป็นร้อยละ 82.90 มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.57 เป็นร้อยละ 32.47 แต่แรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 38.97 ปี เป็น 39.50 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.35 เป็นร้อยละ 15.03 และมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.58 เป็นร้อยละ 30.52 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่าเฉพาะสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น แต่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่แยกลง โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง รวมถึงมีสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น ยกเว้นสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดที่ลดลง

ตารางที่ 3.11 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	14.30	15.83
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	13.86	22.93
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	82.90	81.82
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	32.47	31.57
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.50	38.97
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	15.03	10.35
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	30.52	24.58
การบริหารจัดการ		
ด้านโครงสร้างการผลิตการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (ร้อยละ)	1.76	1.96
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	33.32	32.95
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.75	3.11
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	77.83	75.87
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	69.91	67.98
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	6.79	6.74
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	20.31	24.06

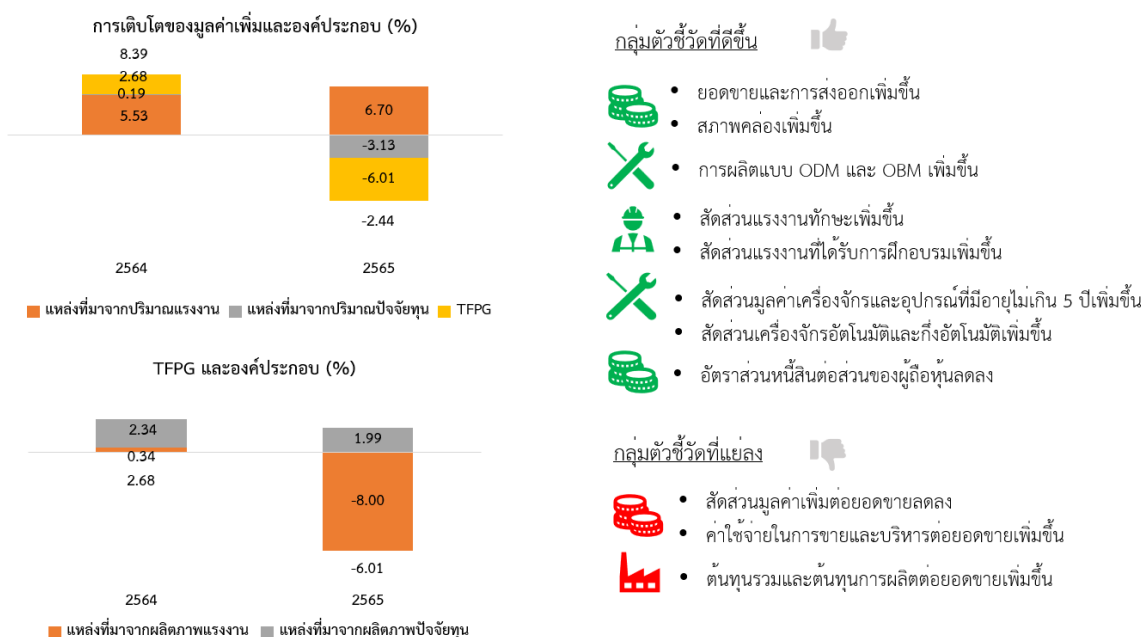
ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	87.73	85.48
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	3.37	3.85
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	1.90
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.37	0.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.67
นวัตกรรม		
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.03	0.03

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.6.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 2.44 จากปีก่อน โดยเป็นผลมาจากการหดตัวของปัจจัยทุนร้อยละ 3.13 และผลิตภาพการผลิต (TFPG) ร้อยละ 6.01 ขณะที่ปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.70 โดยการหดตัวของ TFPG เป็นผลจากปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 18.09 แม้ว่าแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM จะเพิ่มขึ้น แต่พบว่าสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นทั้งต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบ อย่างไรก็ตาม TFPG ในส่วนของปัจจัยทุนและปัจจัยแรงงานกลับเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.49 และร้อยละ 0.57 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.6

แผนภาพที่ 3.6 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของ
อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	-2.44	6.70	-3.13	-6.01	-8.00	1.99
2564	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-6.01	0.57	2.49	-18.09	9.02
2564	2.68	-0.77	0.11	-6.64	9.98

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก แสดงให้เห็นถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก ที่มีเพียงอุตสาหกรรมย่อยหมวดเดียว คือ เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน (TSIC 2011) ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของภาวะตลาด โดยเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานเป็นอุตสาหกรรมหมวดย่อยหมวดเดียวที่มีดัชนีคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้นในปีนี้ รวมถึงคุณภาพปัจจัยทุนและปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

สำหรับกลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ เรียงลำดับจากลดลงมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ เส้นใยประดิษฐ์ (2030) ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประติณโณม (TSIC 2023) สี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และน้ำมันทาไม้ (TSIC 2022) พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น (TSIC 2013) และปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน (TSIC 2012) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการลดลงของผลิตภาพแรงงาน และปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ

ตารางที่ 3.12 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
20	-2.44	6.70	-3.13	-6.01	-8.00	1.99	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34
2011	11.48	-5.29	-1.39	18.16	11.28	6.88	24.59	15.74	-1.50	10.35	-0.75	11.10
2012	-6.96	3.14	-3.80	-6.30	-7.22	0.92	-1.11	19.79	-0.77	-20.13	-20.51	0.38
2013	-6.05	5.05	-4.56	-6.54	-8.06	1.52	9.91	12.68	1.00	-3.77	-5.33	1.56
2022	-2.21	4.63	-0.25	-6.59	-5.86	-0.73	0.32	7.91	-0.62	-6.97	-7.69	0.72
2023	-0.69	11.78	-1.35	-11.12	-12.18	1.06	-3.15	-4.59	-2.36	3.80	2.37	1.43
2030	-4.08	28.90	-1.32	-31.66	-31.17	-0.49	13.40	-4.00	0.69	16.71	12.96	3.75

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.6.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ต้นทุนแรงงาน เนื่องจากผู้ประกอบการยังคงเผชิญกับสถานการณ์ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จากแนวโน้มความผันผวนของราคาน้ำมันดิบ ต้นทุนวัตถุดิบปุ๋ยเคมี และสารเคมีที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์การยืดเยื้อของสงครามรัสเซีย-ยูเครน รวมถึงการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นการขึ้นค่าแรงในรอบ 2 ปี นับจากปี พ.ศ. 2563 โดยปรับขึ้นร้อยละ 5.02 ทำให้ผู้ประกอบการเผชิญกับต้นทุนค่าแรงที่สูงขึ้น

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพแรงงานให้สูงขึ้น รวมถึงปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยต่าง ๆ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

3.6.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ปี พ.ศ. 2565 มีภาวะตลาดที่ขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากการชะลอตัวของความต้องการนำเข้าของตลาดต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายชะลอการผลิตเพื่อรอดูสถานการณ์ราคาต้นทุนวัตถุดิบและราคาน้ำมันดิบ ซึ่งส่งผลให้แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีอาจเติบโตได้อย่างจำกัด นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมียังต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกเก็บภาษีคาร์บอนในอนาคต เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการปล่อยคาร์บอนสูง ดังนั้น ควรมีมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างนวัตกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยวัตถุดิบจากธรรมชาติ อาทิ (1) Bio Base คือ วัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง (2) Fiber Base คือ วัตถุดิบที่ทำมาจากไฟเบอร์หรือเส้นใยธรรมชาติ รวมถึงกากใยจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้แก่ ชานอ้อย ฟางข้าวสาเลิ ลิ้นจี่ ไม้ไผ่ และ (3) Biomass คือ วัตถุดิบที่ได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น แกลบ เปลือกชานอ้อย กากปาล์ม ชังข้าวโพด
- 2) เร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูง โดยการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะที่มีให้ดีกว่าเดิม (Upskill) และการสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่เป็นต่อการทำงาน (Reskill) รวมถึงปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

- 3) ขยายตลาดเป้าหมายในการส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีไปยังกลุ่ม CLMV ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่เน้นนโยบายส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และมีแนวโน้มความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกเคมีภัณฑ์ของไทย
- 4) สนับสนุนการนำหลักการ ESG ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล มาปรับใช้ในธุรกิจเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสู่ ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทย
- 5) เชื่อมโยงธุรกิจเคมีภัณฑ์ไทยกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงเข้าสู่ตลาดสากล

3.7 TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

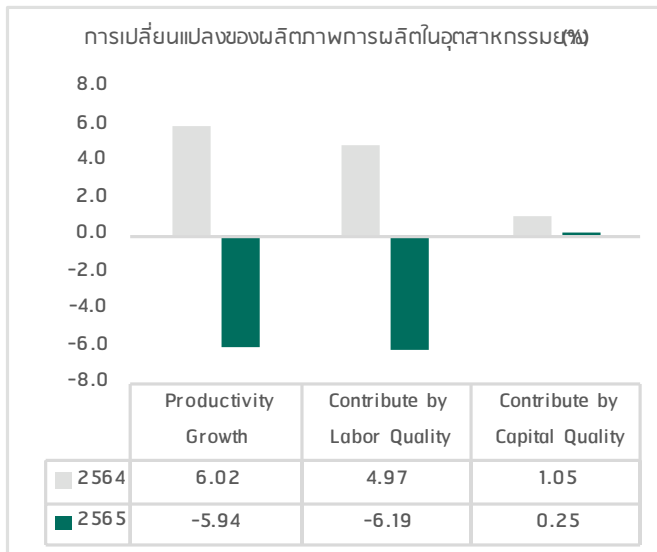
การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่นแท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ใช้ที่อื่น ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคารที่ทำจากพลาสติก การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ในครัว และในห้องน้ำ ที่ทำจากพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกทั้งสิ้น 359 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 172 ราย ขนาดกลาง 89 ราย และขนาดเล็ก 98 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 65.1 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 ผลิตภัณธ์ยาง

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาง ปี 2565

TFPG ลดลงจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยหลักจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และอุตสาหกรรมสับเนื่อง

- เศรษฐกิจโลกมีสัญญาณชะลอตัว ทำให้เศรษฐกิจไทยมีความเสี่ยงในการฟื้นตัว ส่งผลให้ยอดขายผลิตภัณธ์ยางหดตัว
- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคCOVID-19 ที่คลี่คลายลง ทำให้ความต้องการถุงมือยางและวัสดุทางการแพทย์ลดลง
- แนวโน้มยังมีทิศทางปรับดีขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนจากความต้องการของอุตสาหกรรมสับเนื่องที่มีแนวโน้มฟื้นตัวจากปัญหาต้นทุนพลังงานสูงและการขาดแคลนวัตถุดิบที่เริ่มคลี่คลายลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วนแรงงานทักษะ และสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- การผลิตแบบODM และOBM เพิ่มขึ้น และการใช้E-Commerceเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องมาดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ยอดขายลดลงมาก
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้น
- ก่อกวนเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยางยังคงขยายตัว

- ศึกษาแนวทางในการสร้างขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาคให้มากขึ้น
- ให้ความสำคัญในการวางแผนและศึกษาความเป็นไปได้ในการนำประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพทางธุรกิจ ประกอบกับการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากร
- ควรศึกษาและสร้างศักยภาพในด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณธ์ หรือการผลิตสินค้าที่มีศักยภาพในอนาคต โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี: มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่TFP ขยายตัว ไม่มี	กลุ่มดี: มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว ไม่มี
กลุ่มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว ไม่มี	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่TFP หดตัว - ยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง - ผลิตภัณธ์ยางอื่น ๆ

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง (TSIC 221) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่น แท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ใช้ที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยางรวมทั้งสิ้น 139 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 74 ราย ขนาดกลาง 30 ราย และขนาดเล็ก 35 ราย ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ คือ ยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง และผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ

3.7.1.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวชะลอตามทิศทางของตลาดภายในประเทศ ขณะที่ตลาดต่างประเทศหดตัว โดยกลุ่มอุตสาหกรรมยางส่วนใหญ่ส่งสัญญาณหดตัว และมีเพียงผลิตภัณฑ์ยางแผ่น แท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ เท่านั้นที่ยังขยายตัวได้ สำหรับปัจจัยสำคัญมีสาเหตุมาจากความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเฉพาะยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และวัสดุทางการแพทย์ ที่ชะลอตัวตามแนวโน้มเศรษฐกิจโลก รวมถึงความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์และการกีดกันทางการค้าทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและต้นทุนพลังงานพุ่งสูงขึ้น นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดโรค COVID-19 ที่คลี่คลายลงทำให้ความต้องการถลุงมือยางและวัสดุทางการแพทย์ลดลง ในขณะที่กำลังซื้อและเศรษฐกิจในประเทศยังฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางยังมีทิศทางปรับดีขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนจากความต้องการของอุตสาหกรรมสืบเนื่องที่มีแนวโน้มฟื้นตัวจากปัญหาต้นทุนพลังงานสูงและการขาดแคลนวัตถุดิบที่เริ่มคลี่คลายลง ทำให้อัตราเงินเฟ้อผ่านระดับสูงสุดและมีแนวโน้มปรับลดลง รวมถึงเศรษฐกิจอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ยังเติบโต และทิศทางการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของภาครัฐที่มีความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจโลกยังมีแนวโน้มชะลอตัวและตลาดการเงินมีความผันผวนสูง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ยังยืดเยื้อและอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น จะเป็นปัจจัยเสี่ยงภายนอกประเทศของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง ในขณะที่ความต้องการวัสดุสิ้นเปลืองทางการแพทย์มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรค COVID-19 อีกด้วย

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,709 โรงงาน หดตัวร้อยละ 0.29 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 43 โรงงาน (ร้อยละ 2.52 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 1,666 โรงงาน (ร้อยละ 97.48 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 4,368.70 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 78.66 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.13 พบว่า ภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 15.17 สำหรับคุณภาพปัจจัยแรงงานดีขึ้น มีสัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.85 เป็นร้อยละ 87.59 และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.06 เป็นร้อยละ 19.92 ในขณะที่ คุณภาพปัจจัยทุนลดลง มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลงจากร้อยละ 2.22 เหลือร้อยละ 0.89 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 21.33 เหลือร้อยละ 17.20 ในด้านการบริหารจัดการ การผลิตและการขายมีการพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 17.11 เป็นร้อยละ 20.38 มีการใช้ E-Commerce มากขึ้น รวมถึงสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การบริหารต้นทุนแย่ลง มีสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 76.37 เป็นร้อยละ 76.76 เป็นผลจาก ต้นทุนการผลิตเป็นสำคัญ ในด้านการเงินพบว่าสภาพคล่องเพิ่มขึ้น แต่มีอัตราส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 3.13 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

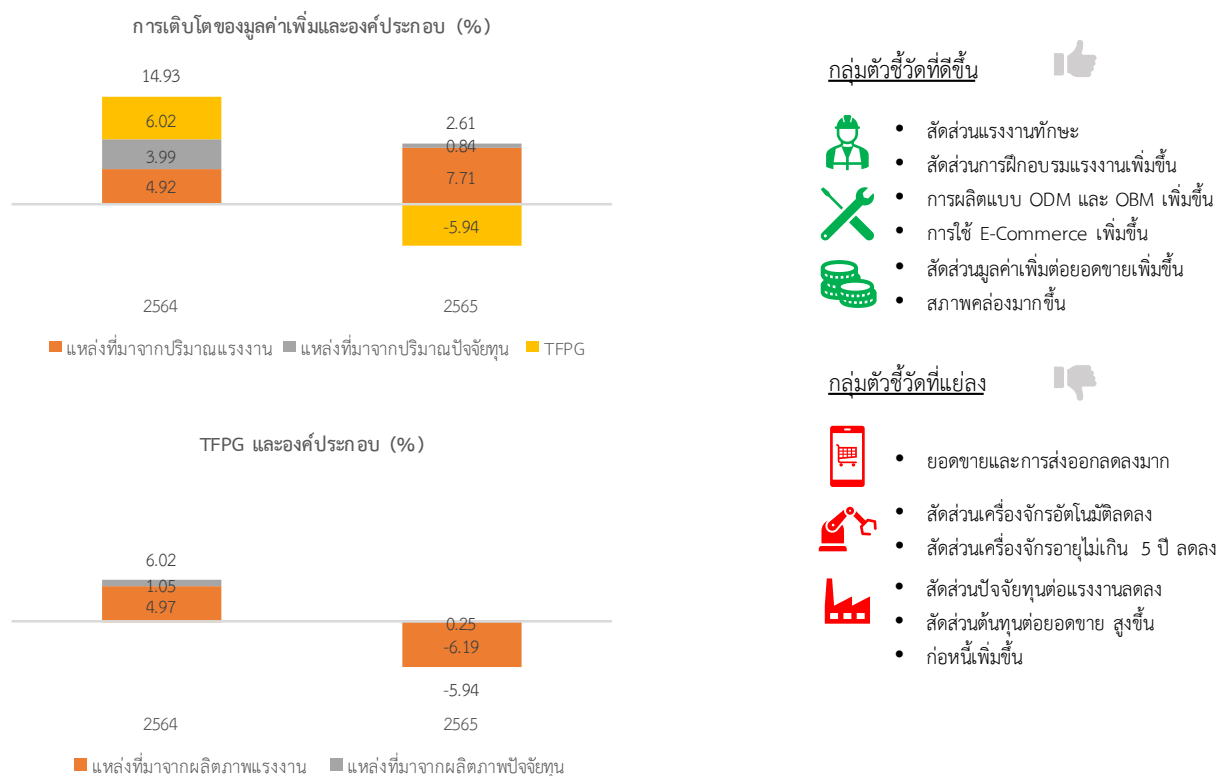
ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-15.38	11.31
การเติบโตของการส่งออก (%)		18.80
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	0.44	86.85
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	17.40	11.06
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	0.02	39.56
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	-1.52	2.22
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	-3.88	21.33
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.64	3.36
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	3.32	17.11
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	-0.11	1.58
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	0.36	76.37
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	5.03	69.89
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	-3.83	6.48
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	7.04	19.46
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	-0.04	94.44
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	0.23	7.90
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	0.36	1.86
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	-0.07	0.44
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	-0.46	0.89
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.41	0.21

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.7.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.61 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานและทุนร้อยละ 7.71 และ 0.84 ขณะที่ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 5.94 โดย TFPG ที่ลดลงเป็นผลมาจากภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 10.52 ตามยอดขายที่หดตัว ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ ปรับดีขึ้น โดยคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.24 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 1.14 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.48 โดยมีการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM รวมถึงการใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น และมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนสภาพคล่องทางการเงินดีขึ้น แต่พบว่ามีสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น และมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง รวมถึงความเสี่ยงด้านหนี้สินเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG สะท้อนว่า ผลผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 6.19 ในขณะที่ผลผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.25 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.7

แผนภาพที่ 3.7 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	2.61	7.71	0.84	-5.94	-6.19	0.25
2564	14.93	4.92	3.99	6.02	4.97	1.05

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-5.94	0.24	-1.14	5.48	-10.52
2564	6.02	-0.19	-0.18	-1.46	7.85

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง (TSIC 2211) และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ (TSIC 2219)** มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 1.58 และ 3.10 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นลบ โดยหดตัวร้อยละ 8.85 และ 2.82 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานลดลง รวมถึงผลิตภาพปัจจัยทุนสำหรับกลุ่มการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ โดยจากตัวชี้วัดสำคัญพบว่า ทั้งสองหมู่ย่อยมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง รวมถึงการผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยางมีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง มีการฝึกอบรมแรงงานลดลง ประกอบกับต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้น และสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง รวมทั้งมีการวิจัยและพัฒนาลดลง ในขณะที่การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ มีภาวะตลาดหดตัว สัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพลดลง รวมถึงสภาพคล่องลดลง ทั้งนี้ ทั้งสองกลุ่มหมู่ย่อยยังมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้ E-commerce และการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.14 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2565						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน
22	1.95	5.26	-0.11	-3.20	-4.11	0.91	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
221	2.61	7.71	0.84	-5.94	-6.19	0.25	14.93	4.92	3.99	6.02	4.97	1.05
2211	1.58	10.13	0.30	-8.85	-9.26	0.41	18.19	5.28	6.69	6.22	5.10	1.12
2219	3.10	4.30	1.62	-2.82	-2.44	-0.38	13.36	3.85	1.81	7.70	5.59	2.11

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.7.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ เนื่องมาจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจโลกและมีแนวโน้มชะลอตัวที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และแนวโน้มภาวะเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อต้นทุนการผลิตและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน

3.7.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

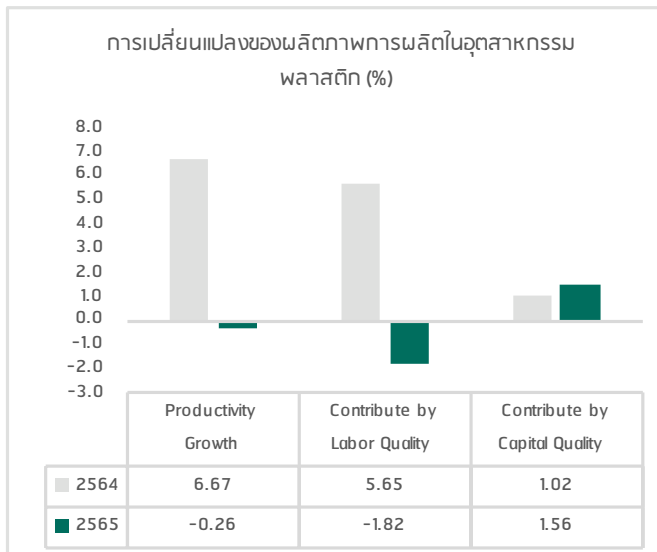
สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป และยังมีความเสี่ยงจากเศรษฐกิจการค้าโลกที่ยังมีความผันผวนและความไม่แน่นอนสูง ประกอบกับการลดลงของตัวชี้วัดด้านคุณภาพปัจจัยทุน และการบริหารจัดการต้นทุน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการควรควบคุม และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรศึกษาแนวทางในการสร้างขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อหาตลาดใหม่และกระจายความเสี่ยงจากแหล่งวัตถุดิบ
- 2) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการวางแผนและศึกษาความเป็นไปได้ในการนำประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพทางธุรกิจ ประกอบกับการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรให้รองรับกับเทคโนโลยีเหล่านั้น
- 3) ผู้ประกอบการควรศึกษาและสร้างศักยภาพในด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการผลิตสินค้าที่มีศักยภาพในอนาคต โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรทางด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ

3.7.2 การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมพลาสติก ปี 2565

TFPG ลดลงจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยหลักจากการชะลอตัวจากตลาดในประเทศ และได้รับผลกระทบจากต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น

- ตลาดในประเทศมีแนวโน้มหดตัวทุกกลุ่มสินค้าหลัก ในขณะที่ตลาดต่างประเทศยังมีการเติบโตได้บ้าง
- ราคาน้ำมันและก๊าซ รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปรับสูงขึ้น เป็นผลสืบเนื่องจากราคาสินค้าเชื้อเพลิงพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้น
- แนวโน้มมีทิศทางปรับลดลง มีปัจจัยเสี่ยงจากความต้องการในประเทศคู่ค้าลดลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว และความผันผวนของราคาน้ำมันดิบและเชื้อเพลิงพลังงานในตลาดโลก

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดปรับเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะ
- การผลิตแบบ ODM และ OBM และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้น และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตพลาสติกยังคงขยายตัว

- ควบรักษาและวางแผนการรองรับของต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนพลังงานด้วยตลาดการซื้อขายล่วงหน้าต่าง ๆ รวมถึงการลงทุนเครื่องจักรและการใช้พลังงานทดแทน
- ควบรักษาการพัฒนาในรูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามการส่งเสริมและนโยบายของภาครัฐ
- ควบรักษาการพัฒนานวัตกรรมให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ในอนาคต และเพิ่มทักษะในการผลิตรูปแบบใหม่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี: มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- บรรจุภัณฑ์พลาสติก
- ผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป

กลุ่มดี: มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

ไม่มี

กลุ่มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี: มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก (TSIC 222) เป็นการผลิตพลาสติกใหม่หรือใช้แล้วให้เป็นผลิตภัณฑ์ขั้นกลางหรือผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายด้วยกระบวนการผลิตขึ้นรูป แบบการอัด สกรูอัด การฉีด การเป่า และการหล่อ และขึ้นรูปในวิธีการอื่น ๆ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคาร เช่น ประตู กรอบประตูหรือหน้าต่าง ม่านบังตา ฯลฯ ผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและสำเร็จรูป เช่น แผ่นพลาสติกหนา/บาง หลอด ท่อ ท่ออ่อน ข้อต่อ ฯลฯ บรรจุภัณฑ์พลาสติกและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารในครัว ในห้องน้ำ เช่น ถังพลาสติก ถัง ถัง ก่อสร้าง ตะกร้า ขวด ผักบัว อ่างอาบน้ำ โถส้วมและชักโครก ฯลฯ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 220 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 98 ราย ขนาดกลาง 59 ราย และขนาดเล็ก 63 ราย ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ

3.7.2.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 มีแนวโน้มหดตัวสำหรับตลาดในประเทศ โดยกลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติกทุกกลุ่มส่งสัญญาณหดตัว โดยเฉพาะท่อและข้อต่อพลาสติก พลาสติกแผ่น และถุงพลาสติก ในขณะที่ตลาดต่างประเทศยังมีการเติบโตได้ในกลุ่มเครื่องสุขภัณฑ์ และเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงของที่ใช้ลำเลียงหรือบรรจุสินค้า สำหรับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การผลิตและการขายในประเทศหดตัวมาจากราคาน้ำมันและก๊าซ รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปรับสูงขึ้น เป็นผลสืบเนื่องจากราคาสินค้าเชื้อเพลิงพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้น

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีทิศทางปรับลดลง มีปัจจัยเสี่ยงจากความต้องการในประเทศคู่ค้าหลักลดลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว และความผันผวนของราคาน้ำมันดิบและเชื้อเพลิงพลังงานในตลาดโลก ทำให้ผู้ประกอบการอาจชะลอการผลิตจากต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนการผลิตที่ยังอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจในประเทศยังมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง ตามกำลังซื้อและการลงทุนที่ปรับตัวดีขึ้น จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมพลาสติกฟื้นตัวได้ดีขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 6,052 โรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.71 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 163 โรงงาน (ร้อยละ 2.69 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 5,889 โรงงาน (ร้อยละ 97.31 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 12,127.13 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 96.86 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.15 พบว่ามีภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 5.87 สำหรับปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 90.33 เป็นร้อยละ 84.92 ในขณะที่สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.36 เป็น

ร้อยละ 32.57 คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.68 เป็นร้อยละ 19.50 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.50 เป็นร้อยละ 31.91 สำหรับด้านการบริหารจัดการมีสัดส่วนการผลิตและการขายรูปแบบ ODM และ OBM ลดลงจากร้อยละ 32.33 เป็นร้อยละ 31.79 ด้านต้นทุนมีต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้นจากร้อยละ 85.33 เป็นร้อยละ 85.81 และมีความสามารถในการสร้างมูลค่าสินค้าลดลง สำหรับด้านการเงินมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.15 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

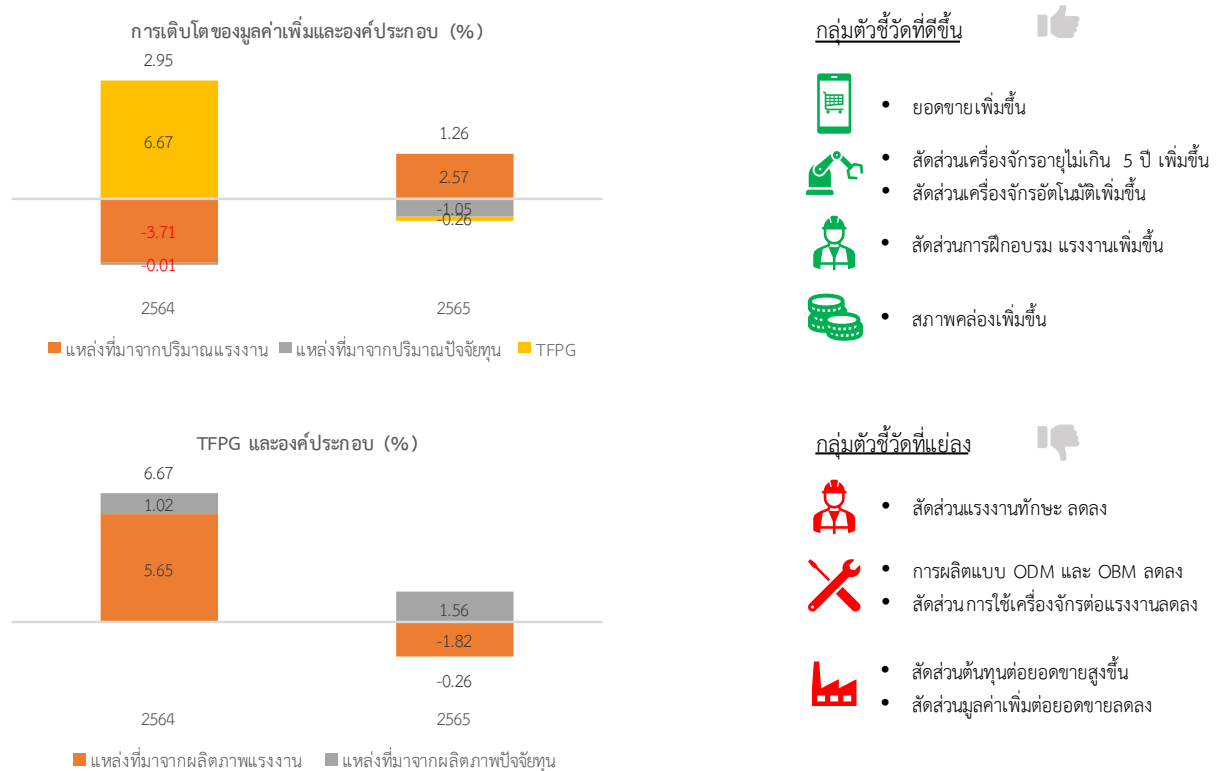
ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	5.87	5.95
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	2.98	-4.93
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	84.92	90.33
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	32.57	30.36
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.17	38.67
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	19.50	9.68
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	31.91	27.50
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (ร้อยละ)	0.05	0.04
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	31.79	32.33
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.41	2.47
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	85.81	85.33
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	72.58	72.72
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	13.67	12.89
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.32	24.45
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	81.91	80.82
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	5.55	5.78
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.62	2.17
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.35	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.60	0.59
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.39	0.39

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.7.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.26 จากปีก่อน มีแหล่งที่มาจากปริมาณแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 ในขณะที่ ปริมาณปัจจัยทุน และผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) หดตัวร้อยละ 1.05 และ 0.26 ตามลำดับ โดยการเปลี่ยนแปลงของ TFPG เป็นผลมาจากคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 3.20 ตามสัดส่วนแรงงานทักษะที่ลดลง นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ที่หดตัวร้อยละ 4.05 โดยมีปัจจัยที่ส่งผล คือ การพัฒนารูปแบบการผลิตและการขายที่ชะลอตามสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM รวมถึงการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงาน ประกอบกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง ในขณะที่ ภาวะยอดขายที่ปรับเพิ่มขึ้น ประกอบกับคุณภาพปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.91 จากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตภาพการผลิตเฉพาะส่วนของแรงงานหดตัวร้อยละ 1.82 ขณะที่ ผลผลิตภาพปัจจัยทุนขยายตัวได้ทีร้อยละ 1.56 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.8

แผนภาพที่ 3.8 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ
ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2565	1.26	2.57	-1.05	-0.26	-1.82	1.56
2564	2.95	-3.71	-0.01	6.67	5.65	1.02

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-0.26	-3.20	2.91	-4.05	4.08
2564	6.67	0.61	-0.04	1.97	4.13

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารลงไป ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป (TSIC 2223) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.48 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลผลิตภาพปัจจัยทุนร้อยละ 2.83 แม้ว่าผลผลิตภาพแรงงานจะหดตัวร้อยละ 2.35 ในขณะที่ การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2229) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวร้อยละ 1.07 ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.75 และผลผลิตภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.32

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นคือผลผลิตภาพปัจจัยทุนเป็นหลัก เป็นผลจากภาวะตลาดปรับตัวดีขึ้น การฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งคุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น และมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2229 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.48 จากปีก่อน
- TSIC 2222 : การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เป็นผลมาจากผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพปัจจัยทุนหดตัว ประกอบกับภาวะการส่งออกลดลง คุณภาพแรงงานลดลง รวมถึงการใช้ E-commerce และการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง และมีต้นทุนสูงขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ ได้แก่

- TSIC 2223 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป มี TFPG ลดลงร้อยละ 1.07 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.16 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
22	1.26	2.57	-1.05	-0.26	-1.82	1.56	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
2222	-1.49	1.37	-2.99	0.13	-2.26	2.39	-4.06	-7.94	-2.25	6.13	5.20	0.93
2223	-2.00	1.17	-3.65	0.48	-2.35	2.83	5.15	21.49	-0.84	-15.50	-18.20	2.70
2229	6.61	4.66	3.02	-1.07	-0.75	-0.32	10.00	-4.00	3.75	10.25	10.59	-0.34

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.7.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) การจัดหาแรงงาน เนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกที่มีความเสี่ยงและแนวโน้มชะลอตัว รวมถึงราคาน้ำมันดิบและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกยังมีอยู่ในระดับสูง และมีความผันผวน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติก ที่จำเป็นต้องควบคุมต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้สามารถแข่งขันได้

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาศักยภาพ (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์พลาสติก (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน พร้อมไปกับการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.7.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แม้ว่าในสถานการณ์ผลิตภัณฑ์พลาสติกต้องเผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติกยังคงต้องติดตามสถานการณ์ผลกระทบจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่มีข้อบังคับและมาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลให้การตลาดและการจำหน่ายมีการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรศึกษาและวางแผนการรองรับของต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนพลังงานด้วยเครื่องมือในระบบตลาดการซื้อขายล่วงหน้าต่าง ๆ มากขึ้น รวมถึงการลงทุนเครื่องจักรและการใช้พลังงานทดแทนต่าง ๆ

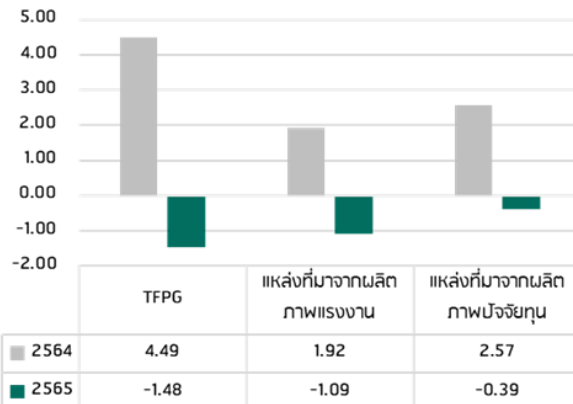
- 2) ผู้ประกอบการควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสากลใหม่ ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามการส่งเสริมและนโยบายของภาครัฐ เพื่อสามารถเข้าถึงตลาดใหม่ และเข้าถึงการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ
- 3) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ในอนาคต และเพิ่มทักษะในการผลิตรูปแบบใหม่ ที่รองรับกับผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกจากวัสดุธรรมชาติและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.8 TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

ผลภาพการผลิตของอุตสาหกรรมแร่โลหะ ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมแร่โลหะ (%)

TFPG ปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานหดตัวลง โดยมีปัจจัยหลักจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ

- การผลิตและการส่งออกของกลุ่มเซรามิกขยายตัว เนื่องจากความต้องการเพิ่มขึ้นของประเทศคู่ค้า CLMV โดยเฉพาะ กระเบื้องปูพื้น บุษบั้ง และเครื่องสุขภัณฑ์
- การผลิตปูนซีเมนต์มีปริมาณการผลิต ปริมาณการจำหน่าย และมูลค่าการส่งออกปรับตัวลดลงจากปีก่อน โดยได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อ
- การจำหน่ายเซรามิกมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศอาเซียน
- ปูนซีเมนต์ยังมีความเสี่ยงจากปัจจัยลบจากทั้งในและนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภาคก่อสร้างหรือครัวเรือน

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- หนี้สินลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- การลงทุนด้านการวิจัยลดลง

ตัวอย่างไร้ให้ TFPG ของการผลิตแร่โลหะยังคงขยายตัว

- สนับสนุนให้มีปรับกระบวนการผลิตโดยลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อผลิตสินค้ารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพสูง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาทิ Green cement (Hydraulic cement) เพื่อรองรับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่เป็น Green Building
- ขยายสาขาหรือช่องทางกระจายจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศ โดยเฉพาะประเทศ CLMV เพื่อขยายฐานลูกค้า เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว
- การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดเฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ
- การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว
- การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์

การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (TSIC 23) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งได้จากการแปรรูปวัตถุดิบให้อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ประกอบด้วย การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดเฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนโม่ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และ ปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 283 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 86 ราย ขนาดกลาง 72 ราย และขนาดเล็ก 125 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 437,560 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 90.10 ของประชากรทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิก การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

3.8.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 พบว่าการผลิตและการส่งออกขยายตัวเนื่องจากความต้องการเพิ่มขึ้นของประเทศคู่ค้า CLMV รวมถึงความต้องการจากผู้ประกอบการกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะการผลิตเซรามิก ได้แก่ กระเบื้องปูพื้น บุผนัง และเครื่องสุขภัณฑ์ ขณะที่การผลิตปูนซีเมนต์มีปริมาณการผลิต ปริมาณการจำหน่าย และมูลค่าการส่งออกปรับตัวลดลงจากปีก่อนโดยได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อ ราคาพลังงานที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะคาดว่าปริมาณการผลิตและการจำหน่ายเซรามิกใน ปี พ.ศ. 2566 คาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น จากการผลิตเครื่องสุขภัณฑ์และจำหน่ายกระเบื้องปูพื้น บุผนัง ตามความต้องการของผู้บริโภคและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ส่วนการส่งออกมีแนวโน้มทรงตัวจากความแน่นอนของเศรษฐกิจโลก โดยตลาดหลักในการส่งออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศอาเซียน แต่ยังมีปัจจัยสำคัญที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด คือ ราคาพลังงาน วัตถุดิบ อัตราเงินเฟ้อ และค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการผลิตและการจำหน่ายภายในประเทศ แต่อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ยังมีความเสี่ยงจากปัจจัยลบหลายประการทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์ โดยนอกจากมาตรการ Loan To Value (LTV) จะสิ้นสุดลงภายในสิ้นปีพ.ศ. 2565

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณขยายตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 5,735 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 3.24 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 370 โรงงาน(ร้อยละ 6.45 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 5,365 โรงงาน (ร้อยละ 93.55 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 4,364 ล้านบาท หดร้อยละ 36.65 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ จากตารางที่ 3.17 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.27 และการส่งออกเติบโตคงที่ร้อยละ 28.60 ตามลำดับ เช่นเดียวกับคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นสำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 76.27 เป็นร้อยละ 78.55 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลงจากร้อยละ 13.05 เป็นร้อยละ 10.88 รวมถึงอายุเฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 38.16 ปี เป็น 39.11 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.48 เป็นร้อยละ 18.93 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0 เป็นร้อยละ 2.27 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่าสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและมีอัตราส่วนหนี้สินลดลงด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น โดยพบว่ามีต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.17 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	5.27	-6.97
การเติบโตของการส่งออก (%)	-28.60	18.07
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	78.55	76.27
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	10.88	13.05
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.11	38.16
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	2.27	0.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	18.93	15.48
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.63	1.34
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	17.77	12.03
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	5.33	5.14
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	75.29	72.73
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	63.07	61.35
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	11.32	10.36
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	28.75	29.63

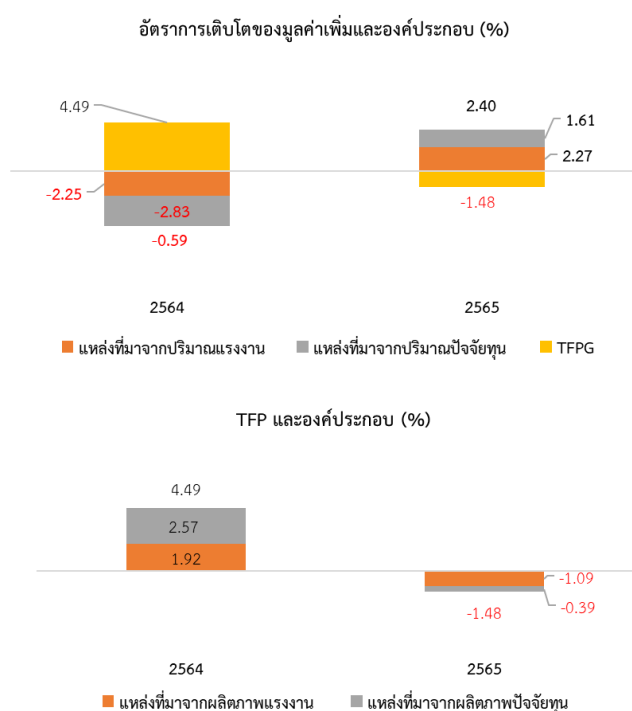
ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	63.22	71.01
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.28	6.91
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	0.48
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	1.13	1.16
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	-1.72
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.17	0.19

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.8.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.40 จากปีก่อน โดยเกิดจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณแรงงานและทุนร้อยละ 2.27 และ 1.61 ตามลำดับ ขณะที่ผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ลดลงร้อยละ 1.48 ซึ่งการหดตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากปัจจัยด้านต้นทุนที่สูงขึ้น ได้แก่ สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 72.73 เป็น 75.33 สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.35 เป็น 63.05 สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.36 เป็น 11.32 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 29.63 เป็น 28.75 ประกอบกับสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลงร้อยละ 2.17 แต่มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามผลิตภาพของแรงงานและปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.61 และ ร้อยละ 2.27 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.9

แผนภาพที่ 3.9 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โอโลหะ

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- การผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนวัตถุดิบลดลง
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนลดลง
- สัดส่วนแรงงานฝีมือเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- หนี้สินลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่ลดลง

- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- การลงทุนด้านการวิจัยลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	2.40	2.27	1.61	-1.48	-1.09	-0.39
2564	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-1.48	-1.09	-0.39	-7.38	3.33
2564	4.49	-0.16	-2.00	11.04	-4.39

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตแก้ว และผลิตภัณฑ์แก้ว (TSIC 2310) การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ (TSIC 2393) และการผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ (TSIC 2395)** มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 4.17 19.80 และ 3.29 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นบวก เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.68 1.35 และ 8.99 ซึ่งเป็นผลจากผลิตภาพแรงงานและทุนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่เพิ่มขึ้น และอายุเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่น้อยกว่า 5 ปี ลดลง ถึงแม้ว่าต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ

ตารางที่ 3.18 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
23	2.40	2.27	1.61	-1.48	-1.09	-0.39	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57
2310	4.17	1.63	1.86	0.68	0.27	0.41	6.59	-10.96	2.52	15.03	13.98	1.05
2392	-6.84	-1.02	-1.23	-4.59	-2.40	-2.19	6.40	5.29	1.25	-0.14	-1.14	1.00
2393	19.80	7.13	11.32	1.35	2.76	-1.41	17.12	-0.24	5.00	12.36	11.35	1.01
2394	-3.85	13.43	-0.39	-16.89	-15.30	-1.59	-3.32	0.30	-3.93	0.31	-1.85	2.16
2395	3.29	-8.25	2.55	8.99	9.89	-0.90	-4.82	-0.98	-3.39	-0.45	-1.75	1.30
2399	13.52	9.47	4.67	-0.62	-2.77	2.15	-14.75	-11.67	-12.92	9.84	3.39	6.45

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.8.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการต้นทุน ปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกันกับกระบวนการการผลิต และการพัฒนาแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวมของต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มลดลงจากปีก่อนหน้า กล่าวคือ หากมีการแก้ไขปัญหในเรื่องการแบกรับด้านต้นทุนที่สูงขึ้นของผู้ประกอบการได้ จะช่วยให้อุตสาหกรรมที่เติบโตและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมี ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) แผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน พร้อมไปกับการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.8.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อประเทศ อีกอุตสาหกรรมหนึ่งในปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันไทยกำลังมีการปรับปรุงพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ในประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อความต้องการต่อผลิตภัณฑ์ในเชิงวัสดุก่อสร้างเพิ่มขึ้น ประกอบกับความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์จากไทยไปประเทศเพื่อนบ้านก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า จึงนำไปสู่เสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ดังนี้

- 1) สนับสนุนให้มีปรับกระบวนการผลิตโดยลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อผลิตสินค้ารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพสูง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาทิ Green cement (Hydraulic cement) เพื่อรองรับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่เป็น Green Building
- 2) สนับสนุนให้ขยายสาขาหรือช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศ CLMV เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และหาตลาดใหม่เพื่อขยายฐานลูกค้า
- 3) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 4) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญหรือพลังงานทางเลือกในกระบวนการผลิต เนื่องจากสามารถช่วยลดต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิตได้

3.9 TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ปี 2565

TFPG ลดตัวจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าเพิ่มลดลง โดยมีปัจจัยหลักจากภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซา กระบวนการส่งออกและการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กภายในประเทศ

- การระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและไทยชะลอตัว ภาคการก่อสร้างของเอกชนชะลอตัว รวมทั้งความต้องการใช้เหล็กในอุตสาหกรรมสืบทอด เช่น การผลิตรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ปรับลดการผลิตตามความต้องการที่ลดลง
- สถานการณ์ราคาเหล็กโลกผันผวน จากดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างในหมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศหดตัว
- ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กหลักอย่างกลุ่มประเทศอาเซียนลดลงจากปีก่อน
- สถานการณ์ทางการเงินในอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กได้รับแรงกดดันจากเงินเฟ้อ และการยุติมาตรการ AD

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ขึ้น

- การเติบโตยอดขายขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะและได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลง
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นลดลง

ตัวชี้วัดที่เฝ้าระวัง

- การเติบโตการส่งออกลดลง
- มูลค่าเครื่องจักรอายุน้อยกว่า 5 ปี / เครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- ยอดขาย E-Commerce ลดลง
- การผลิต ODM และ OBM ลดลง
- ต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตโลหะขั้นมูลฐานยังคงขยายตัว

- ผู้ผลิตเหล็กในจีนปลายน้ำควรยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานให้มีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าตามลักษณะงาน (Customized Product) ด้วยการลงทุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมศักยภาพ เช่น การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์
- ผู้ผลิตควรขยายพันธมิตรทางการค้า โดยที่ภาครัฐให้การส่งเสริมการสร้างเครือข่าย โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน เช่น เวียดนาม ที่เป็นตลาดส่งออกหลัก และมีการขยายตัวในด้านลงทุนและกำลังการผลิต เพื่อส่งเสริมการค้าและกระจายความเสี่ยงจากแหล่งวัตถุดิบ
- การเริ่มวางแผนลดการปล่อยคาร์บอน เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับอุปสงค์ในสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การบังคับใช้มาตรการ CBAM และกระแส Net Zero ในประเทศผู้ผลิตเหล็กรายสำคัญของโลก ในระยะยาวจะช่วยลดผลกระทบของต้นทุนส่วนเพิ่มจากราคาเหล็กวัตถุดิบ และภาคีคาร์บอนภายในประเทศและประเทศคู่ค้า

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน (TSIC 24) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน อันเกิดจากการถลุงและ/หรือการสกัดเหล็กและโลหะที่ไม่ใช่เหล็กแร่แท่งเหล็กถลุง หรือเศษ/ของที่ไม่ได้ โดยใช้เทคนิคอิเล็กทรอนิกส์โทรเมทัลลurgical รวมถึงการผลิตโลหะผสมและโลหะผสมชนิดพิเศษ โดยการนำธาตุเคมีอื่นเจือในโลหะบริสุทธิ์ ผลผลิตที่ได้จากการถลุงและสกัดจะถูกนำไปใช้ในกระบวนการรีด ดึง และอัด เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ในลักษณะแผ่น แฉก ท่อน เส้น ลวด หลอด ท่อ และโพรไฟล์กลวง และถูกนำไปใช้ในกระบวนการหลอมละลายเพื่อนำไปผลิตโลหะหล่อและผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน การผลิตโลหะมีค่าและโลหะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เหล็กขั้นมูลฐาน และการหล่อโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตโลหะขั้นมูลฐานรวมทั้งสิ้น 87 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 57 ราย ขนาดกลาง 14 ราย และขนาดเล็ก 16 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 69.8 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ คือ การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน (TSIC 2410)

3.9.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กในปี พ.ศ. 2565 ทั้งการผลิตเหล็กดิบและการผลิตเหล็กสำเร็จรูปภายในประเทศ มีอัตราหดตัวลงร้อยละ 2.9 และร้อยละ 7.6 ตามลำดับ เนื่องด้วยปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปต่ำกว่าในช่วงสองปีก่อนหน้านี้ การบริโภคในระดับต่ำเป็นผลมาจากการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อ เป็นผลพวงจากความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ และมาตรการ Zero COVID ของประเทศจีนที่ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานการผลิต และราคาพลังงานวัตถุดิบ สำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องของอุตสาหกรรมเหล็กไทยหดตัวในกลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้างที่ใช้เหล็กอย่างเข้มข้น และอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าในการผลิตตู้เย็น ส่วนอุตสาหกรรมยานยนต์ยังขยายตัวได้ดีในปีที่ผ่านมา ในขณะที่ภาคการส่งออกหดตัวร้อยละ 11.3 โดยผลิตภัณฑ์ที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน (Sections) และผลิตภัณฑ์ท่อเหล็ก (Pipes & Tubes) มีตลาดหลักเป็นกลุ่มประเทศอาเซียน สหรัฐอเมริกา และแคนาดา สถานการณ์การส่งออกเหล็กทั่วโลกมีปริมาณการส่งออกที่หดตัวรวมถึงประเทศจีนซึ่งเป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลก (ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมเหล็กไทย, 2566)

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2566 คาดการณ์ปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กมีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้น จากการขยายตัวของอุปสงค์ในประเทศซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวของอุปสงค์ในภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีการใช้เหล็ก โดยคาดว่าจะมีการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศขยายตัวร้อยละ 8.6 ซึ่งคาดว่าจะฟื้นตัวใกล้เคียงกับระดับที่เคยสูงในอดีตในปี พ.ศ. 2567 ส่วนสถานการณ์โลกคาดว่าความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปขยายตัวเล็กน้อย จากอุตสาหกรรมและความต้องการพื้นฐานที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นผลดีต่อการค้าผลิตภัณฑ์และเหล็กกล้า แต่ถูกจำกัดปริมาณการบริโภคจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นและการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางในหลายประเทศ นอกจากนี้ มาตรการ

ด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่เข้มข้นและกระแส Net Zero จะกระทบกับผู้ผลิตและผู้ค้าเหล็กที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ส่งผลให้ต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นในระยะยาวราคาเหล็กอาจมีแนวโน้มปรับฐานใหม่ตามการปรับปรุงเทคโนโลยีและกระบวนการผลิต (ศูนย์วิจัยกสิกร, 2566)

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,069 โรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 1.52 จากปีก่อน โดยทั้งหมดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 มีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 298,688.15 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.03 จากปีก่อน เช่นเดียวกับจำนวนแรงงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.40 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.12 พบว่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 มีภาวะการขยายตัวของ ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.31 โดยที่คุณภาพปัจจัยการผลิตด้านแรงงานเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 88.68 เป็นร้อยละ 91.33 สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 43.68 เป็นร้อยละ 48.10 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 36.34 ปี ในขณะที่ส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 6.53 เหลือร้อยละ 3.45 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 39.37 เป็นร้อยละ 35.17 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย ส่วนใหญ่มีทิศทางแย่งชิงทั้งหมด ซึ่งสัดส่วนยอดขาย E-commerce ลดลงมากที่สุดด้านการเงินพบว่าสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและอัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีเพียงแค่สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายที่ลดลงหรือมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น และต้นทุนที่เหลือนี้อัตราส่วนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่สูงขึ้นเป็นร้อยละ 82.95

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.19 พบว่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 มีภาวะการขยายตัวของ ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.43 แต่การส่งออกลดลงร้อยละ 13.87 โดยที่คุณภาพปัจจัยการผลิตด้านแรงงานเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 88.68 เป็นร้อยละ 92.45 สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 43.68 เป็นร้อยละ 45.52 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 36.22 ปี ในขณะที่ส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 6.53 เหลือร้อยละ 3.65 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 39.37 เป็นร้อยละ 35.67 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย ส่วนใหญ่มีทิศทางแย่งชิงทั้งหมด ซึ่งสัดส่วนยอดขาย E-commerce ลดลงมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีเพียงแค่สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายที่ลดลงหรือมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น ส่วนต้นทุนที่เหลือนี้อัตราส่วนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่สูงขึ้นเป็นร้อยละ 86.73 และด้านการเงินมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นลดลง แต่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.19 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	4.43	28.88
การเติบโตของการส่งออก (%)	-13.87	30.03
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	92.45	88.68
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	45.52	43.68
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.22	36.08
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	3.65	6.53
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	35.67	39.37
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.73	2.15
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	52.92	53.33
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.20	2.46
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	86.73	82.38
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	82.94	77.50
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	3.67	5.02
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	17.61	19.74
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	87.44	87.11
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	2.70	2.57
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.11
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.36	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.53
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.00	0.00

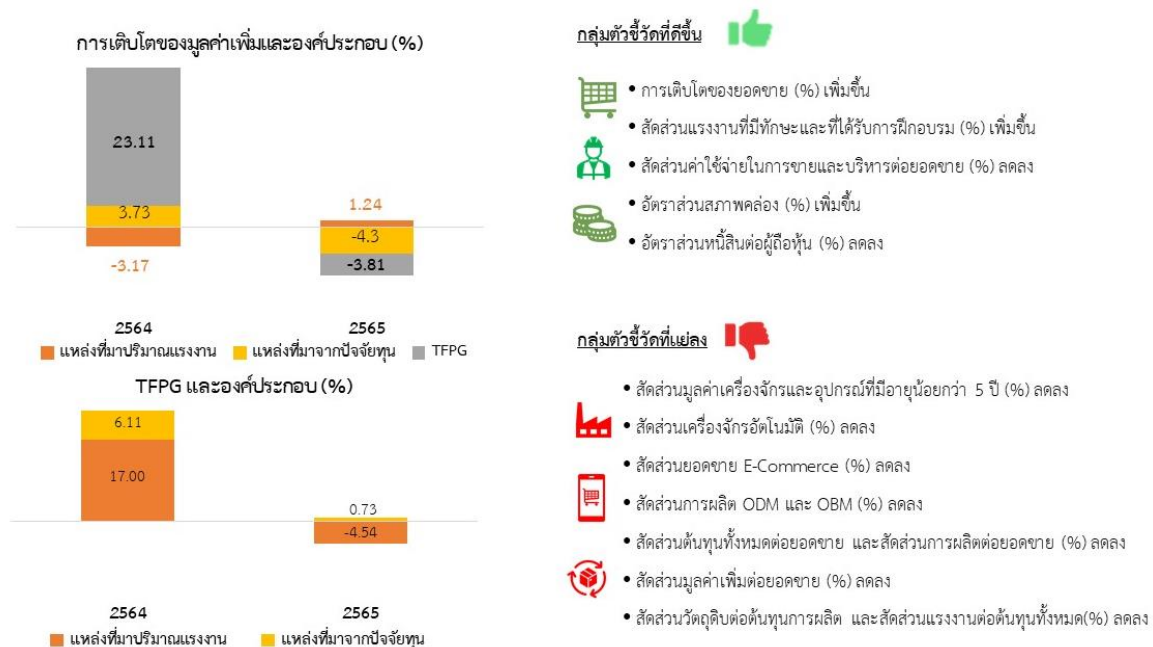
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.9.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 6.87 ประกอบด้วย ปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.24 ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 4.30 และผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 3.81 โดย TFPG ที่ลดลงเป็นผลมาจากปัจจัยคุณภาพอื่น แต่ทั้งนี้ภาวะตลาดสามารถขยายตัวได้ร้อยละ 2.72 ตามยอดขายที่เติบโตขึ้นเช่นเดียวกับปัจจัยเชิงคุณภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.81 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพทุนลดลงร้อยละ 1.71 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่ลดลง และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 6.70 เนื่องด้วยแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต

ODM และ OBM และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง รวมถึงสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม TFGP เฉพาะส่วนของแรงงานและปัจจัยทุนกลับสวนทาง กล่าวคือ TFGP จากส่วนของปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 4.54 และจากส่วนของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.73 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.10

แผนภาพที่ 3.10 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFGP	แหล่งที่มาของ TFGP จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	-6.87	1.24	-4.30	-3.81	-4.54	0.73
2564	23.67	-3.17	3.73	23.11	17.00	6.11

(ข) TFGP และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFGP	แหล่งที่มาของ TFGP จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-3.81	1.81	-1.71	-6.70	2.79
2564	23.11	0.95	0.85	3.10	18.21

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.20 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2565						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน
24	-6.98	1.29	-4.31	-3.96	-4.65	0.69	23.67	-3.17	3.73	23.11	17.00	6.11

ที่มา : ผลการสำรวจและติดตามข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.9.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ที่ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นภาวะเงินเฟ้อ ราคาพลังงาน ต้นทุนเชื้อเพลิง ต้นทุนการผลิต เป็นผลให้อุปสงค์ของการผลิตต่าง ๆ ชะลอตัวลง รวมถึงการผลิตในห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเหล็ก จากผลกระทบดังกล่าวจึงทำให้ราคาเหล็กดิบมีความผันผวนตลอดปี อีกทั้งปัญหานี้สินในภาคอสังหาริมทรัพย์ยังคงส่งผลกระทบต่อความต้องการและการผลิตเพื่อนำมาใช้ในภาคอสังหาริมทรัพย์ และต่อเนื่องไปยังอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กโลหะ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีความต้องการให้ภาครัฐและสถาบันการเงินสนับสนุนด้านสินเชื่อและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์โลหะมูลฐาน (Develop Product/Service) และการสร้างมาตรฐานกระบวนการ ทำงาน (Standardize Operating Process) มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ร่วมกับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของแรงงานในภาคการผลิต และมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น

3.9.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานมีแนวโน้มฟื้นตัว จากการขยายตัวของอุปสงค์ในประเทศตามความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ภาคการก่อสร้าง เครื่องจักร และสินค้าคงทน เป็นต้น และจากอุปสงค์ต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการเริ่มผ่อนคลายนโยบายโควิดของประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภครายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการผลิตเหล็กโลกถูกกดดันจากเงินเฟ้อ

พร้อมกับการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางรุนแรงหลายประเทศ ทำให้สถานการณ์ทางการเงินมีความผันผวน รวมถึงการยุติมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและอุดหนุน (AD) ที่อาจทำให้ราคาเหล็กไทยมีความไม่แน่นอน ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน จึงต้องมีการติดตามและปรับตัว ดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานให้มีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าตามลักษณะงาน (Customized Product) ด้วยการลงทุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมศักยภาพ เช่น การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์
- 2) ผู้ประกอบการควรขยายพันธมิตรทางการค้า โดยที่ภาครัฐให้การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งกำลังมีการขยายตัวในด้านลงทุนและกำลังการผลิต เพื่อส่งเสริมการค้าและกระจายความเสี่ยงจากแหล่งวัตถุดิบ
- 3) ผู้ประกอบการควรเริ่มประเมินสถานะคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในกระบวนการการผลิต เพื่อให้สามารถวางแผนลดการปล่อยคาร์บอน เนื่องด้วยในระยะยาวห่วงโซ่อุตสาหกรรมเหล็กโลกจะทยอยปรับตัวให้สอดคล้องกับอุปสงค์ในสินค้าที่มีตรดอสิ่งแวดลอมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และความเป็นได้ของการบังคับใช้มาตรการ CBAM⁴ และกระแส Net Zero ในประเทศผู้ผลิตเหล็กรายสำคัญของโลก การปรับตัวของภาคการผลิตจะช่วยลดผลกระทบของต้นทุนส่วนเพิ่มจากราคาเหล็กวัตถุดิบ/สินค้าเหล็ก และการต้องจ่ายภาษีคาร์บอนทั้งในประเทศและประเทศคู่ค้า

⁴ Carbon Border Adjustment Mechanism

3.10 TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ ปี 2565

TFPG ลดตัวจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าที่ลดลง
จากปริมาณการจำหน่ายหดตัว เป็นผลมาจาก
ความต้องการผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ที่ลดลง

- การผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณการจำหน่ายหดตัวจากความต้องการบรรจุภัณฑ์อาหารที่ลดลง แต่สถานการณ์การส่งออกไปยังประเทศอาเซียนและญี่ปุ่นขยายตัว โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์กระป๋อง
- การจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออกของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มใช้ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง ขยายตัวมากขึ้น จากอุปสงค์ของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ภาคการก่อสร้าง และการผลิตรถยนต์

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- การเติบโตยอดขายและการส่งออกดีขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะและที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- ยอด E-commerce เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนวัตถุดิบลดลง
- สภาพคล่องดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- เครื่องจักรที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปีลดลง
- การผลิต ODM และ OBM ลดลง
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ตัวอย่างโร้ให้ TFPG ของการผลิตโลหะประดิษฐ์ยังคงขยายตัว

- พัฒนา ออกแบบ และยกระดับด้านมาตรฐานและคุณภาพของบรรจุภัณฑ์โลหะให้สวยงาม และตรงตามความต้องการของลูกค้า เพื่อสอดคล้องกับแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์โลหะเพิ่มขึ้น
- ขยายฐานตลาดและสร้างพันธมิตรทางการค้าในต่างประเทศ โดยอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะตลาดในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งช่วยลดต้นทุนด้านการขนส่งและโลจิสติกส์
- ให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนตลอดกระบวนการผลิต ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายที่มุ่งสังคมคาร์บอนต่ำและภาษีที่เกี่ยวข้อง ของไทยและประเทศคู่ค้า
- จัดทำแผนการบริหารจัดการอุปทานการผลิต เพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การค้า และปรากฏการณ์ภัยทางธรรมชาติ เช่น เอลนีโญ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่นๆ ซึ่งไม่ได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตของที่ทำจากอลูมิเนียม สปริง สลักเกลียว และตะปูควง
- การผลิตทั้ง กระป๋อง ถึงขนาดใหญ่มาก และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ

การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) (TSIC 25) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะที่ได้จากการประกอบหรือผสมผสานผลิตภัณฑ์โลหะ (วัสดุชิ้นอื่นในบางกรณี) ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนที่ทำงานร่วมกับส่วนประกอบที่เคลื่อนไหวได้ ไม่รวมผลิตภัณฑ์โลหะชนิดไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ หรือชนิดที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ ประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีโครงสร้างเป็นโลหะ การผลิตอาวุธและกระสุน และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ และกิจกรรมการบริการงานโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตโลหะประดิษฐ์รวมทั้งสิ้น 107 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 51 ราย ขนาดกลาง 40 ราย และขนาดเล็ก 16 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 52.5 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะประดิษฐ์ ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ คือ การผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594) การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง (TSIC 2595) และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599)

3.10.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ในปี พ.ศ. 2565 เป็นดังนี้ **1) การผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะ** มีปริมาณการผลิตรวม 427,700 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.69 จากปีที่ผ่านมา และมีปริมาณจำหน่ายรวม 403,820 ตัน หดตัวเล็กน้อยเทียบกับปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.41 เนื่องจากการผลิตอาหารกระป๋องเพื่อการส่งออกปรับตัวลดลงต่อเนื่อง หลังสถานการณ์โควิด-19 มีแนวโน้มดีขึ้น โดยที่มูลค่าการส่งออกขยายตัวเทียบกับปีก่อน ร้อยละ 7.63 จากการส่งออกกระป๋องเคลือบสีบุกและฝากระป๋องอัดความดันที่เพิ่มขึ้น ส่วนมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.46 จากปีก่อน เนื่องจากโครงสร้างราคาในกลุ่มผลิตภัณฑ์แผ่นเหล็ก กระป๋องอะลูมิเนียม และชิ้นส่วนสำหรับผู้ประกอบการยังคงค่อนข้างสูง (รายงานสภาวะอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ สศอ.) **2) การผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียว ตะปูควง สกรู น็อต และตะปู** มีปริมาณการผลิตรวม 197,636 ตัน หดตัวร้อยละ 0.19 จากปีก่อนหน้า แต่มีปริมาณจำหน่ายรวมขยายตัวร้อยละ 5.50 เป็นมูลค่าการจำหน่ายรวม 23,768 ล้านบาท เนื่องด้วยการจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออกที่ขยายตัว และ **3) เครื่องครัวและของใช้จากโลหะ** มีปริมาณการผลิตรวม 74 ล้านตัน หดตัวค่อนข้างมากจากปีก่อนหน้าร้อยละ 26.46 จากการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกที่ลดลง (ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สศอ.)

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตโลหะประดิษฐ์ภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2566 คาดการณ์ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายบรรจุภัณฑ์โลหะจะขยายตัวเล็กน้อยจากความต้องการบริโภคภายในประเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียวและตะปูควง จะมีปริมาณอุปสงค์เพิ่มขึ้น จากภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศกลับมาคึกคัก เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง และอุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น แต่ในภาพรวมอุตสาหกรรมต้องเผชิญกับราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนด้านโลจิสติกส์และต้นทุนพลังงานและ

น้ำมันยังคงมีแนวโน้มขยายตัว อีกทั้งผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า และที่สำคัญกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านภาษีสำหรับบรรจุก๊าซและแนวโน้มการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยและประเทศคู่ค้า ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการบรรจุก๊าซทางเลือก (พลาสติกชีวภาพ) มากขึ้นจึงเป็นประเด็นที่กระทบต่อผู้ประกอบการ ให้เตรียมความพร้อมเพื่อกองความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจ

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 7,817 โรงงาน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.85 จากปีก่อน จำแนกเป็น โรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 802 โรงงาน (ร้อยละ 10.26 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 7,014 โรงงาน (ร้อยละ 89.73 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 466,057.54 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.49 จากปีก่อน เช่นเดียวกับจำนวนแรงงาน ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.44 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ ในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.21 พบว่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 มีภาวะการขยายตัวของตลาด ทำให้อุตสาหกรรมและการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.13 และร้อยละ 10.52 ตามลำดับ ทั้งนี้ คุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพของแรงงาน มีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.77 เป็นร้อยละ 77.88 สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.41 เป็นร้อยละ 29.52 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 35.83 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.29 เป็นร้อยละ 37.87 แต่มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 11.48 เป็นร้อยละ 10.12 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย พบเฉพาะสัดส่วนยอดขาย E-commerce ที่เพิ่มขึ้น ส่วนสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นเฉพาะสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเท่านั้น ส่วนสัดส่วนต้นทุนที่เหลือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย ส่วนด้านการเงินมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง

ตารางที่ 3.21 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์
(ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	4.13	17.69
การเติบโตของการส่งออก (%)	10.52	21.33
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	77.88	75.77
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	29.52	26.41

ตัวชี้วัด	2565	2564
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	35.83	34.41
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	10.12	11.48
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	37.87	27.29
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.84	0.46
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	24.85	27.44
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.90	0.95
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	73.47	71.18
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	67.53	66.06
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	5.52	4.79
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.89	25.89
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	87.16	89.35
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	9.83	9.37
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.00
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.38	0.38
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.68
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.04	0.04

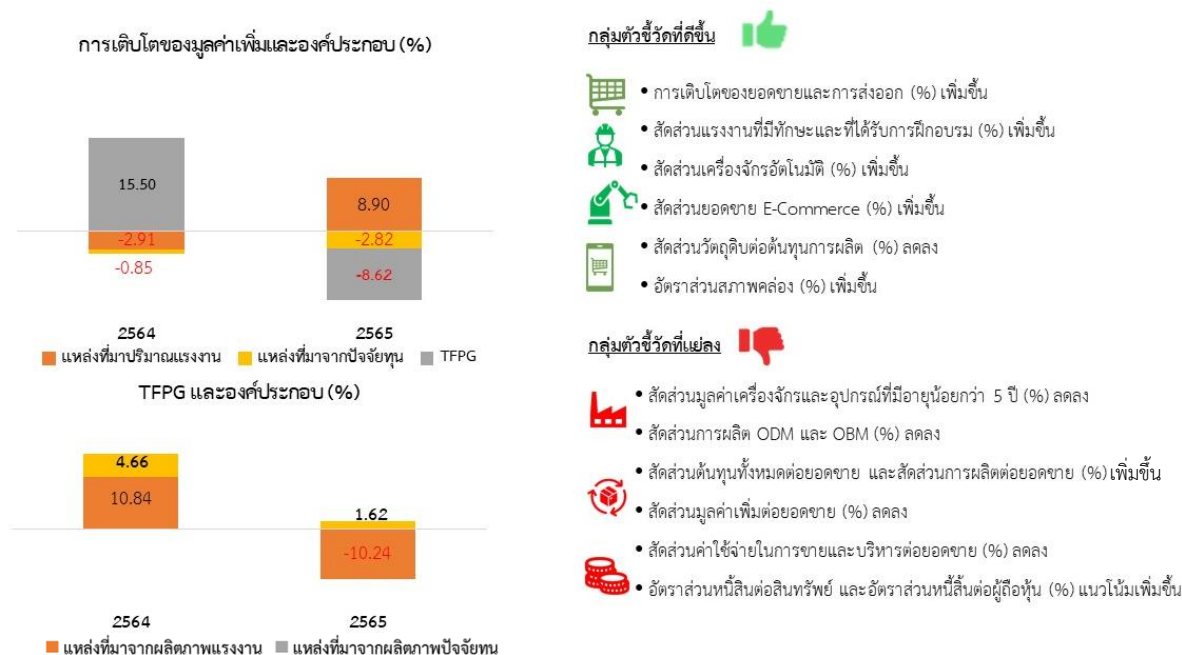
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.10.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 2.54 ประกอบด้วย ปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.90 และปริมาณปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 2.82 ส่วนผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ลดลงร้อยละ 8.62 โดย TFPG ที่ลดลงเป็นผลมาจากปัจจัยคุณภาพอื่น แต่ทั้งนี้ ภาวะตลาดสามารถขยายตัวได้ร้อยละ 2.61 ตามยอดขายที่เติบโตขึ้น เช่นเดียวกับปัจจัยเชิงคุณภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.11 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.18 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงค่อนข้างมากที่ร้อยละ 14.52 เนื่องด้วยแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง รวมถึงสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่า TFPG ที่ลดลง แม้ว่าเฉพาะส่วนของทุนและส่วนแรงงานจะเพิ่มขึ้น แต่ส่วนที่มาจากปัจจัยอื่น ๆ กลับลดลงในขนาดที่มากกว่า ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.11

แผนภาพที่ 3.11 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2565	-2.54	8.90	-2.82	-8.62	-10.24	1.62
2564	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-8.62	1.11	2.18	-14.52	2.61
2564	15.50	0.15	-0.03	4.22	11.16

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สคค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตการผลิตถึง กระป๋อง ถึงกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594)** มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 4.65 แต่มี TFPG เป็นลบ ลดลงร้อยละ 3.76 เนื่องจากผลผลิตภาพแรงงานลดลงมากกว่าผลผลิตภาพทุนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแม้ว่าการพัฒนาคุณภาพปัจจัยแรงงานจากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น แต่คุณภาพปัจจัยทุนลดลงจากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีลดลง อีกทั้งสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่ **หมู่ย่อยการผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว**

และตะปูควง (TSIC 2595) ที่มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 1.09 และมี TFPG เป็นลบ ลดลงร้อยละ 7.52 เนื่องจากผลิตภาพแรงงานลดลงมากกว่าผลิตภาพทุนที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุนในหมู่ย่อนี้ลดลง มีเพียงสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น รวมสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ก็เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599) มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 16.86 และมี TFPG เป็นลบ ลดลงร้อยละ 16.03 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานที่ลดลงอย่างมาก จากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมลดลง อย่างไรก็ตาม สัดส่วนต้นทุนต่อยอดมีแนวโน้มลดลง

**ตารางที่ 3.22 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์
(ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)**

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน
25	-2.54	8.90	-2.82	-8.62	-10.24	1.62	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66
2594	4.65	9.14	-0.73	-3.76	-6.74	2.98	7.53	-5.12	-3.74	16.39	9.95	6.44
2595	1.09	10.01	-1.40	-7.52	-9.43	1.91	14.86	-8.64	1.76	21.74	18.57	3.17
2599	-16.86	7.59	-8.42	-16.03	-16.60	0.57	12.78	6.02	0.91	5.85	3.32	2.53

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.10.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนวัตถุดิบ (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงานหรือบุคลากรตามลำดับ เนื่องด้วยต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนแรงงานถูกกดดันจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและราคาพลังงานเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ในรัสเซียและยูเครนที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ประเด็นด้านนโยบายด้านภาษีการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ให้สะอาดมากขึ้น จากประเด็นดังกล่าวผู้ประกอบการจึงมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านต้นทุนวัตถุดิบโดยเฉพาะวัตถุดิบภายในประเทศ และลดฐานภาษีที่เกี่ยวข้อง

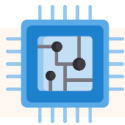
สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ เช่น บรรจุภัณฑ์โลหะ ลวดโซ่ สปริง เป็นต้น (Develop Product/Service) มากที่สุด รวมถึงการสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ร่วมกับการพัฒนาศักยภาพของแรงงาน และมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์และให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น

3.10.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์มีแนวโน้มขยายตัวเล็กน้อย จากการผ่อนคลายมาตรการโควิดเต็มรูปแบบ การบริโภคภายในประเทศ ความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และปัจจัยหนุนจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมถึงการฟื้นตัวของประเทศคู่ค้าในกลุ่มประเทศอาเซียน อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยังต้องเผชิญกับแรงกดดันจากภาวะเงินเฟ้อ ราคาวัตถุดิบ และต้นทุนโลจิสติกส์ที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายและภาษีด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน และปรากฏการณ์เอลนีโญที่จะส่งผลกระทบต่อปริมาณวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ต้องรับมือ ติดตาม และปรับตัว ดังนี้

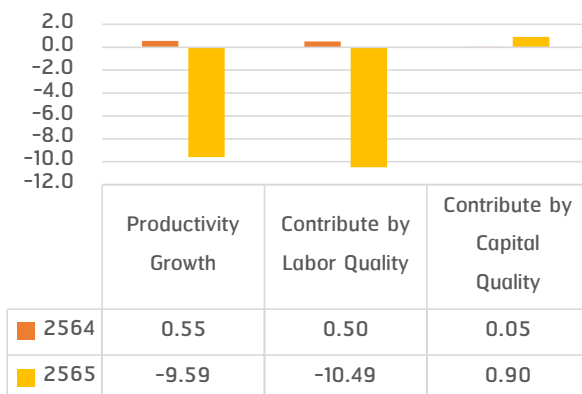
- 1) ผู้ประกอบการควรพัฒนา ออกแบบ และยกระดับด้านมาตรฐานและคุณภาพของบรรจุภัณฑ์โลหะ ให้มีความสวยงาม และตรงตามความต้องการใช้งานของลูกค้าเพื่อสอดคล้องกับแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์โลหะเพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 2) ในกลุ่มผลิตภัณฑ์โซ่ ลวด สปริง สลักเกลียว และตะปูควง ผู้ประกอบการอาจขยายฐานตลาดและสร้างพันธมิตรทางการค้าในต่างประเทศโดยอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะตลาดในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งช่วยลดต้นทุนด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นผลให้การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตดีขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนตลอดกระบวนการผลิต อาจปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายที่มุ่งสังคมคาร์บอนต่ำ และภาษีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในประเทศและประเทศคู่ค้า
- 4) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการอุปทานการผลิต เพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศ และปรากฏการณ์ภัยทางธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.11 TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทาง ทัศนศาสตร์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2565

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิต
ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (%)

TFPG ลดจากปีก่อนหน้า รวมถึงมูลค่าเพิ่มลดลงโดยมีปัจจัยหลักจากต้นทุนการผลิตและสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ที่ลดลง

- รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่มีความไม่แน่นอน ปัญหาความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่รุนแรงมากขึ้น รวมถึงการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมีการใช้มากขึ้น
- HDD ถูก disrupt จากการใช้ solid state drive เพิ่มขึ้น
- สถานการณ์การขาดแคลนเซมิคอนดักเตอร์ที่เป็นวัตถุดิบที่สำคัญของการผลิตยังคงมีอยู่
- แนวโน้มความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มีมากขึ้นในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะและได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM, OBM
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง
- ยอดขาย e-commerce ลดลง
- ปัจจัยต้นทุนต่อแรงงานลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนเพิ่มขึ้น
- หนี้สินเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตอิเล็กทรอนิกส์ยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการควรลงทุนกับเครื่องจักรที่รุ่นใหม่ที่มีอายุไม่สูง ซึ่งจะส่งผลประสิทธิภาพเครื่องจักรที่จะเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อทั้งต้นทุนการใช้พลังงานในการผลิตที่ลดลง
- ผู้ประกอบการควรกระจายความเสี่ยงของปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ควรมีการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ที่สามารถจัดหาวัตถุดิบได้จากแหล่งต่าง ๆ ในราคาที่เหมาะสมได้
- ผู้ประกอบการควรมีส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน จะช่วยให้สามารถปรับกระบวนการทำงานที่ช่วยลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายได้ รวมถึงการเพิ่มทักษะในการวิจัยและพัฒนาซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางวิทยาศาสตร์ (TSIC 26) (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วง อุปกรณ์สื่อสาร และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่คล้ายกัน รวมถึงส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยที่การออกแบบและการใช้วงจรรวมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีขนาดเล็กเป็นพิเศษเป็นสิ่งแสดงคุณลักษณะเฉพาะของกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมในหมวดนี้ โดยกิจกรรมการผลิตของอุตสาหกรรมในหมวดนี้ ประกอบด้วย การผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง การผลิตอุปกรณ์สื่อสาร การผลิตเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือน การผลิตเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด การทดสอบ การนำร่อง และการควบคุมรวมถึงนาฬิกา การผลิตเครื่องฉายรังสี เครื่องไฟฟ้าทางการแพทย์ และทางการพยาบาล การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์ถ่ายภาพ การผลิตสื่อแม่เหล็กและสื่อเชิงแสง

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งสิ้น 79 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 66 ราย ขนาดกลาง 8 ราย และขนาดเล็ก 5 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 50.3 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์คือ ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง

3.11.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามทิศทางของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่สำคัญส่วนใหญ่ยังคงขยายตัวด้วยส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ ปัจจัยด้านราคาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อให้ผู้ผลิตชะลอการผลิตสินค้า เพื่อรองรับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น รวมถึงสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้ประกอบการชะลอการลงทุนในกิจการ ทั้งยังต้องเผชิญปัญหาความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ฐานการผลิตที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงการกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ยังคงมีแนวโน้มที่ดีจากอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีการใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น อย่างอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คาดว่าจะขยายตัวเพียงเล็กน้อยจากความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเติบโตชะลอตัวซึ่งเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังคงชะลอตัวลง รวมถึงการขาดแคลนวัตถุดิบ สำหรับความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยังคงมีแนวโน้มเติบโตได้ดีจากความต้องการในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าที่มีการเติบโตอย่างมาก รวมถึงอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่ยังคงน่ากังวลคือการผลิตฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ที่ถูก Disrupt จากการใช้ Solid State Drive (SSD) มากขึ้น รวมถึงสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (consumer electronic) ที่กำลังซ่อลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว อย่างไรก็ตาม ยังคงติดตามสถานการณ์การขาดแคลนวัตถุดิบอย่างเซมิคอนดักเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต

สินค้าขึ้นปลายอยู่ ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ที่รุนแรงมากขึ้นหลังจากการประกาศใช้กฎหมาย CHIPS act ซึ่งก่อให้เกิดการย้ายฐานการผลิต การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ด้านภาษีมีแนวโน้มมากขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 246 โรงงาน หดตัวร้อยละ 1.99 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (ร้อยละ 0.41) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 25 โรงงาน (ร้อยละ 10.16 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 220 โรงงาน (ร้อยละ 89.43 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 5,086.35 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 480.50 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.23 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ทำให้ยอดขายเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.87 ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 88.28 เป็นร้อยละ 90.66 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.29 เป็นร้อยละ 18.21 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 38.28 ปี เป็น 38.51 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.54 เป็นร้อยละ 50.44 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 20.94 เป็นร้อยละ 16.78 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่ามีเฉพาะสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องลดลงและมีอัตราส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้น ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยพบว่ามีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.23 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	18.87	6.75
การเติบโตของการส่งออก (%)	14.55	26.59
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	90.66	88.28
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	18.21	16.29
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.51	38.28
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	16.78	20.94
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	50.44	47.54
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	5.83	5.90
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	36.67	31.99
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.56	1.58

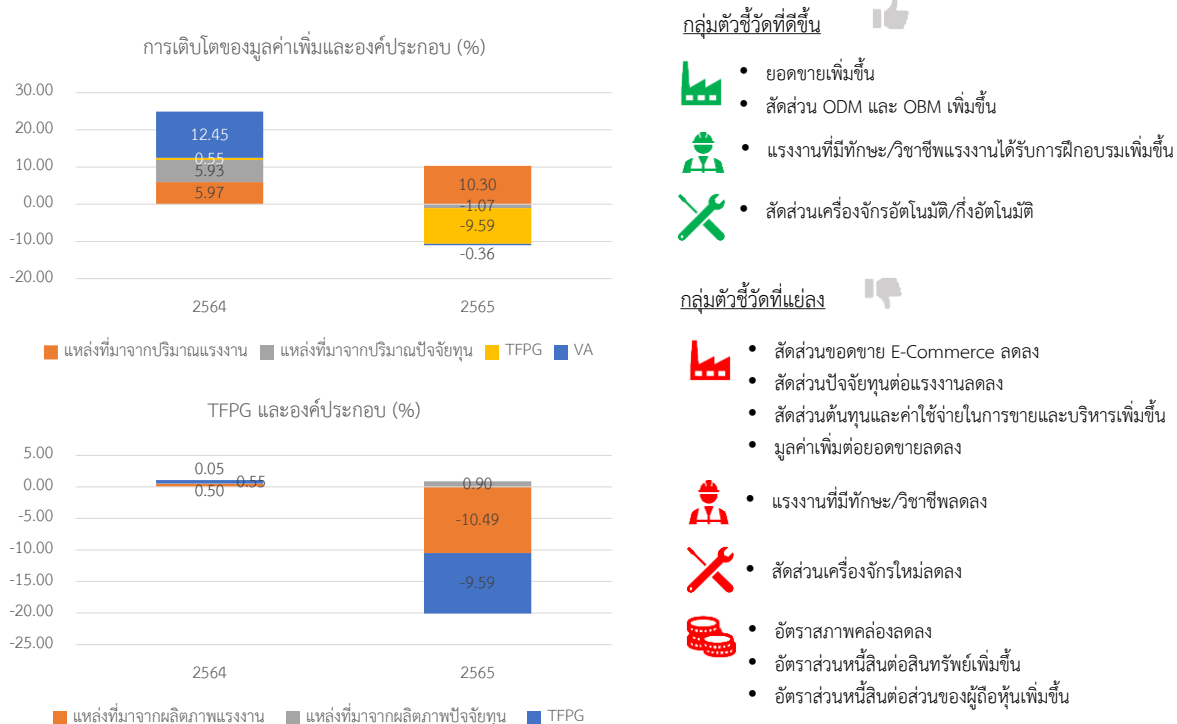
ตัวชี้วัด	2565	2564
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.65	77.64
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	70.51	70.22
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	7.39	5.81
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	20.03	21.69
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	92.48	90.08
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.97	4.69
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.29
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.34	0.34
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.48
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.37	0.44

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.11.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 0.36 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.30 และปริมาณทุนลดลงร้อยละ -1.07 และผลิตภาพการผลิต (TFPG) ลดลงร้อยละ 9.59 แม้จะมีปัจจัยด้านภาวะตลาดขยายตัวจากสถานการณ์ COVID-19 ที่ผ่อนคลายลงส่งผลให้มียอดขายเติบโตมากขึ้น รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ อย่างคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.26 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น แต่ในด้านคุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.30 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ que ลดลง และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 22.45 มาจากการมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อ TFPG ที่ลดลง อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานลดลงร้อยละ 10.49 และปัจจัยทุนเพิ่มขึ้น 0.90 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.12

แผนภาพที่ 3.12 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	-0.36	10.30	-1.07	-9.59	-10.49	0.90
2564	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	-9.59	1.26	-0.30	-22.45	11.90
2564	0.55	-0.07	0.07	-3.71	4.26

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (TSIC 2610)** และการผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (TSIC 2620) มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 6.95 และลดลงร้อยละ 24.16 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นลบลดลงเป็นร้อยละ 3.21 และ 27.11 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพทุนที่ลดลงแต่ขณะที่แรงงานเพิ่มขึ้น จากอายุเฉลี่ยของแรงงานที่เพิ่มขึ้น และอายุเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่น้อยกว่า 5 ปี ลดลง โดยแรงงานและทุนสามารถ

สร้างมูลค่าต่อยอดขายเพิ่มขึ้นใน TSIC 2610 สะท้อนได้จากคุณภาพของปัจจัยแรงงานและคุณภาพของปัจจัยทุนส่วนใหญ่จะลดลงจากการที่มีแรงงานทักษะ แรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น และมีเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น ขณะที่ TSIC 2620 มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง เป็นผลมาจากคุณภาพปัจจัยแรงงานลดลงจากการที่มีแรงงานทักษะ และแรงงานที่ได้รับการอบรมลดลง

ตารางที่ 3.24 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทศนศาสตร์

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต	ผลิต		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต	ผลิต
					ภาพ แรงงาน	ภาพ ทุน					ภาพ แรงงาน	ภาพ ทุน
26	-0.36	10.30	-1.07	-9.59	-10.49	0.90	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05
2610	6.95	10.21	-0.05	-3.21	-6.60	3.39	15.44	6.93	6.50	2.01	1.23	0.78
2620	-24.16	10.13	-7.18	-27.11	-23.74	-3.37	2.69	0.88	1.53	0.28	0.45	-0.17

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.11.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ปัญหาด้านต้นทุนแรงงาน และภาษี และ (3) ประสิทธิภาพของเครื่องจักรและแรงงาน การจัดหาแรงงาน และระบบการขนส่ง

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และซื้อเครื่องจักรเพิ่มเติม (Add Equipment) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะปรับปรุงกระบวนการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในการเพิ่มคุณภาพแรงงาน รวมถึงเครื่องจักรใหม่เพิ่มเติม

3.11.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเติบโตเพียงเล็กน้อย จากความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ชะลอตัวจากภาวะเศรษฐกิจโลก รวมถึงยังคงต้องเผชิญกับภาวะขาดแคลนวัตถุดิบอยู่ แต่ยังคงมีความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมอื่นอย่างอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและยานยนต์ รวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์และการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทั้งนี้การลดลงของตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย

ลดลง และต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการควบคุม ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์จึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

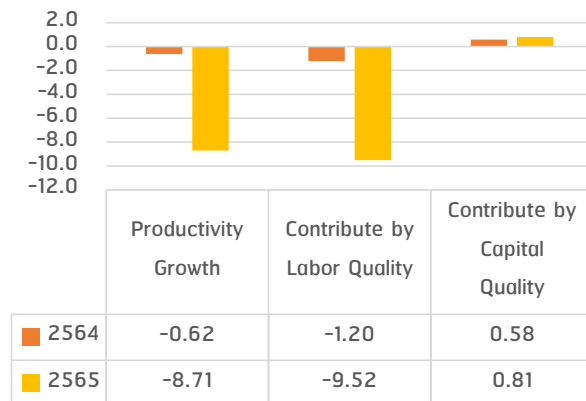
- 1) ผู้ประกอบการควรลงทุนกับเครื่องจักรที่รุ่นใหม่ที่มีอายุไม่สูง ซึ่งจะส่งผลประสิทธิภาพเครื่องจักรที่จะเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อทั้งต้นทุนการใช้พลังงานในการผลิตที่ลดลง และมีเทคโนโลยีที่ช่วยให้การผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงได้
- 2) ผู้ประกอบการควรกระจายความเสี่ยงของปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ควรมีการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ที่สามารถจัดหาวัตถุดิบได้จากแหล่งต่าง ๆ ในราคาที่เหมาะสมได้
- 3) ผู้ประกอบการควรมีส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน จะช่วยให้สามารถปรับกระบวนการทำงานที่ช่วยลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายได้ รวมถึงการเพิ่มทักษะในการวิจัยและพัฒนาซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

3.12 TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ปี 2565

การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิต
ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า (%)

TFPG มูลค่าเพิ่มลดลงจากปีที่แล้ว ได้รับผลกระทบจากแรงงานมีทักษะที่ลดลง รวมถึงมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

- ตลาดในประเทศและต่างประเทศยังคงขยายตัวได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าคุณภาพ เครื่องปรับอากาศ และตู้เย็น
- ต้องเผชิญกับความเสียหายจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบอย่างชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
- แนวโน้มของประเทศคู่ค้าที่สำคัญอย่างจีนเริ่มฟื้นตัว แต่ยังคงติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน รวมถึงความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์และแนวโน้มการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- ยอดขาย e-commerce
- สัดส่วน ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนลดและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- แรงงานที่มีทักษะลดลง
- ปัจจัยต้นทุนแรงงานลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย

ทำไมจึงให้ TFPG ของการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ายังคงขยายตัว

- ควรให้ความสำคัญต่อคุณภาพปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะการเพิ่มทักษะแรงงานให้มากขึ้น นอกจากนี้ทักษะแรงงานจะช่วยให้เกิดการพัฒนางานที่มีมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งจะส่งผลต่อมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่จะได้รับของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น
- ควรเพิ่มการวิจัยและพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้นและเพิ่มมูลค่าซึ่งจะส่งผลต่อมูลค่าสินค้าที่จะขายได้เพิ่มขึ้น
- ควรมีการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ในสถานการณ์ขาดแคลนวัตถุดิบและการจัดหาวัตถุดิบมากกว่า 1 แหล่งจะช่วยลดความผันผวนของราคาวัตถุดิบที่ใช้ให้มีต้นทุนที่ลดลงและส่งผลต่อต้นทุนทั้งหมดที่จะลดลงของผู้ประกอบการ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องทำน้ำแข็งไฟฟ้า

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่นๆ ชนิดใช้ในบ้าน
- อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า
- การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า

อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า (TSIC 27) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจ่าย และการใช้กระแสไฟฟ้า รวมถึงการผลิตหลอดไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าให้สัญญาณ และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ประกอบด้วย การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า และอุปกรณ์ควบคุมและจ่ายไฟฟ้า การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า การผลิตสายไฟและอุปกรณ์การเดินสายไฟฟ้า การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับให้แสงสว่าง การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 119 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 67 ราย ขนาดกลาง 36 ราย และขนาดเล็ก 16 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 65.6 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์คือ มอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้าและอุปกรณ์ควบคุมและจ่ายไฟฟ้า แบตเตอรี่ หม้อสะสมไฟฟ้า สายไฟ และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน

3.12.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าในภาพรวมด้านอุปสงค์ปี พ.ศ. 2565 ยังมีแนวโน้มขยายตัวได้ทั้งจากตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ สำหรับตลาดในประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการจำหน่ายมากที่สุด 3 อันดับแรกยังคงมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์กล้องถ่ายภาพและส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศ รวมถึงตู้เย็น ซึ่งได้รับอานิสงค์จากการเปิดประเทศ อัตราเงินเฟ้อ ค่าไฟฟ้าในประเทศและราคาน้ำมันที่ผันผวนทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้น สำหรับตลาดต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรกยังคงมีอัตราการเติบโตที่ดีขึ้นทั้งผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศ เครื่องถ่ายภาพและส่วนประกอบ รวมถึงตู้เย็น ซึ่งสอดคล้องกับตลาดในประเทศที่ขยายตัว แต่ยังคงต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากเศรษฐกิจหลายประเทศที่ยังมีอัตราการเติบโตที่ช้ารวมถึงต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นและต้นทุนวัตถุดิบจากต่างประเทศที่สูงขึ้น

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าการผลิตมีทิศทางปรับตัวลดลง แต่ยังมีแนวโน้มของการส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้ามีปัจจัยบวกจากการย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศจีน การบริโภคที่เริ่มฟื้นตัว ประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างจีนมีแนวโน้มเริ่มฟื้นตัว ศักยภาพของผู้ประกอบการที่ดี อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจโลกยังคงมีความไม่แน่นอนที่สูง ซึ่งต้องเผชิญกับภาวะปัญหาเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนด้านพลังงานที่สูง ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ รวมถึงแนวโน้มการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 2,131 โรงงาน หดตัวร้อยละ 1.25 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 7 โรงงาน (ร้อยละ 0.33) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 167 โรงงาน (ร้อยละ 7.84 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงาน

จำพวกที่ 3 จำนวน 1,957 โรงงาน (ร้อยละ 91.83 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 14,295.55 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 28.41 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.25 พบว่า มีภาวะการขยายตัวของตลาดค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ทำให้ยอดขายเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.90 ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.20 เป็นร้อยละ 37.93 แต่การใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพ ลดลงจากร้อยละ 75.13 เป็นร้อยละ 72.92 ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.85 เป็นร้อยละ 25.60 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.18 เป็นร้อยละ 33.58 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายมีเพียงสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลงเล็กน้อยจาก 1.76 ล้านบาทต่อคนเป็น 1.72 ล้านบาทต่อคน สำหรับสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.15 เป็นร้อยละ 30.25 ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องลดลงเล็กน้อย อัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น มีเพียงต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น ขณะที่มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ตารางที่ 3.25 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	11.90	8.14
การเติบโตของการส่งออก (%)	15.36	16.86
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	72.92	75.13
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	37.93	32.20
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.47	39.44
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	33.58	24.18
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	25.60	18.85
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.17	0
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	30.25	28.15
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.72	1.76
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.81	79.91
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	66.59	63.81
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	12.89	15.87
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.38	25.81
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	84.00	85.86
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.53	6.51
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	1.78

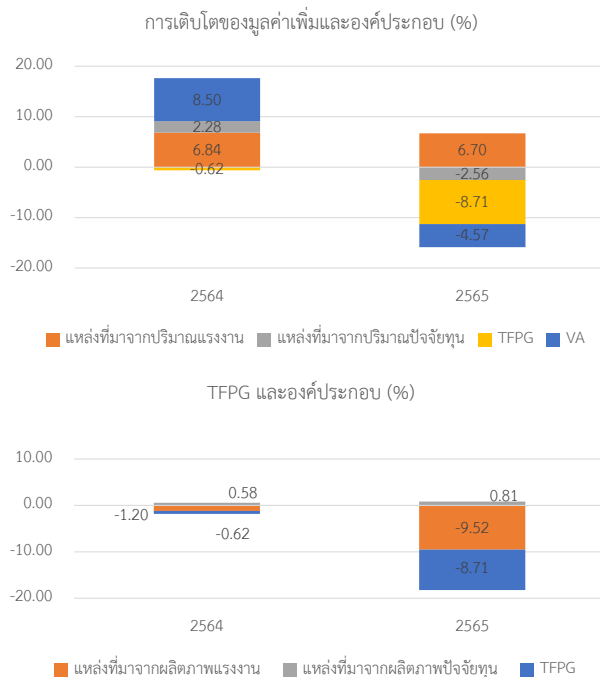
ตัวชี้วัด	2565	2564
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.85
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.05	0.48

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.12.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้ามีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 4.57 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.70 และปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 2.56 รวมถึง ผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 8.71 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยส่งเสริมจากสถานการณ์โรค COVID-19 ที่ผ่อนคลายลง ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 7.51 ตามยอดขายในประเทศและการส่งออกที่เติบโตขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีการหดตัว โดยคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 1.36 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่ลดลง และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 17.97 แม้ว่า แหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM จะเพิ่มขึ้นและมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น แต่พบว่ามีสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.11 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานลดลงร้อยละ 9.52 และปัจจัยทุนกลับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.13

แผนภาพที่ 3.13 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติและเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- ยอดขาย e-commerce
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง
- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่งลง

- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	-4.57	6.70	-2.56	-8.71	-9.52	0.81
2563	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	-8.71	-1.36	3.11	-17.97	7.51
2563	-0.62	-0.64	3.24	-8.35	5.13

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (TSIC 2710) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.58 และมีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 4.20 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 12.89 ซึ่งสะท้อนถึงตัวชี้วัดแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่มากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.69 สะท้อนถึงจำนวนเครื่องจักรใหม่ที่สูงขึ้นจากปีก่อน ประกอบกับคุณภาพปัจจัยทุน รวมไปถึงภาวะตลาดและคุณภาพปัจจัยอื่น ๆ ขยายตัวเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน การผลิต

การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน (TSIC 2750) เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวถึงร้อยละ 20.35 โดยเกิดจากการลดลงด้านปัจจัยแรงงานถึงร้อยละ 19.44 ซึ่งมาจากทั้งสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย รวมถึงผลิตภาพด้านปัจจัยทุนลดลงเล็กน้อยร้อยละ 0.91 มาจากสัดส่วนของเครื่องจักรรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ มีทั้งสิ้น 2 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการการเติบโตของ TFPG หดตัว และมีมูลค่าเพิ่มที่หดตัว เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนที่ลดลง ซึ่งสะท้อนจากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรใหม่ที่ลดลง ขณะที่มูลค่าเพิ่มที่ขยายตัวเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงจำนวนแรงงานมีทักษะ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เรียงลำดับจากหดตัวมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้แก่

- TSIC 2732 : การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่น ๆ ชนิดใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า มี TFPG หดตัวร้อยละ 13.85 จากปีก่อน
- TSIC 2720 : การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า มี TFPG หดตัวร้อยละ 7.05 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.26 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2565						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน
27	-4.57	6.70	-2.56	-8.71	-9.52	0.81	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58
2710	4.20	-10.32	-2.06	16.58	12.89	3.69	13.11	9.20	2.01	1.90	-0.99	2.89
2720	4.63	10.13	1.55	-7.05	-7.29	0.24	7.14	-12.59	4.38	15.35	17.20	-1.85
2732	-8.17	10.12	-4.44	-13.85	-15.10	1.25	3.64	25.41	1.84	-23.61	-23.05	-0.56
2750	-12.54	11.68	-3.87	-20.35	-19.44	-0.91	7.05	4.25	2.66	0.14	0.73	-0.59

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.12.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนแรงงาน และ (2) ภาษี และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ เนื่องมาจากความไม่แน่นอนของสภาพเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลต่อราคาน้ำมันดิบ ภาวะขาดแคลนชิปซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างมากต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งกระบวนการทำงานซึ่งรวมถึงการมีมาตรฐานในการทำงาน และพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะแรงงานมากขึ้น

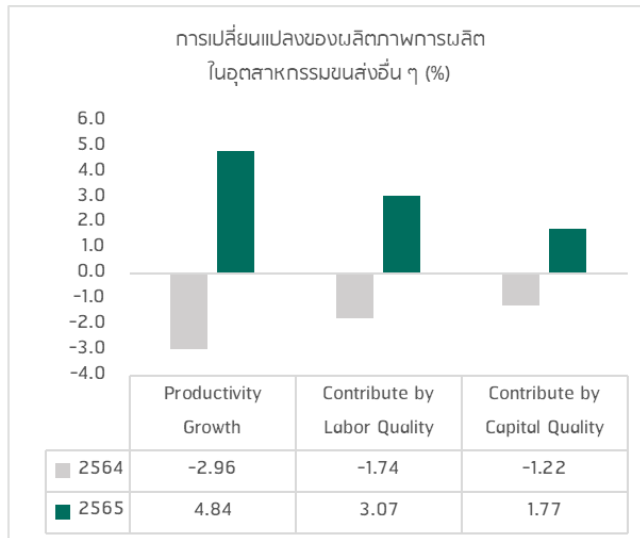
3.12.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้ายังคงมีแนวโน้มเติบโต จากการผ่อนคลายมาตรการป้องกันโรคระบาดซึ่งส่งผลให้เกิดการฟื้นตัวของความต้องการบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ การย้ายฐานการผลิตออกจากประเทศจีน ทั้งนี้ ยังคงต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน ปัญหาเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการขาดแคลนวัตถุดิบและส่งผลให้ราคาวัตถุดิบเพิ่มขึ้น ขณะที่ปัจจัยภายในโดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะ รวมถึงมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการควรควบคุม ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อคุณภาพปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะการเพิ่มทักษะแรงงานให้มากขึ้น นอกจากนี้ทักษะแรงงานจะช่วยให้เกิดการพัฒนาลิขสิทธิ์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งจะส่งผลต่อมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่จะได้รับของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการควรเพิ่มการวิจัยและพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้นและเพิ่มมูลค่าซึ่งจะส่งผลต่อมูลค่าสินค้าที่จะขายได้เพิ่มขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการควรมีการบริหารจัดการแหล่งวัตถุดิบ (Supply Chain Management) ในสถานการณ์ขาดแคลนวัตถุดิบและการจัดหาวัตถุดิบมากกว่า 1 แหล่งจะช่วยเพื่อลดความผันผวนของราคาวัตถุดิบที่ใช้ให้มีต้นทุนที่ลดลงและส่งผลต่อต้นทุนทั้งหมดที่จะลดลงของผู้ประกอบการ

3.13 TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์ ปี 2565

TFPG ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยคุณภาพแรงงานหนุน แต่ยังคงมีความท้าทายจากภาวะตลาด

- ภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยฟื้นตัว ส่งผลการขยายดีขึ้น กระตุ้นการผลิตและการส่งสินค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- ผู้ประกอบการเผชิญความท้าทายจากต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น จากปัญหาการขาดแคลนพลังงานที่สูงขึ้น รวมถึงการขาดแคลนวัตถุดิบ
- การเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทานที่เริ่มเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า ทำให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มลงทุนมากขึ้น ทั้งการเพิ่มทักษะแรงงาน และการจัดหาเครื่องจักรใหม่

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดขยายตัวได้ทั้งในและต่างประเทศ
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง
- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เฝ้าระวัง

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง

ตัวอย่างโร้ให้ TFPG ของการผลิตยานยนต์ยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการขึ้นส่วนต้องศึกษาและวางกลยุทธ์การปรับตัวเข้าสู่สินค้าและรูปแบบการผลิตใหม่ ๆ ในห่วงโซ่อุปทาน EV
- ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและวางแผนการลงทุนและนำเอาเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงาน
- การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตที่จำเป็นต่อการเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานการผลิตและ GVC
- การส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาโดยผลักดันให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญและสามารถใช้ประโยชน์ได้ในทางธุรกิจ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว
-	- การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตรถกระบะ 1 คัน - การผลิตชิ้นส่วนไฟฟ้าและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์
กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว
-	-

TSIC 29 เป็นหมวดหมู่ของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยดำเนินกิจกรรมการผลิตยานยนต์เครื่องยนต์สันดาปแก๊สโซลีน เครื่องยนต์สันดาปดีเซล การผลิตรถกระบะ และการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ อาทิ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชุดสายไฟสำหรับรถยนต์และจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยหมวดย่อยที่ทำการสำรวจประกอบด้วย 2910 การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 คัน และ 2930 การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างผู้ประกอบการของการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 147 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 89 ราย ขนาดกลาง 37 ราย และขนาดเล็ก 27 ราย คลอบคลุมร้อยละ 61.8 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ อาทิ การผลิตยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์ สำหรับยานยนต์ การผลิตตัวถังยานยนต์ การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ เช่น ที่นั่งภายใน ยานยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมอื่น ๆ สำหรับยานยนต์

3.13.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามทิศทางการตลาดในประเทศโดยดัชนีอุตสาหกรรมรายสาขาและรายผลิตภัณฑ์ ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.39 ขณะที่ดัชนีการส่งสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.54 โดยเป็นผลมาจากการผลิตและการส่ง สินค้ากลุ่มรถยนต์นั่งความจุกระบอกสูบระหว่าง 1,801-2,400 cc และกลุ่มรถบรรทุกพิกัดน้ำหนักบรรทุก 1 ตันมีการส่งสินค้าขยายตัวอย่างมากในปี พ.ศ. 2565 ในอีกด้านหนึ่ง การส่งออกต่างประเทศหดตัวจาก ยอดการส่งรถยนต์นั่ง รถกระบะมีมูลค่าหดตัวร้อยละ 30.94 และ 10.69 ตามลำดับ ขณะที่ชิ้นส่วนยานยนต์มี มูลค่าส่งออกหดตัวร้อยละ 0.20

ด้านภาวะตลาดพบว่า การจองรถยนต์ภายในประเทศตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2565 จนถึง ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2566 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.64 แต่ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน คือไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2565 ที่ร้อยละ 6.11

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอลงจากปีก่อน มีจำนวนโรงงาน สะสมทั้งสิ้น 2,061 โรงงาน หดตัวร้อยละ 1.43 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 90 โรงงาน (ร้อยละ 4.37 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 1,971 โรงงาน (ร้อยละ 95.63 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 18,590 ล้านบาท ขยายตัว ร้อยละ 112.86 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงในปี พ.ศ. 2565 จากตาราง ที่ 3.27 พบว่า ภาวะตลาดมีการขยายตัวจากปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.56 ด้านคุณภาพปัจจัยการผลิตมีการขยายตัวในสัดส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรม ขณะที่สัดส่วนของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุเกิน 5 ปีและสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติมี

แนวโน้มหดตัวลง ทั้งนี้ อายุเฉลี่ยของแรงงานในอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 41.11 ปี ด้านการผลิตและการขายมีแนวโน้มคงที่ ยกเว้นสัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM ที่ลดลงจากปีก่อนเหลือร้อยละ 15.79 ด้านต้นทุนพบว่า มีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง ขณะที่สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อวัตถุดิบมีการขยายตัวอย่างชัดเจน ด้านการเงินพบว่า มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น ขณะที่ด้านนวัตกรรมยังมีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขยายที่ต่ำระดับเดียวกับปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 3.27 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

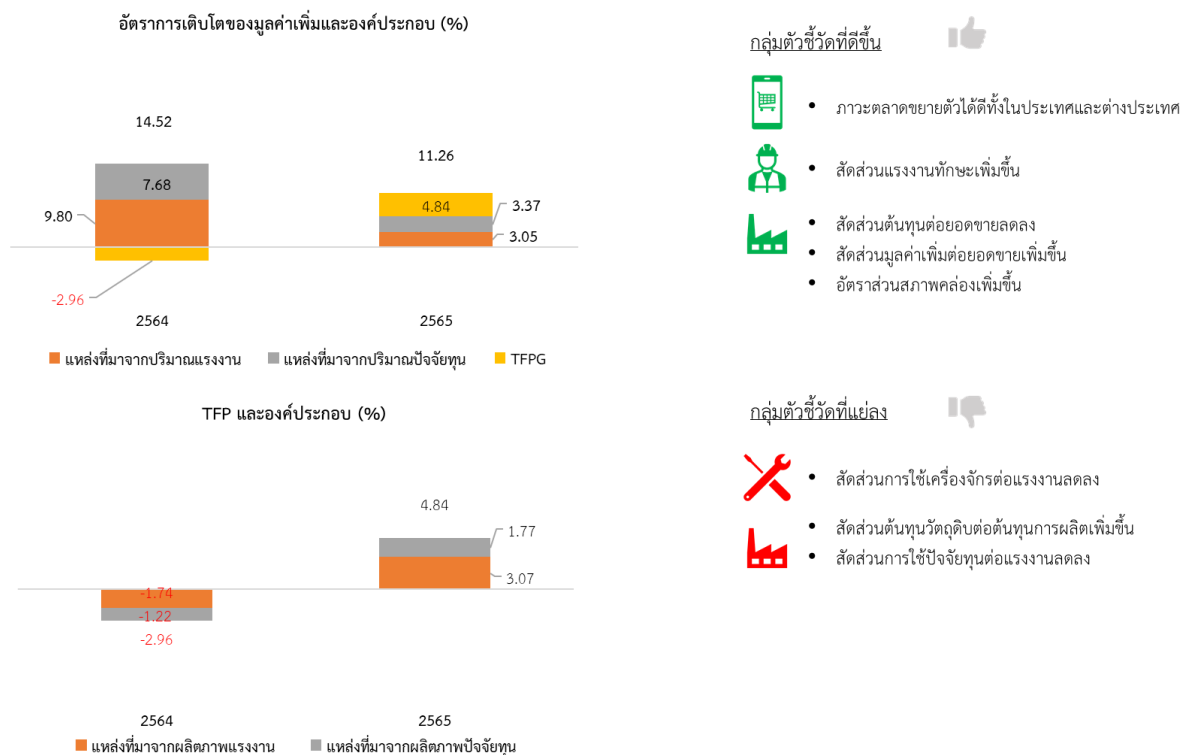
ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	12.56	6.41
การเติบโตของการส่งออก (%)	11.92	5.69
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	81.57	79.95
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	30.54	28.68
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.87	40.14
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	11.00	11.16
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	25.49	29.55
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	4.03	3.93
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	15.86	16.21
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.47	2.40
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	81.34	82.89
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	74.69	77.99
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.70	4.90
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	17.48	17.73
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	89.96	86.21
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	3.03	3.57
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	1.90
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.33	0.33
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.53
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.01	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

3.13.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตการผลิต ยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.26 ประกอบด้วยปริมาณ ปัจจัยแรงงานร้อยละ 3.05 ปัจจัยทุนร้อยละ 3.37 ด้านผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.84 โดยเป็นผลมาจากภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 7.92 ตามยอดขายและการส่งออกที่เติบโตขึ้น ร่วมด้วยผลผลิตภาพ แรงงานและผลผลิตภาพทุนที่ขยายตัวร้อยละ 3.07 และ 1.77 ตามลำดับ ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพมีเพียง คุณภาพแรงงานที่ขยายตัวร้อยละ 0.84 ขณะที่คุณภาพทุนและปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ หดตัวร้อยละ 0.96 และ 2.96 ตามลำดับ โดยเป็นผลจากซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.14

แผนภาพที่ 3.14 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ
ของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2565	11.26	3.05	3.37	4.84	3.07	1.77
2564	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	4.84	0.84	-0.96	-2.96	7.92
2564	-2.96	4.04	-0.68	0.26	-6.58

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมวดย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงการผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 ตัน (TSIC 2910) มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.15 เป็นผลมาจากการมี TFPG เป็นบวกถึงร้อยละ 11.85 แม้ว่าด้านแรงงานจะลดลง ขณะที่การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ (TSIC 2930) มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 8.95 โดยแหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มเป็นบวกทั้งหมดยกเว้นผลิตภาพแรงงานที่ลดลงร้อยละ 0.49 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.16

ข้อมูลตัวชี้วัดของหมวดย่อยการผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 ตัน (TSIC 2910) มีการเติบโตของยอดขายดีขึ้น แต่การส่งออกด้อยลง ด้านปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะหรือแรงงานวิชาชีพมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ด้อยลง ด้านการผลิตและการขายมีแนวโน้มคงที่ ด้านต้นทุนมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ขณะที่สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ด้อยลง ส่วนด้านการเงินและนวัตกรรมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ด้านหมวดย่อยการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ (TSIC 2930) มีตัวชี้วัดภาวะตลาดที่ดีขึ้นทั้งการเติบโตของยอดขายและการเติบโตของการส่งออก ตัวชี้วัดคุณภาพปัจจัยการผลิตมีตัวชี้วัดที่ดีขึ้น ได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน ในทางตรงข้ามสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ด้อยลง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายอยู่ในระดับคงที่ ยกเว้นสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่ด้อยลง ด้านต้นทุนพบว่าสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารด้อยลง ด้านการเงินอยู่ในระดับคงที่ และตัวชี้วัดด้านนวัตกรรมอยู่ในระดับคงที่

ตารางที่ 3.28 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์
รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
29	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22	11.26	3.05	3.37	4.84	3.07	1.77
2910	20.20	11.74	14.46	-6.00	-0.45	-5.55	15.15	-2.54	5.84	11.85	10.83	1.02
2930	11.15	8.89	5.22	-2.96	-2.72	-0.24	8.95	5.33	2.48	1.14	-0.49	1.63

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและ
ประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.13.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ โดยต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิตเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยด้านแรงงาน ขณะที่ต้นทุนแรงงานเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นจากความกังวลด้านนโยบายของรัฐบาลใหม่ที่อาจมีการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ ขณะที่ต้นทุนวัตถุดิบเองมีประเด็นจากราคาพลังงานที่ทำให้ต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาต้นทุนวัตถุดิบตามมา

ด้านแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operation Process) มากที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และการซื้อเครื่องจักรเพิ่มเติม (Add Equipment) ตามลำดับ โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน พร้อมกับการพัฒนาบุคลากรและการจัดหาเครื่องจักรเพื่อรองรับกระบวนการทำงานใหม่

3.13.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

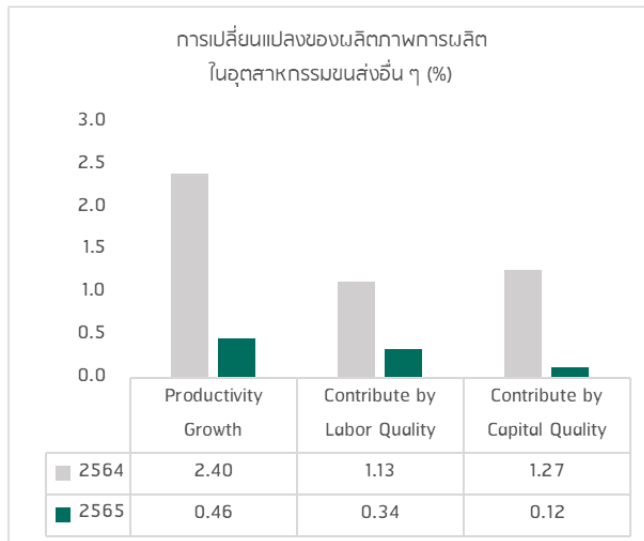
สถานการณ์ของอุตสาหกรรมยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง มีแนวโน้มเติบโตจากตลาดภายในประเทศที่ฟื้นตัว ขณะที่การส่งออกลดลงจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่หดตัวลง ขณะเดียวกันสถานการณ์อุตสาหกรรมยังเผชิญความท้าทายจากราคาต้นทุนต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น รวมถึงกิจการต้องเริ่มให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่มุ่งไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรม จากปัจจัยและความท้าทายดังกล่าวประเทศไทยควรผลักดันอุตสาหกรรมยานยนต์ ดังนี้

- 1) ภาครัฐควรแก้ปัญหาด้านราคาเชื้อเพลิงและพลังงานซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของการผลิตอุตสาหกรรม โดยควรมีนโยบายที่ช่วยลดต้นทุนในระยะสั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่การผลิตก่อนจะค่อย ๆ ปรับให้สะท้อนต้นทุนการผลิตจริงในระยะกลางหรือระยะยาว
- 2) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายด้านค่าแรงที่ชัดเจนและมีการดำเนินการแบบขั้นบันไดเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวในภาวะที่ต้นทุนการผลิตยังมีความผันผวนสูงจากสถานการณ์ภายนอกประเทศ
- 3) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน โดยเฉพาะการจัดการด้านการเงินเพื่อการจัดการต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งส่งผลต่อการค้าและต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 4) ผู้ประกอบการควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ รวมถึงการขยายตลาดที่มีต้นทุนการขายที่ต่ำกว่าเพื่อให้มีผลกำไรที่ดีขึ้น

3.14 TSIC 30 : การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมขนส่งอื่น ๆ ปี 2565

มูลค่าเพิ่มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า ขณะที่ TFPG ปรับตัวดีขึ้นเพียงเล็กน้อยจากความท้าทายด้านคุณภาพทุนและภาวะตลาด

- ภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มรายได้เกษตรกรและประชากรเศรษฐกิจฐานรากส่งผลต่อการซื้อสินค้า
- ความต้องการเพิ่มขึ้นจากการเติบโตของพฤติกรรมการใช้บริการ Delivery และ E-commerce มากขึ้นทั้งในไทยและต่างประเทศ
- ผู้ประกอบการพบความท้าทายในด้านสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อการผลิตจากปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบซึ่งทำให้มีราคาสูงขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- สถานะทางการเงินดีขึ้น ทั้งสภาพคล่องและอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- คุณภาพปัจจัยแรงงานลดลง ตามสัดส่วนแรงงานทักษะที่ลดลงมากกว่าสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ ยังคงขยายตัว

- การพัฒนาอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการส่งออกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศใหม่
- ขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าในระดับภูมิภาคเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ
- ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตและระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ นำมาช่วยปรับปรุงรูปแบบการทำงาน
- ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในตลาดเฉพาะที่ผู้ผลิตไทยมีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดแบรนด์ของไทยที่เป็นที่ยอมรับ

การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ หมวดย่อย 3091 อยู่ใน TSIC 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 30911 การผลิตรถจักรยานยนต์ และ 30912 การผลิตเครื่องยนต์ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์ โดยนับรวมทั้งการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศ และการส่งออกรถจักรยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 34 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 17 ราย ขนาดกลาง 9 ราย และขนาดเล็ก 9 ราย คลอบคลุมกลุ่มประชากรร้อยละ 99.1 ของรายได้ทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น ผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ การประกอบจักรยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์

3.14.1. ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามการบริโภคภายในประเทศที่ฟื้นตัว โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.56 ขณะที่ดัชนีการส่งสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.57 รวมถึงการส่งออกต่างประเทศของรถจักรยานยนต์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.51 ด้านภาวะตลาดพบว่าการขยายตัวของการจำหน่ายที่ร้อยละ 7.69

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 577 โรงงาน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 51 โรงงาน (ร้อยละ 8.84 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 526 โรงงาน (ร้อยละ 91.16 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 285 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 20.75 เมื่อเทียบกับปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.29 พบว่า ภาวะตลาดยังมีการขยายตัวที่ร้อยละ 14.54 โดยมีการขยายตัวน้อยกว่าปี พ.ศ. 2564 ส่วนด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต ด้านแรงงานมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพหดตัวลงเหลือร้อยละ 76.69 แต่มีการขยายตัวของสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมอยู่ที่ร้อยละ 22.54 ในด้านเครื่องจักร พบว่าสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุมากกว่า 5 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.16 ขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติคงที่อยู่ที่ร้อยละ 34.33 ด้านการบริหารจัดการ ตัวชี้วัดกลุ่มด้านการผลิตและการขายมีการหดตัวลงเล็กน้อยทั้งหมด ยกเว้นสัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT ซึ่งคงที่ที่ร้อยละ 0.40 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ตัวชี้วัดกลุ่มต้นทุน ส่วนใหญ่หดตัวลงทั้งหมดยกเว้นสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตที่ขยายตัวเป็นร้อยละ 88.17 กลุ่มตัวชี้วัดด้านการเงินมีสถานการณ์ที่ดีขึ้นเห็นได้จากการขยายตัวของสภาพคล่อง และการลดลงของหนี้สินต่อสินทรัพย์ กับหนี้สินต่อผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม สัดส่วนด้านการลงทุนนวัตกรรมมีแนวโน้มหดตัวลงจากเดิมเป็นร้อยละ 0.01 ซึ่งลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน

ตารางที่ 3.29 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	14.54	28.23
การเติบโตของการส่งออก (%)	19.34	0.00
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	76.69	85.02
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	22.54	16.81
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	42.11	42.57
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	8.16	7.21
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	34.33	34.27
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		

ตัวชี้วัด	2565	2564
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.19	1.23
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	91.76	92.47
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.66	1.71
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	81.49	83.32
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	70.78	72.62
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.31	6.13
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	11.60	13.97
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	88.17	84.57
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.22	5.32
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	1.77
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.45	0.47
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.90
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02

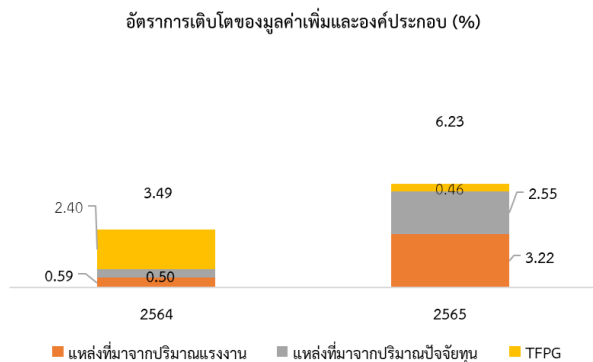
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.14.2. ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 พบว่ามูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขยายตัวเป็นร้อยละ 6.23 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มด้านแรงงานและทุนที่ร้อยละ 3.22 และ 2.55 ตามลำดับ ขณะที่ TFGP มีสัดส่วนขยายตัวเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.46 เป็นผลมาจากการหดตัวของคุณภาพแรงงานและปัจจัยคุณภาพอื่นที่หดตัวร้อยละ 4.76 และ 5.09 ตามลำดับ แต่ยังสามารถส่งจากการขยายตัวของภาวะตลาดที่ขยายตัวร้อยละ 10.09 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.15

ข้อมูลตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมมีตัวชี้วัดภาวะตลาดดีขึ้น ขณะที่กลุ่มตัวชี้วัดคุณภาพปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมและสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีดีขึ้น ขณะที่สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางด้อยลง กลุ่มตัวชี้วัดการบริหารจัดการ ด้านการผลิตและการขายมีสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ด้อยลงมากที่สุดในกลุ่ม ในด้านต้นทุนมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายดีขึ้น ขณะที่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางด้อยลง ด้านการเงินอยู่ในระดับคงที่ รวมถึงตัวชี้วัดนวัตกรรมอยู่ในระดับคงที่

แผนภาพที่ 3.15 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ

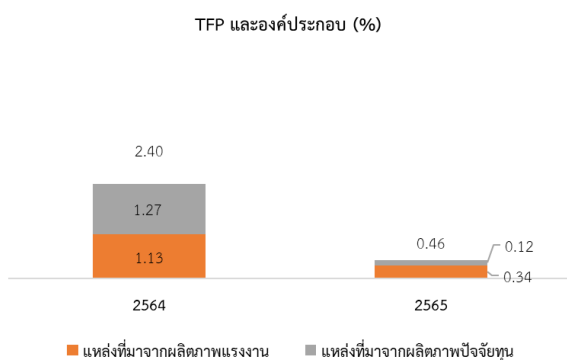
กลุ่มตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ภาวะตลาดขยายตัวได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินลดลง
- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง

- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2565	6.23	3.22	2.55	0.46	0.34	0.12
2564	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	0.46	-4.76	0.22	-5.09	10.09
2564	2.40	19.59	-0.52	0.01	-16.68

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

**ตารางที่ 3.30 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์
และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์**

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
3091	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27	6.23	3.22	2.55	0.46	0.34	0.12

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.14.3. ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การจัดหาวัตถุดิบ (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม โดย 2 ประเด็นแรกสะท้อนจากตัวชี้วัดด้านต้นทุนวัตถุดิบที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงสถานการณ์ด้านห่วงโซ่อุปทานระดับโลกที่มีแนวโน้มกดดันต่อการจัดหาวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรม ขณะที่ด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสะท้อนความกังวลของผู้ประกอบการต่อการปรับตัวเพื่อการปฏิบัติตามมาตรฐานใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการปรับให้ผู้ประกอบการและกิจการสามารถดำเนินการได้

ด้านแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operation Process) มากที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) การซื้อเครื่องจักรทดแทน (Replace Equipment) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ (Develop Product/Service) ตามลำดับ โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน พร้อมกับการพัฒนาบุคลากร จัดหาเครื่องจักรทดแทน และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม

3.14.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

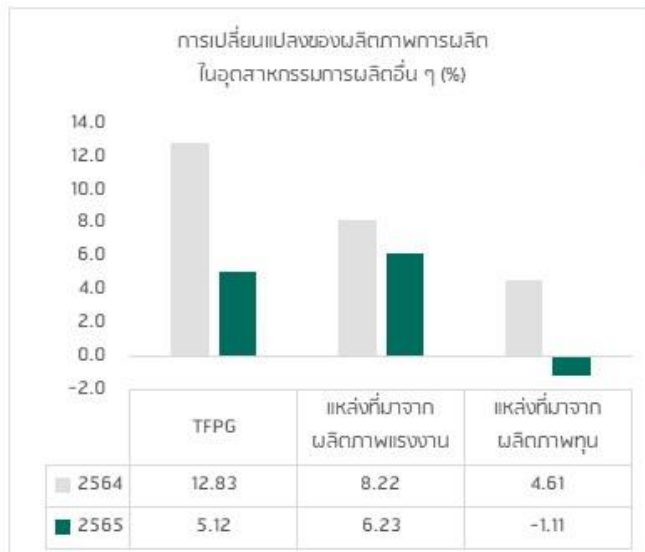
สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ได้รับผลดีจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและภาคส่วนอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้มีการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยังเผชิญความท้าทายในการจัดการกับต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากสถานการณ์ความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลให้ราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้น รวมถึงมีโอกาสด้านการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตที่ยากขึ้นซึ่งส่งผลต่อต้นทุนวัตถุดิบ โดยจากความท้าทายดังกล่าว ภาคอุตสาหกรรมควรปรับตัวดังนี้

- 1) ภาครัฐควรแก้ปัญหาด้านราคาเชื้อเพลิงและพลังงานซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของการผลิตอุตสาหกรรม โดยควรมีนโยบายที่ช่วยลดต้นทุนในระยะสั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่การผลิตก่อนจะค่อย ๆ ปรับให้สะท้อนต้นทุนการผลิตจริงในระยะกลางหรือระยะยาว
- 2) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน โดยเฉพาะการจัดการด้านการเงินเพื่อการจัดการต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งส่งผลต่อการค้าและต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) ผู้ประกอบการควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ รวมถึงการขยายตลาดที่มีต้นทุนการขายที่ต่ำกว่าเพื่อให้มีผลกำไรที่ดีขึ้น

3.15 TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ ปี 2565

**TFPG เติบโตขึ้นในอัตราที่ชะลอลง เป็นผลมาจาก
ผลิตภาพแรงงานขยายตัวชะลอลง ส่วนผลิตภาพ
ทุนหดตัวลง เป็นผลมาจากการลงทุนในเครื่องจักร
ใหม่ที่ต่ำลง**

- การคลี่คลายมาตรการ COVID-19 ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเติบโตดีขึ้น โดยเฉพาะการบริโภคเอกชน ทำให้การซื้อสินค้าพุ่งเพื่อยสูงมากขึ้น
- การเปิดรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบมากขึ้น ทำให้การผลิตเครื่องประดับเพื่อจำหน่ายนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ยังคงเพิ่มขึ้น
- จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่เดินทางเข้ามารับการรักษาตัว และเข้าใช้บริการในประเทศไทยมากขึ้น
- สถานการณ์ COVID-19 ถึงแม้จะคลี่คลาย แต่ยังคงมีการระบอบอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงโรคระบาดที่ไม่เรื้อรังอื่น ๆ ทำให้อุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ยังคงเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- จำนวนแรงงานมีทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมมากขึ้น
- ต้นทุนการผลิต วัตถุดิบ และแรงงานที่ต่ำลง
- อัตราส่วนสภาพคล่องสูงขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- จำนวนเครื่องจักรใหม่น้อยลง
- ยอดขาย E-Commerce ลดลง
- การผลิต ODM และ OBM ที่ต่ำลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่น้อยลง

ตัวอย่างไร้ให้ TFPG ของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
ยังคงขยายตัว

- ประเทศไทยมีความสามารถด้านแรงงานเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก เรื่องความชำนาญในการเจาะรูในเครื่องประดับประเภท อัญมณี เพชร และพลอย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และจัดทำโครงการเพื่อช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม เพราะปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมนี้
- ส่งเสริมทักษะความรู้และทักษะในส่วนของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ซับซ้อน ให้แก่ผู้ประกอบการที่รับจ้างผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดในการผลิตอุปกรณ์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้แก่อุตสาหกรรม
- สนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อทำการผลิตภายในประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง
- เครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (TSIC 32) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น เนื่องจากเป็นหมวดย่อยสุดท้ายของการผลิต ดังนั้น หลักเกณฑ์การจัดประเภทหมู่ใหญ่ หมู่ย่อยและกิจกรรมในหมวดย่อยนี้ ไม่สามารถพิจารณาจากกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ และการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ได้

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 94 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 34 ราย ขนาดกลาง 29 ราย และขนาดเล็ก 31 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 67.8 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ได้แก่ การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง และการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม

3.15.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2565 ยังขยายตัวต่อเนื่องเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม เท่ากับ 91.08 เทียบกับปีก่อนหน้า เท่ากับ 89.25 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.05 และทำนองเดียวกัน ดัชนีการส่งสินค้า เท่ากับ 91.74 เทียบกับปีก่อนหน้า เท่ากับ 90.01 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.93 ซึ่งขยายตัวจากการคลายมาตรการของ COVID-19 และการเปิดรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวมากขึ้น ทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในการใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ปี พ.ศ. 2565 ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นจากการผลิตเครื่องประดับแท้ และเครื่องประดับเทียม เนื่องจากการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้น หลังจากการผ่อนคลายมาตรการการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้กิจกรรมการบริโภคในประเทศปรับตัวดีขึ้น ส่วนการส่งออก (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ตามอุปสงค์โลก โดยตลาดส่งออกหลักได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่ขยายตัวมากขึ้น เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ทั้งการผลิตเครื่องประดับเพชรพลอยแท้และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง และการผลิตเครื่องประดับเพชรพลอยเทียมและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง โดยขยายตัวที่ร้อยละ 1.25 และ 10.86 ตามลำดับ และทำนองเดียวกัน ดัชนีการส่งสินค้า ทั้ง 2 กิจกรรมการผลิตที่กล่าวไปข้างต้น ขยายตัวมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยขยายตัวที่ร้อยละ 2.00 และ 8.00 ตามลำดับ

สถานการณ์การผลิตเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม ปี พ.ศ. 2565 ในภาพรวมยังคงขยายตัวจากปีก่อนหน้า เนื่องจากความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและการดูแลสุขภาพยังเพิ่มอย่างต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการคลายมาตรการการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้ผู้ป่วยต่างชาติเดินทางกลับมาใช้บริการสถานพยาบาล

ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม และดัชนีการส่งสินค้า ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยขยายตัวที่ร้อยละ 1.00 และ 0.78 ตามลำดับ

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ ใน ปี พ.ศ. 2566 คาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อย จากการคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด COVID-19 ซึ่งส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การส่งออกต่างประเทศ และการบริโภคภายในประเทศดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องเผชิญความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์โลกในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก รวมไปถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยังมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์ ใน ปี พ.ศ. 2566 ยังคาดการณ์ว่าจะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและการดูแลสุขภาพที่ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ คือ 1) อัตราการเจ็บป่วยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากโรคติดต่อไม่เรื้อรัง 2) จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่มีแนวโน้มกลับมารักษาตัว หรือเข้ามาใช้บริการในประเทศไทยมากขึ้น จากการคลายมาตรการ COVID-19 3) การขยายการลงทุนอย่างต่อเนื่องจากผู้ประกอบการ 4) การใส่ใจในด้านสุขภาพมากขึ้น และการดูแลสุขภาพอย่างครบวงจร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลก รวมทั้งในไทย 5) ประเทศคู่ค้าหลักยังมีความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มวัสดุสิ้นเปลืองประเภทถุงมือยาง หลอด/เข็มฉีดยา และ 6) นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) แต่ทั้งนี้ปัจจัยเสี่ยงและความท้าทายของธุรกิจที่สำคัญคือ ความไม่แน่นอนจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์โลก การแข่งขันที่มีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้น และข้อจำกัดด้านการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงของไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องนำเข้าหรือพึ่งพาจากต่างประเทศเป็นหลัก

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 13,062 โรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.90 จากปีก่อนหน้า จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (ร้อยละ 0.01 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 280 โรงงาน (ร้อยละ 2.14 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 12,781 โรงงาน (ร้อยละ 97.85 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 36,998.47 ล้านบาท หดร้อยละ 46.54 จากปีก่อนหน้า

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.31 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 ทำให้ยอดขายและการส่งออกเติบโตขึ้นร้อยละ 11.74 และ 28.05 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 80.32 เป็นร้อยละ 82.27 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.47 เป็นร้อยละ 25.81 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 39.94 ปี เป็น 40.77 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุน สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติ

เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.28 เป็น 10.12 และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 23.39 เป็นร้อยละ 23.35 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบเฉพาะสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานที่เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่าสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและมีอัตราส่วนหนี้สินค่อนข้างทรงตัว ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงแย่ง โดยพบว่าสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนต้นทุนและค่าใช้จ่ายลดลงทั้งหมด

ตารางที่ 3.31 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

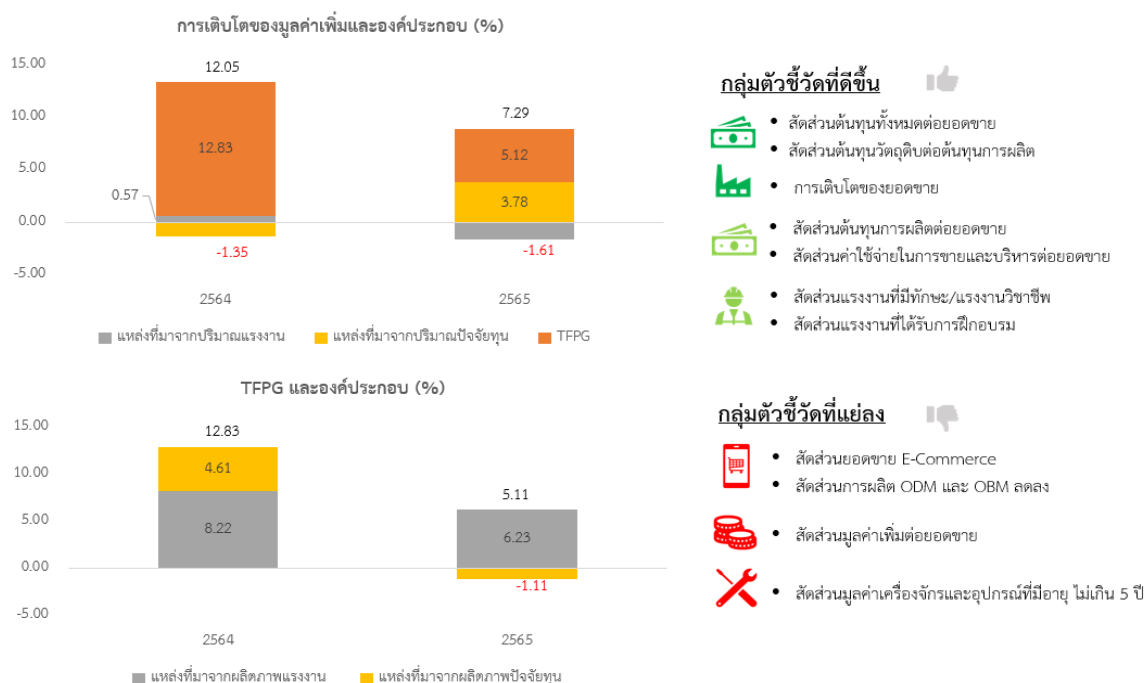
ตัวชี้วัด	2565	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	11.74	12.77
การเติบโตของการส่งออก (%)	28.05	5.49
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	82.27	80.32
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	25.81	25.47
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.77	39.94
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	23.35	23.39
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	10.12	9.28
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	48.07	50.61
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.56	0.50
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	69.14	69.91
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	59.74	60.11
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	8.99	9.59
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	30.58	31.80
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	89.60	90.34
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	12.95	13.24
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.37	2.64
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.42
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.49	0.96
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.24	0.23

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.15.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.29 ประกอบด้วยปัจจัยแรงงานหดตัวร้อยละ 1.61 และทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.78 รวมถึงผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.12 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยส่งเสริมจากสถานการณ์โรค COVID-19 ที่ผ่อนคลายลง และจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศ ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 7.40 ตามยอดขายที่เติบโตขึ้น ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีทั้งขยายตัวและหดตัว โดยคุณภาพแรงงานขยายตัวร้อยละ 1.23 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 0.15 ตามสัดส่วนเครื่องจักรทันสมัยที่เพิ่มขึ้น และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 3.66 ตามสัดส่วนยอดขาย E-Commerce และการผลิต ODM และ OBM ที่ลดลง รวมไปถึงมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ต่ำลง ขณะเดียวกันสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบยังคงลดลง อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.23 แต่ปัจจัยทุนกลับลดลงร้อยละ 1.11 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.16

แผนภาพที่ 3.16 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2565	7.29	-1.61	3.78	5.12	6.23	-1.11
2564	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2565	5.12	1.23	0.15	-3.66	7.40
2564	12.83	1.82	-0.03	2.98	8.06

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2565 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง (TSIC 3212) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.78 และมีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 18.52 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 18.18 ซึ่งสะท้อนตัวชี้วัดแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่เพิ่มมากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.74 สะท้อนตัวชี้วัดเครื่องจักรใหม่และเครื่องทันสมัยที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปีก่อนหน้า ประกอบกับคุณภาพปัจจัยทุน และปัจจัยอื่น ๆ รวมไปถึงภาวะตลาดขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยแรงงานหดตัวลง และในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยอยที่เหลือ ก็มี TFPG เป็นบวกเช่นกัน โดยสามารถเรียงลำดับการเติบโตที่มากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ได้ดังนี้

- TSIC 3212 : การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.78 จากปีก่อน
- TSIC 3250 : การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.24 จากปีก่อน
- TSIC 3211 : การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.19 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.32 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2565						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
32	7.24	-1.62	3.75	5.11	6.21	-1.10	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61
3211	6.75	2.99	0.76	3.00	1.39	1.61	15.23	-2.65	2.02	15.86	14.31	1.55
3212	18.91	-6.60	2.88	22.63	18.89	3.74	3.45	9.65	0.06	-6.26	-7.03	0.77
3250	3.25	-14.08	6.86	10.47	16.02	-5.55	9.38	5.60	-5.87	9.65	0.44	9.21

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.15.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนแรงงานและต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) การจัดหาแรงงาน และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และ เครื่องจักร/อุปกรณ์ โดยมีสาเหตุมาจากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ยังมีความยืดเยื้อและยังไม่รู้จุดจบ ส่งผลให้ราคาเชื้อเพลิง ราคาพลังงาน แพงขึ้นเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังถูกส่งผ่านไปสู่วัตถุดิบ และต้นทุนแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และเครื่องจักร/อุปกรณ์ในภาพรวมอีกด้วย และเนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณี เครื่องประดับ และเครื่องมือทางการแพทย์ เป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่ต้องใช้แรงงานมีทักษะเฉพาะ จึงส่งผลให้การจัดหาแรงงานที่มีความเหมาะสมกับงานค่อนข้างยาก ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของแรงงานและประสิทธิภาพผลิต ทั้งนี้สถานการณ์ COVID-19 ที่คลี่คลายในปัจจุบัน ส่งผลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีความไม่แน่นอนค่อนข้างมาก จึงต้องมีการติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดต่อไป

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อัญมณี เครื่องประดับ และเครื่องมือทางการแพทย์ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการพัฒนาการดำเนินงานสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์อัญมณี เครื่องประดับ และเครื่องมือทางการแพทย์ โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของลักษณะงานในแต่ละกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น และได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด มีมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการได้

3.15.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะเฉพาะในการผลิตเครื่องประดับต่าง ๆ ขณะที่กลุ่มเครื่องมือทางการแพทย์ ของไทยในปัจจุบันยังเน้นการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้แล้วทิ้ง เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือยาง และเข็มฉีดยา และในส่วนของการผลิตทั้งอุตสาหกรรมเครื่องประดับและอุปกรณ์ทางการแพทย์ พบว่ายังคงขาดแรงงานที่มีทักษะ และการประยุกต์ใช้ในเครื่องจักรที่ทันสมัยยังมีไม่มากในอุตสาหกรรม จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

- 1) การส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้กับแรงงานภายในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับ อัญมณี เป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ทักษะเฉพาะของแรงงานเป็นอย่างมาก เพื่อควบคุมคุณภาพของสินค้า ลดข้อบกพร่องให้มากที่สุดเพื่อรักษามาตรฐานของสินค้า และนอกจากการฝึกอบรมแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องของการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรม เนื่องจากประชาชนรุ่นใหม่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจในสายงานด้านนี้มากนัก จึงควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเพิ่มแรงงานให้มากขึ้นภายในอุตสาหกรรม

- 2) การส่งเสริมการใช้จ่ายเงินทุน เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย มาประยุกต์ใช้กับการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ของไทย เมื่อเทียบกับประเทศผู้นำอื่น ๆ ด้านเทคโนโลยี ไทยยังมีความล้าหลังค่อนข้างมาก และยังคงต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นหลัก
- 3) สถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ยังมีความยืดเยื้อ ส่งผลต่อต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต รวมไปถึงประสิทธิภาพการผลิตในอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะวางแผนในการรับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือมีการปรับตัวได้อย่างทันท่วงที เช่น มีการวางแผนจัดการการใช้วัตถุดิบในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การลดต้นทุนการขนส่ง โดยการจ้างบริษัทผู้เชี่ยวชาญมาทำการจัดส่งให้ เป็นต้น

โดย

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เสนอต่อ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม